

112

ف ۱۱۲

۱۱۲

سستی کتابیں اور قرآن مجید ہر قسم

مقبول عام
جنگلہ امام حنفیہ

منے کا پتہ

امبیان حاجی محمد عبد الخالق و فضل مالک تاجران کتب
مقدمہ خواجہ ابازالرشاد

2224

60124

قُلْ بَلِّغْ مِلَّتَهُ اِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا

المیر اللہ کے دیرین زمانہ منہیت اقران کتاب اللہ جو اب تصنیف شاعر سید بدل
میل جلال آبادی از علاقہ کابل۔ ملا محمد عثمان صاحب مرحوم متخلص و مخمّل مسیحی

کتاب
کتاب اہل الذمیر صفحہ
ذوقنون

یعنی

بیتنا حضرت امام محمد علیہ

ناشران
میا حاجی محمد عبدالحق فیض مالک تاجران کتب بازار قندھار
خوانی پشاور شہر

مقبول عام پریس ریویوے وڈ لاکھوس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حمداً باری تعالی

کتابیم لب بکرم حق سبحان
 تبار اجمد مختار خو را نم
 جیب حق که لولا کش سزاوار
 بدل زدمون کهر چار باران
 بود هر چار چون گلدسته در در
 ز بعد حمد و نعت صف سر چار
 بخوانم قصه شیرین چو شکر
 درین گفتن دید یاری خدایم
 شنیدم این روایت را از راوی
 دلم چون در پی این جستجو شد
 ز بهر آن که من یاد ماند
 کتد شاید و علی بر من زار

که موجودات را گردید رحمن
 که ز آسمش پر شکر گردد ز یادیم
 بر خشد حق طفیلش این گنهار
 ابو بکر و عمر عثمان علی و ان
 که زهر تیغ از ایشان گشت
 عشق شان نمایم قصه اخبار
 ز شرح حال هر ویان دلبر
 دید تو شوق گفتن از یرایم
 که راوی هم بیان کرده از راوی
 بپوش سینه ام در گفتگو شد
 بشوق این قصه راهم کس بخواند
 که هم روسیاه و بس گنهار

چنین از ناقله بارایم تدبیر
 طراوت بخش و روح افزا فسانه
 کشید از پرده دل تعز تقریبه
 چو انما س لبش در بزم در سفت
 چو روزی حضرت مهتر سلیمان
 که کس خواهد شود پیدارین جهان
 بدانم تا در حال آن ولایت
 ز جا برخواست که بد کرد تعظیم
 که شتاب و دوانت پاینده با او
 ز اقبالت اگر خواهد خدایم
 اگر رخصت دهد سلطان عالم
 رخصت دور نبود گر نوازد
 بگفتا حضرت مهتر سلیمان
 ز غیر و شره بران چیزه که باشد
 بکن معلوم اخبارش بیادور
 چه بد کرد حاصل رخصت خویش
 چنان پرواز کرد آن شیر رقار
 ز لید کردن سه ماه پرواز
 یک باغی ز خوبه ده چه باغی
 ز نیش از زرد فرسش بوده

شنیدم کاین حکایت کرد تقریبه
 نمود و سوز و ساز عا شقانه
 ز عنبر خامه یوده خوب تحریر
 تخت از دستار عثمان گفت
 ز اهل مجلس خود کرد پیر زمان
 که از مغرب زمین آرد خبر با او
 بشوم واقف از ان جایا لیبها بیت
 چنین گفتا پس از آداب تسلیم
 سر و خورشید پیشیت بنده با او
 ز مغرب من خبر بگیرفته آیم
 ز سر سازم قدم در راه اینام
 مرا از لطف خود مامور سازد
 بدادم رخصت خوردن کن جان
 دران ملک ولایت آنچه باشد
 شتابان شو بر رفتن هم چو مصر
 ز جا برخواستم بگیرفته ره پیش
 که اندر سر غنش قصر است گفتار
 رسیدش در نظر باغی از ان باز
 که بر دل لاله راز آن بود داعی
 که در ناگاه اهل عرش بوده

سیالتم و سغده با دعبائے عالی
 فراغ از مردم دزاعیار عالی

درختان پرز میوه گو نه گوته
 چه گاهلکے گلاب ہم سرور بجان
 چنان پر جوش گلہا درختان
 بسے طوطی و قمری بود و بلبل
 چنار افراختہ سررا بگردون
 نیکنے تختی بزیرش وہ چہ تختی با
 ز عطر و مشک تاتاری و عنبر
 بشاخ آن چناری قد کشیدہ
 سکو نت بہر خود بگرفت چندی
 گذر از ہر ہرک و لشکر حکایت
 جو ہر کرد آنجا مسکن خویش
 تمثل خانم و تمثال یک زن
 زکار و بیوفائے ہائی زن م
 مگر شہل و جانت بمن آر
 بدان کمان باغ از سوداگری بود
 ز جان خویش اورا دوست میداشت
 ولی آن گلبدن جانانہ داشت
 بدہ جانش بان جانان شہتہ
 بنوا ہر بھر و بگر آید
 نیاید انت کین امید بیجاست
 ز چپ کاران چگونہ راست آید

تو گوئی بودہ از حبت نمونہ
 چه نسرن سنبیل و گلہاے پیمان
 کہ دادی یاد از جنات رضوان
 بحد حق در این گلشن بہ غفل
 خرامان شاخہا ہم بید مجنون
 برائے دلبران نیک بستے
 بگرد تخت زرین روح پرور
 زمانے بدہ آمد آمد آرمیدہ
 مبادا از زمان اورا گر ندی
 ز مکر و حیلہ یک زن روایت
 شنو این نکتہ تقریر دلریش
 چو در تپ فتنی از تپ خانہ آزن
 بگیم لمحہ نزوت مرد و انا
 چو افتد آتشی در تودہ خار
 زن بوش نہ زن بل دلبری بود
 بخاطر تخم مہراوسے کاشت
 کہ اندر پردہ دل خانہ داشت
 بسخ مہرا و قلبش بر شہتہ
 زمین گرا دوشد جانش بر آید
 زن چشم وفاداری شد بہت
 ز چپ کاران راست آید نادرا آید

بسوسے گشت سوداگر روانہ
 کہ سازد بار بار کے زاشیانہ

قماش درخت و اسباب فراوان
 و داعی بازن و فرزند نبود
 ز نش کس جانب جاتان فرستاد
 بیاتاباوه سرشار و شمیم
 ازین گلشن خزان تو بهار است
 بشد در پاس شب با یار خو جفت
 بکام دل بهم بروند ایام
 بدان سان شغل با کردند با هم
 دیگر روزی بشد در بار غرتخت
 لبی دلبر خود کس فرستاد
 قصارا خواجه پس آمد در اندام
 رفیق و عده دار زن جو آمد
 چو سوداگر زن دیگر کسی دیگر
 کنارے گشته در گوشه کتابے

فراسم کرد و شد آنسو شتابان
 ره شهر و دیار غیر بی بود
 که وقت صحبت است ای سرو آزاد
 بداد و لیری ای یار گو شمیم
 دو چشمم در زینت ای دیده یار است
 زن مستغنی و سوداگر می موقت
 به عیش نوش عشرت صبح تا شام
 ز غم بیگانه و با عیش عیام
 ز جان افکند بر بالکے او زینت
 که باز ام شب بیامار بکن شاد
 نشسته در سرکے خویش بے غم
 به چشمش شوهر آئین بیامد
 ز ترس خوف اندر گل خیمید
 گرفته در بین نگاہین قرارے

زن آمد نزد سوداگر و عا کرد
 به پیش شوهرش جان را فداک

سمندر در آرزوی و زینت پر زبان شد
 چو اندک اندک اندامش بمالید
 تم و اندوه در تکلیف زیاده
 چو او را خواب داد و حبت از جام
 بدل گفتا نفخه کرده به بنیم
 چو آمد یافت یار نازنین را

اگر بود پیر سوداگر جوان شاد
 بجان شوهر او خوار بیاید
 ز سوداگر کشید آن پیش داده
 که واقف گرد و از یار دل آرا
 خرام آورده یار دل نشیم
 نشسته در غم و پین بزحمین را

خیال زن چنان افتاد کین یار

ز زخمی شوهرم گشته ستمگار

سایه

زلفت چین چین ترا بند شووم
 پو نخل شد بدل از چال لبست
 درخت صنح خدای بیغم چون
 ماه رو غنچه لیسیم تن
 قدر مصری جواب شدت شکست
 چون عاشق را بختا چون رخشی

چین سر چین ترا بند شووم
 خال مشکین ترا بند شووم
 منصف دین ترا بند شووم
 تن سیمین ترا بند شووم
 لب شیرین ترا بند شووم
 پنجه رنگین ترا بند شووم

شتر ناز تو شد عبدالصمد

ناز تمکین ترا بند شووم

به بر سا معا حصه واقسری
 بیا ساقیا کب بیا له بده
 بده ساقیا کب قدح می چشبان
 بیا ساقیا سوخت جانم زغم
 بیا ساقیا دل شدم پیچ تاب
 بیا ساقیا نیست طاقت در
 بیا ساقیا ساغر می بیار
 غم دل بر آرم به آواز چپک
 ربایم سراز حقه کهنه با ز

قدح نوش از چشمه کوثری
 چو گر دیده شد در گلو غم گره
 ازین درود غم بکدمم بهار آن
 بیک ساخری کن زغم فارغم
 بده می و گرت شدم من خراب
 که شد ملک دل جلد زهر و زبر
 چه تو شوم شووم بیخود و بی مدار
 زوایم ز آینه ظلمات رنگ
 ز پیردی جوان سازمش سرو ناز

بیدان سیرتر کتازی کتم
 و ہم پنجه به پنجه پر دلان
 بنام پرستم دلان زور دست

بہمز آرزیم باز سے کتم
 ہم بر زخم زور زور دلان
 سر کشان را کتم زیرست

آغاز داستان جنگ کردن حضرت امام حنیفہ بہمراہ ذوفنون

بیا ساقیا محفلے ساز کن
 بیا ساقیا باوہ را کن بتاب
 بہ پرواز روئے مقصد حجاب
 چنین خامہ پرواز شرح بیان
 زا خبار راوی ماضی زمان
 چنین داوہ انظار را از سخن
 محمد حنیفہ کہ این ابن علی است
 بہمراہ پوران صدق خواست
 غلامش یکے بود مقبل تمام
 بادریائے فولاد گشتند غرق
 خرا مان شدہ ہر عزم شکار
 بدنبال پتھر و آہو و شیر
 نمودند در کوہ سارے گذشت
 چو از بروہ کوہ لشتافہ
 کہ ناگاہ شوق شد بہ امر کریم
 برون از دل کرد شد آن زمان
 ز پاتال سہر غرق پولاد ہمہ

بستان میخوارہ آواز کن
 ز رخسار معشوق برکش نقاب
 بیان کن ز کیفیت آب و تاب
 زخم کرد از وقت عاشقان
 شکر ناقدان فصیح البیان
 کہ آید بہ نظم اندرین جاز من
 جہان پہلوان عالم حل است
 یکے روز خود را بیمار است
 کہ پوشید او ہم صلاح تمام
 زہر تن افکند خودی لفرق
 بدشت و بیابان و سر کوہ ہمد
 روان گشت آن بہر دلان دلیر
 کہ از دور نمودند سے دست
 سرگرد بر قرص خور تافہ
 دل گرد لشتافہ گشت نیم
 چہل تن سواران ہمہ گلرخان
 لہوہ در میان نشان یکے تعزیم

ہونے لگے شہان صفت آراستہ
 گزارید شان را بہ آرم گاہ
 کہ بودی سیکہ کافر پر و عا
 ز ہجرت ملک افزو بودش سپاہ
 ہزارش دیگر بود فیضان ہمت
 چہ لغزعت سا زم زاموال او
 یکے و خست داشت بدر منیر
 نہال قدس سرو باغ ارم
 جنیش رہا بیدہ جلوہ زماہ
 بلال دو ایرو کے از تیغ زن
 و چشمش جو جلاذ خونریز ہست
 و زلفین پر تیغ او زخم بہ ختم
 ہترگان صف رہنمان کردہ ساز
 بخالی وہاں خلق عالم خلل
 ز خسارہ ہائیش بدل خار ہا
 خطی راست بر منصف روی او
 سب لعل شیرین آن دلستان
 زندان او در تجرہ حقیقت
 زندان او سبب جنت بہت
 بنا گوش او بود انجم ناما
 چو ہم زدوشش عجزش و دوشش

بہ آرم کین مدعی خواستہ
 شنو بکیدی معنی بزم گاہ
 ہلک ارم پاوشاہی و را
 ہمہ صفرو پر دل و کینہ خواہ
 کہ ہر یک بدای صغی را شکست
 ز بسیاری و لشکر و مال او
 کہ در ولبری بود بس بے نظیر
 کہ پیشش شدی قد شمشاد و خم
 ہر آنکس کہ دیدے بہ گشتی پناہ
 ز بویع دل از جامہ مرد و زن
 کزان زادان ہمت بہت پرست
 زدہ ملک چین و خطا را بہم
 کسے را بغزہ کسے را بناز
 حلال کردہ همچون مریض اجل
 زہر خار در دل دو صد پارہ ہا
 نکو خوئے او بود چون رومی او
 پر آشوب کردہ سر اسر جہان
 بہ لطن صحت در شدہ صد فریق
 کزان سبب جنت بہت شد بہت
 نجوم اندر و بود خود خوش جا بجا
 بتو صیغ او میرود عقل و ہوش

ز سیمان رخس کتہ سیمان تنان !
 چو سیلاب آب چو ما ہی تنان

چو یکم زدوششش عجب دوش دوش
 ز سیمین خوش گشته سیمین تنان
 اگر ساعدش بر قلم آید م
 سرنگشت مانعز چون نیشکر
 چو او پنجه رنگین بگرد از حنا
 چو گلبرگ تر پیرهن در برش
 ز آئینه را بوش آئینه
 ز سرتا بپای آن گلستان لطیف
 بیالا چو هر سو خرامان شدی
 بدین خوبی و لغزے و دلبری
 نه چشم که بد طاقت دیدش
 ز بس بود زلف و خوش و لغزیب
 چو در روز آرم و کین و مصاف
 زمین را دیدی ز مهیبت به زور
 بریدی سر پهلوان در هوا
 بمیدان آرم چون پا زومی
 بقلب سپاه گزومی خوش را
 کس در نبردش مقابل نبود
 فلک پیش شمشیر و تیرش زبون
 عجائب فنون و عجب و فنون
 چهل تن کتیزان بکاز آن صنم

تو صیفا او میرود عقل و هوش
 چو سپاه آب چو ماهی بتان
 که از آستین دست بر آید م
 ازان نیشکر خلق در شور و شر
 حیا را بر دی ز سر کهر بار
 به گلبرگ گلبرگ منمزشش
 ز تمثال بروی یک آئینه
 گلستان عالم همه رود خیف
 بدور قدش سرو قربان شدی
 سخن کردش خاص شکر تری
 نه دل را مجال سخن چیدنش
 بودی بر جالش نقاب از تلبیث
 به پشت تکاور شدی بے کراف
 ز ستمش شدی شیر ز روح بگور
 کس را به او تاب کینه کجا
 ز ستمش بمیدان کس تا بدی
 چو گرگ که از جا برویش را
 بیک حمله کبھه راز جا میر بود
 ازان نام او مانده شد و فنون
 چو مجنون حالش دو صد مرد خون
 که بودند در خدمتس دم بدم

همه انجم و ماه رخساره
 ربهوده وال از خلق دلدار

همه گلرخ و سوز قد غنچه لب
 همه بیوان صف شکن نامدار
 همیشه بمان هوش گلعدار
 دانش همین شغل داین کار بود
 نه ترسش بدل بود از اسید کس
 بدل هیچکو نه عیار می نداشت
 زیاد خزان سنبش در امان
 ز سیمین ساقش شعاعی شفق
 گلستانش از ناز پرورده بود
 چه نیکو نقابی فگندی به رو
 هم بر زده عالمی زان نقاب
 بگیرد اگر از جمالش نقاب
 بر رخ بر فگنده عجائب نقاب
 نقابش نقیمی زوی آن نقاب
 نقابی چو کرد خانه دل خراب
 نقابی نقابی که بر بوده آب
 تعجب نمایم از ان سان نقاب
 بحیرت فتاوه خرد زان نقاب
 از ان آفتاب که عالم فروخت
 اگر گویم از آفتاب نقاب
 ز یک قطره نکته دریا کنم

انظری می نباشد را بروم و حلب
 که شامی نباشد بزوم و ستار
 شدی باکنیزان ز بهر شکار
 گلے ناز پرورده بکے خار بود
 ز کس بودی بر سرش دسترس
 بعیش و طرب روز خود می گذشت
 همیشه بر خسار چون ارغوان
 گل از شیوه عار هفتش صدورق
 ز طنازی اندر خوش پرده بود
 که در وصف حیرت گرفتم برد
 چه جائے که از رخ بگیرد نقاب
 کند عالمی را سر اسر خراب
 که دل از نقابش شدی بے حجاب
 که دلها و دلهای نمودی خراب
 در ان خانه نگذاشتی خورد و خواب
 که پروک شدی در رخ آفتاب
 که در بر گرفته بد او آفتاب
 که پرده بده در رخ آفتاب
 عجائب نقاب خری می لبوخت
 نیاید دیگر نوبت این کتاب
 مگر نه خم دل را مداوا کنم

دو صد بردل که هر زخم ریش
 بهر ریش صد مار افگنده ریش

بہر نکتہ شرح عنہا کتم
 نذارو چو پایان عنم جان من
 چو دود از جگر مینزد بروماغ
 طلاطم اگر سازو امواج او
 بخامہ رقم میکنم نرم نرم
 کہ پایان نذارو عنم اشتیاق
 نقاب پوش از قالیم پردہوش
 نمک ریخت بر زخم صد پارہ ام
 عنم دل کتم تا یکے احتساب
 گل اندام مسر یکر دل ربایے
 بکو خوشمن بوسے سکش عنان
 بسے پرفنون نام او ذو فنون
 بگفت آن سہی سرو نازیری
 کہ پوشید بر تن صلاح شکار
 کنیزان بہ بستند یک سر صلاح
 پس آنکہ ز جا جست آن دلربایے
 یکے لغز عمامہ بر سر بکند
 گرہ زد کہ از ہر گمرہ عدلے
 گرہ زد بہم زلف بر پیچوتاب
 گرہ دادہ افگندہ اندر قفا
 بہ شہلائی ناراو چو سرمہ کشید
 ندانم کہ آئینہ بر رخ کشید

ز صد عنم یکے را چہ انشا کتم
 نیاید بکف قصد صبر من
 مرا سوزد ہم لپ کند این چراغ
 کند مثل مجنون مرا رخ بکوبہ
 چو میترسم از روئے سوزی و عنم
 بخواد مرا سوخت آخر فراق
 ز لب ہوش دادہ مرا یاد نوش
 مرا یادہ داد از دل آوارہ ام
 بیاتاً کتم شرح آہ ماہ نقاب
 دل آرام و سنگین دل در ہوا
 میان موئے شوخی و شکر وہان
 شدی از نفس زہر سیاب گون
 برائے کنیزان لب شکرے
 کہ یکدم خرامیم در مرغدار
 درخشندہ ہر یک چو نجم صباح
 بیاراست تن را بر زین قبایے
 کہ حیرت از ان نقش نقاشہ ماند
 بزلف نگارین او بسملے
 کازوے خجل میشدی مشکناہ
 چہ کرد از قفا صد ہزاران قضا
 مرق از افق رفت و پیش حمید
 کہ ز آئینہ می آئینہ خون بلید

کمر بند بر لبست اندر میان
 میان لبست و گفت عالمی الامان
 مغرق بفرود آراست جان
 نقابے بر افگند آن پریر و نقاب
 چو شد در خرام از بسوئے فرس
 چو پا در رکاب آورد آن صنم
 چو دست و گریب و برقاش زین
 چو پا در رکاب و گریب و زود
 چو بر لبست زین بر شست از خیال
 چو زو پائے بر رخس آن سر و ناز
 فرس خند ز شوشتش چو ابر بهار
 به بوم و بر و لبسته کوه سار
 چو دیدند بهر دو شکار می هم
 بهر گر آن شاه دین ما سر
 ز ناگاه صفت لبسته از بهر جنگ
 نه آن واقف از این گمشکار
 پے صید بودند و گشتند و صید
 چو سازم ز احوال ایشان نگار
 یکے لاله روئے و دیگر مشکبوسے
 یکے در نقاب و یکے بنیقاب
 یکے در سوال و یکے در جواب

که بودی ز مو کتر آن مو میان
 عقی اللہ از ان مومی و از آئینان
 که زیب و گریبانت آرام جان
 که از پیچ و تابش شد من لباب
 به آمد ز هر سو صدائے جرس
 فلک کرد قامت به تعظیم ختم
 نهاد و بزین دست و لبسترین
 صبا از رکاب گیرش سود و بر
 شده قامت چرخ گردون وال
 من و خامه ماندیم از کار باز
 چو برق درخشنده بے مدار
 نمودند پنجه و آهوشکار
 صفت آراستن بهر آرم هم
 بغزم شکار و بدان حسرت
 نکر و ند اندیشه از درنگ
 نه این واقف از آنکه خود شد شکار
 به آزادی هر دو گشتند قید
 یکے سرو ناز و دیگر گلعدار
 یکے مهربان و دیگر مهر جوے
 یکے ماسر و دیگر آفتاب
 یکے آشکارا یکے در حجاب

یکے صلح خواه و یکے کینه خواه
 یکے طالب و دیگر در پناه

یکے را بیک دادہ اندر ازل
 بوصل از روان ہر دو ہم تقین
 چہ را فی کہ بہتر ازین کار شد
 بجوانان کہ رزم چون آن صتم
 بہ سید آن گلرخ سیم بہ
 بگو نام تو چیست و بہت کدام
 کہ بے نام گشتہ نگر دے زمین
 بگفتا کہ نام حنیفہ بدان
 پدر باشدم حمید نام دار
 من اینک زہر شکار آدم
 تو بر گوئے برو دختران دختن
 شستن بخانہ است رسم زنان
 ندیدم کہ دختر براسی سوار
 بگفت آن شہی سر و شیرین کلام
 کہ امی تو جوان شہی سر و ناز
 بگفتش محمد حنیفہ کہ من
 بر پشت او ہم قد افراختی
 ترا سببہ جنیان شد اندر بہر
 بگو نام خود را تو اے نیکروی
 بگفتا مرا نام شد و دفتون
 پدر چون مرا شاہ ایرم بود
 ز من دخت کہ بل چنان دختم

خبر تے کس از کار عزوجل
 بہ بستہ کمر از پے قتل و کین
 میان بود سر و چہر و شوار شد
 ہمیشہ دوران و بگفتا منم
 کہ امی تو جوان سرافراز فر
 کہ ایندم ترا زندگی شد حرام
 بدانم ز نام تو اے سر و من
 مرا نام کردہ پدر مہربان
 فلک نجاد مش شیر پرور و کار
 پے صید در کوہ سار آدم
 بود لازم و نئے بچنگ آمدن
 نہ از زن چنین کار گرد عیان
 بر آید بمیدان کتد کارزار
 سخن سخن مردانہ خوش خرام
 کہ من دخترم از چہ والی تو باز
 شناسیدست از رخ خواز و من
 بازہ مگاہ ہم فرس تا ختی
 بدانستت دخترے نے کہ مرد
 ہم از او صل خویش نسب بارگوی
 زینم فلک گشتہ سیماب گون
 کہ چون او شہے در جہان کم بود
 کہ تیغ سر سر کشان می دم

ندیدہ کسی حکیم و ابروی من
 جوین گفت چشم ستیزہ نمود
 ششید از میان تیغ زہر آب را
 چہ تیغ مصفا چو آئینہ
 چہ گرفت در دست شمشیر تیز
 شمشیر صلیفہ نمودش خطاب
 چو شنید آن مہوش گلزار
 یکے نیزہ و رکعت گرفت از سر
 رسیدہ سر نیزہ اس در بغل
 بہ بین کار و بار فضا را کہ چسبیت
 بدل کینہ یار کے آورد
 چو زو زخم در کرد گاہ خودش
 چو زو زخم بر خود ز خود بیخبر
 تفکر مداوائے دل دارد او
 عجب ماندم از چشم نبدی حق
 نمایم چکو ز کس این تر جان
 چہ تند وہ تدبیر تقدیر ہا
 نہ تدبیر و تقدیر شتم ضریر
 چکو ہم کہ تقدیر کہ دست کار
 زوہ سحرہ خارش خندان حقا
 بیاتنا بہ بینیم کہ حالتش چو شد
 شمشیر صلیفہ شمشیر نیک نام

ندارد کے تاب باز و سے من
 لب از قہر و زریہ زندان ز بود
 کہ وہ آب شہ زہرہ تہرب را
 زہر آب و سر تا بہ پاکینہ
 کہ آید مقدم زہر ستیزہ
 کہ در دست زان تیغ نبود صواب
 بہ ہمین زو اسب را بہیم وار
 سر نیزہ زو بر تن نامور
 ز اسب اندر آمد شمشیر بیدل
 زند یار بر یار نداند کہ چسبیت
 مگر زخم بدوانہ او می خورد
 نیامد بدل حسرتی زان خودش
 جگر یارہ شکن بخون سیر
 دل از روئے صبر و نہ دل دارد او
 عجب کتان نگذرا ندم ورق
 کہ نبود علاجی ز تقدیر آن
 نیاید بہ تقدیر تدبیر ہا
 کہ مستم من از دست ہر دو اسب
 محمد خلیفہ بیافتاد ہزار
 کہ و حسرتا حسرتا حسرتا
 تن ناکش از چہ سان حسرتہ
 چو افتاد از ہوش رفتہ تمام

بیامد گل اندام سپین بدن
 دو زانو نشسته سر سینه اش
 بد انسان کیش کیتہ در دل گماشت
 کہ مے کار و این و انہ مہر با
 دو زانو نشسته سر سینه اش
 بد انسان کیش کیتہ در دل گماشت
 کہ مے کار و این و انہ مہر با
 کہ داد این جہا کار می بر و وثون
 بر آورد و پنجر کہ ساز و جدا
 چو تیغ او کشیدہ شد مہن خراب
 کہ او گشته بیہوش و این گشتاب
 چرا وار و قصد بر جان خود
 اگر داند اے دل کہ چون میشود
 نظر کرد آن ماہ انور خیمام
 چلقوم او دست برود بنار
 یقین کردہ قالب تہی کوں است
 کہ بر مردگان تیغ نہ بود روا
 پوران عدلیق کرد حکم را
 کہ بزبان نہان گشت مقبل ندم
 روان گشت چون و فنون بگو فہم
 کہ یاری زوہ یارا زخم تیز

بیالاسے زخمی خود جلو زین
 ندانم کہ آیا چه بود کیتہ اش
 پس از کین بدل تخم ہر ش کہ گماشت
 کہ خیزند ہنگامہ کیتہ کہ داد
 ندانم کہ آیا چه بود کیتہ اش
 پس از کین بدل تخم ہر ش کہ گماشت
 کہ خیزند ہنگامہ کیتہ کہ داد
 کہ نشسته بر سینه یار چون
 سر یار خود را بجز و جفا
 ازین تخم شد دم دل بصد تیغ تاب
 کہ برو سر یار خود بے حساب
 ندار و بدل تیغ حرمان خود
 بدین ذوق فنون بے سگون میشود
 کہ مہر گز متق نیست درو تمام
 کہ ہرگز تخراب نہ کردہ فرار
 برد آہ از سینه او حبست
 روا نیست برودہ تیغ از جفا
 گرفت ہر دور البتہ او بر قفا
 ز سہم بدانی کہ ویش بہ دم
 مرا تیغ قند کام جان ہم نہ زہر
 نہک لختہ زخم را از سینه

بمیدان حجب نشسته باند اش

بدل ذرہ رحمتہ نہ انکاشتہ

چو گارخ بتا زید بر خیل تانت
 رسا نید خود را بدر بادشاہ
 گفت ای پدر من قدم مرغدا
 کہ ناگہ مرا اندران سوئی وشت
 چہ نیکو بدیدم سواری بہار
 تا زرم شان پس تگا وزوم
 یکے نو جوان شجاع چون ابر
 خستین بدش خط و میڈ بدوش
 پشمان شہدائش اروی تاز
 قدش بود چون سرو زوی مجل
 چویم کہ قتا عمر شوم گفتگو
 بہ پر سیدم اش نام اسپا نکیت
 چو شبنیدم و کردم آسنگاو
 خدمتکم رسیدہ چو در گروہ گاش
 بگفتم بہ برم سرش مرودہ بود
 و گشت گرزبان ازان جا ایگاہ
 چو آوردم اینک بہ نزد شما
 چو شبنیدشہ گفت عدم حیا
 نگہدار بادت بت آن کلان
 و گرنہ کجائے شدی تو رہا
 در اندم وزیر می ستادش بہا

ازان وشت کسین گرد اور نیافت
 بشاہ پشت لعظیم گروہ دوتا
 چو کردم تشکارتے بہر کو مسار
 ہمہ نظر تیرہ گروہ گذشت
 عجیبے خرامد دران مرغدار
 بران نیک منظر برابر شدم
 حشش تشک غم رشید بدر منیر
 ازان خطر رویش جہان در خروش
 چو صبا و صیدش دو صد شاہ باز
 خجل کردہ سر بہا ماندہ گل
 کہ صد چند گویم ازان نیک خو
 گفتم مرا اینک این کام شد
 زوم تیرہ خشم بہر خنگ او
 قتا د از سر اسپا آن سر نعاش
 ندادہ بر بدن سر مرودہ سود
 دومی دیگرش را بہ بستم ققا
 کنون ہرچہ حکم ست فرما باء
 طلب کرد و آورد پس ہر دور
 کہ لات و منات ست آن پتبان
 زدست چنان پرلے پر ہوا
 بہ لعظیم شکر کرد قمارت دوتا

کہ شاہا مرا جان بہش از کم
 کہ حرفی رسیدت در خاطر م

شاهش گفت بخشیدمت جا بیکر
 که ای شاه هرگز نه گویم دروغ
 چو امروز فرزند تو کارزار
 گر این کار کردست و گرنه چنین
 چو بجای کار شده نیم خام
 علی را بدان پس چنان در لبت
 چو از چرخ گردون پر لبت
 چو از چرخ گردون ستانید باج
 چو در سیخ او گو سفت دست دیو
 ز شهرش بر دند بر سیخ فاف
 ز قهرش جهان را بهم برزند
 هزاران قلا صد الف شهر را
 پر می را بسوزد پرس گر پرو
 چو نام و را پر د لان بشنوند
 اگر از در و بهر بروی شوند
 یکے تیغ وارد چو بر می کشت
 به تیغ دوسر کرده زیر زبر
 کنم چیند تعریف آن پر نیز
 چو کشید شاه ارم خیره گشت
 پریشان شد خود ز بس تیغ تپتاب

وزیرش بگفت ای شهنیک خو
 چو در نزد شاهان ندارد فرزند
 بکوه بفرزند دل دل سوار
 خدمت بر افراخت اندر کین
 چو از خامی کار ترسیم تمام
 که از جنگها صد هزاران کسیت
 که از جنگها صد هزاران کسیت
 چو از ماه و ماهی گرفته خراج
 علاج نازد و بهر رنگ در یو
 به لخته بکا تند و روان لاف
 ز بهدیت زمین را بهم برهنند
 مسخر نمود دست و آن کارها
 بر اطراف ما و ای او به گذرو
 دم خود کشند جاکس خود بختوند
 و را چاکر و مهربان می شوند
 دوسر می شود خلق عالم درو
 تمامی اکثاف از خشک و تر
 نیاید ز اوصاف اوزان دیدر
 که از خیره گے رنگ تیره گشت
 گره بر جبین کرد از اضطراب

که در خشم نشد و فزون از لبینر
 کشید از میان تیغ و جیست تیز

بران شد که تا بر زنده بر وزیر
 بر افکند خود را وزیر از قفا
 زبان را کتاده شهری پروناز
 گفتا ندانی مرا بے فروغ
 شهان افکندم چو از تو تخت
 سرکشان را بر میدم بزور
 بیاورد کس تاب جنگید تم
 که از سره با من مقابل شود
 هر آنکس که با من شود در و برود
 اگر رزم مسیدان کنم روز کین
 پرنده ریایم به تیره از هوا
 ز سهم گریزان شود ببرد شیر
 نداری تو آرم من استوار
 نبود می اگر پاس آداب شاه
 به آرزو نگاه آن زمان تا خفتند
 که چشم جهان بین بدلتان ندید
 که حسن ملک گفت اندر سما
 صف اندر صف آری است لشکران
 دو سو طبل جنگی فرو کوفتند
 با رزم گاه هر که می شد روان
 بیگان و دوگان را نبود می جنگ
 ایچے آمدی می بگشته و و تان
 سه و چار پنج شمش و سفت

کند برگ برکش چو برگ پیر
 سر اسب سان در پس تخت شاه
 سوی بخش و دشنام گفتن دواز
 که ز رزم بگوئے تو چندین دروغ
 سر تخت تابوت گردم ز رخسار
 افکندم بر اقلیم با شیر و شور
 ندارد زمین تاب گردیدم
 شمشیر من نیم نبل شود
 دیگر که تو اندکند گفتا و
 ز هم بر درم آسمان و زمین
 به نیزه کشم ماده را از هوا
 ز آرم من خون بریزد و لیر
 همین لحظ سازم ترا پاره پار
 همبیکر دست پاره ای رویا
 هر یک بیک دیگران با خفتند
 همه لب ز حیرت بدندان گزید
 بر آمد هر سو نفیر و صدا
 بر آمد هر سو نفیر و صدا
 نشان محبت زد دل رو فتند
 بیکر خم نشان می سپا دید جان
 که رو باه را نیرت تاب پلنگ
 کس را زدی هر کسی را ز پایا
 مانده مجال دران رزمگاه

نہ قرب دلاور نہ از پہلوان
 دران جنگ مقدار مو جی ز رود
 بسے کشته وز کشته پشت گشت
 بلرزہ شاہ پس ایگفتا ہمہ
 بگیرید اورا ہلاور میان
 بگردند حملہ بگردے سپاہ
 زودہ خیمہ آنوسی اعل
 بغیرش افتاد پس طبل جنگ
 ز آواز کرنا بشد کہ فلک
 ز ہر سو فشا فش ہم از ضرب تیغ
 ترنگا ترنگ از چپ راست شد
 بگیر ہر طرف ضرب تم ستور
 ز جراح خون جرح جبران
 ز فر فران و ماغ فرس
 ز کرب کر بہائے ضرب عمود
 ما شتر اشتر برق ہر تیغ زن
 ز فطرات روی از عرق تن گران
 ز بقا برف خاکہائی در شست
 چلویم عجیبہ مکافات بشد
 تو گوئے کہ قایم قیامت بشد
 چنان میزدندی و تن مفران
 ذو ممدل دوسرست و شیرز
 از ان تیغ زانی زودہ چپ راست
 روان جوئے خون کردہ از کاوان

نہ جنگ از دلیران از سرداران
 نہ جملہ لشکر کہ ہوشش رہود
 کہ ناگاہ دل شاہ از ان گشت گشت
 بتازید اسے جملہ لشکر ہمہ
 بزاید شمشیر ہا از میان
 ز گرد سواران سپاہ گشت
 بیارید باران بہ کاخ و محل
 بگردش در افتاد ز غم خدنگ
 فلک گریشدہ ہوش رفت از سہک
 چو از فش فش شد تیغ تیغ
 کہ از تر ترنگان بجان کاست شد
 تو گوئی جہان گشت یکسر ستور
 نفس تنگے آوری ہر پیکران
 فرسہا بفرس نفس ہر فرس
 لکد کوب گشتند ماتند و دود
 بیفتاد و بسیار سرداز تن
 ترقا ترقا بگردون رسان
 زمین شد شش و آسمان گشت بہت
 عجیبہ مکافات و آفات شد
 قیامت از آنجائے قایم شدہ
 کہ ترسی نیو داز سرد بیم و جان
 یکن دلباران زد شش زبر
 جو گرے کہ در رسد افتد برست
 دگشتہ زود شہا سہر گوان

ز جا جست و بگنجت شاهارم
 بیایید و آرید و روم طناب
 بیایند یک سر سمر فلک شہر
 برگشت پس و فتون چن ازان
 بجولان فرس در آورد ازان
 جو برق چند چو باد صباہ
 زدہ بانگ گفتا کہ اعرابیان
 سیک دم در آرز مگاہ در رسید
 فرود آمدہ آن زمان اسپان
 تن تان امان است ایدم ازان
 نہادند عراق لہ سہر روان
 نباشیم در جنگ انہاز تو
 بہ بہت سہر دورا سہر ناز ابر تان

بگو فو فتون را کہ آمد چہ غم
 کہ لشکر نگیند شان را بتاب
 نشان تیر باران گفتند یک دو پیر
 سوارہ پس آمد چو سہر روان
 فرس گشت مانند سہر روان
 برقتار مانند برسے ہوا
 فرسید ازا سب خود در زمان
 سہر راہ آن دور لا ور کشید
 کشیدند از تن عراق آن زمان
 چو گردید مروی بمیدان عجمان
 کہ اقبال یار تو اسے پہلوان
 حقیر کم از تیغ جان یاز تو
 بگردہ دورا سوئی زندان روان

خودش رفت سوئی سرا پر وہ باز

کند راز حرفش ازان حرف باز

داستان دوم رفتن امام محمد حنیفہ سیوئے خانہ از صحر اکیفیت آن

بیاساقیا بار غم کرو روز
 بیاساقیا ہم ز سے کن مرا
 بیاساقیا دیر شد این سہر
 بیاتاروم اندران دشت تار
 بہ بنیم تا حال اورا کہ چہیت

لطعم شکر زونک کشت شور
 چو کم گشتہ ام رہبری کن مرا
 بدہ ساقیا سوخت جان و ہجر
 حنیفہ فتادست بخود تر از
 کہ حالش چپان شولم خونگر لیت

چنین کرده راوی با جباریا و
 محمد حنیفه در آن دشت بود
 برآمد از آن غار مقبل بدشت
 که ناگاه محمد حنیفه اش بید
 سه روز و شبان او نیامد بوش
 کجائی علی گفت زود آئی وین
 جگر گوشه ات اندرین دستزار
 کجائی تو بی بی حنیفه کجاء
 ز فرزند هرگز نداری خبر
 کجائے کجائے کجائے علی
 محمد حنیفه فتاده زیباے
 چرا یا و ناری ن فرزند خویش
 بیا ماورا حال فرزندین
 پدر نیست واقف ز حال سپر
 نذار و خبر هیچ مادر ز کار
 ولم شد ز عجم داغ و احسرتا
 پس آنکه گرفت مقبل نیکنام
 بیاشید بر عارض مشکتاب
 که بکشاد چشم آن شه کامران
 بمقبل بیدید بگفت او دو تن
 بگفت مقبل آن سرو طناز گرو
 پس آنکه محمد حنیفه به جست
 روان سوئے خانه شده هر دو شان

که سه روز بگذشت چون زاکیر او
 در آن دشت به پوش افتاده بود
 در آن دست هر سوی میگرد گشت
 چو افتاده به پوش بهوشش بید
 زده موج غم بردش جوش جوش
 فتاده حنیفه چو بخود چنین
 فتادست بهوش خوا رزار
 چرا گشته این قدر بی وفا
 مگر نیستت مهر اندر جگر
 ز فرزند دل تمده خود فغانه
 چرا بی وفا گشته آخر بیاہ
 چرا دور گشته ز دل بند خویش
 که بکس فتاده برو می زمین
 که سازد جهان را زیر و زیر
 کند تا بفرزند جان را نثار
 کنم تا بکے شرح این ماجرا
 بگفت اندکے آب را هر قیام
 از آن آب چند می بر برگ بکباب
 نظر کرد هر سوی در آن زمان
 پس بکسے صدیق چون شد من
 پس بکسے صدیق را سبت برو
 ز جا او میان را پس سبت
 بخانه رسیدند اندر زمان

بزود در بهم پائے در خانه ماند
 چو بی بی در این فکر بود اور سید
 و نش گشت خرم رخس بر فروخت
 که اندک بوده چهره اش ز روگون
 بگفت ای جگر گوشه نخل مراد
 چرا لاله کون عارضت گشته زرد
 خلد چونکه در پائے فرزند خار
 بگو ای انیس دل و جان من
 که بی روی تو سینه ام شد کباب
 حقیقه به تعظیم شد
 بگفتا که ای مادر مهربان
 چون امروز من روز در هم بود
 بخرم شکاری بر این بختم
 بگفت از نختین ای آخرین
 چو شنید مادر و نش چاک شد
 ز پس مغره بر کشید از جگر
 که آب ترا شیر حق نام شد
 حقیقه را نام بود ای پسر
 همراه ماست لیسے کار راز
 پس از روز بختم بخرم و را
 ازین مادر ترا بختان سان بیدر

چو مادر بیدیده سلامی بخواند
 صدای سلام پسر شنید
 بر خسار فرزند خود دیده دوخت
 و نش گشت از ان چو بنو جگون
 بعارض ترا زنگ زردی مباد
 که افتاده اندر و لم هیچ و درد
 بچشمان مادر کتد تیر کار
 کجا رفتی ای نور چشمان من
 که بی روی تو دیده ام شیدر آب
 و و تا کرد قامت به تسلیم شد
 ندار می جنبه لشنواکتون عیان
 که من کم نغم غم بمن کم بود
 نیامد شکاری در آینه ختم
 همه یک بیک قصه خود چنین
 و لے بالپسر اس عضناک شد
 پسر را بگفتا خموش ای پسر
 ز ضربش همه کفر اسلام شد
 که از سیتیم می رمد شیر زرد
 همید ان نمودم که شد یادگار
 غلی از فرس بر زین زد سرا
 نه لالی چنین حرف تو ای پسر

که هر یک خدای زنی هم چنین
 زلشت فرس او فتد بر زین

صد روز و شبان او نیاید بوش
 بگو این سخن را در باره پیچ
 محمد به گفتش که ای مادر م
 تو خود بهره و الدم جت گها
 زبردست بهر دست دوستی بود
 عجب در زدی آتش اندر جگر
 عجب طعنه دادی تو فرزند را
 پس از گفتگو شد ز خانه بیرون
 بیامد بجائی خود آن شهسوار
 ز پس گفت مقبل غلام کجاست
 خبر گشته مقبل رسیده دوان
 گفتش محمد حنیفه بدان
 من از طعن مادر شدن تلخ کام
 که تا انتقامی نگیرم یقین
 بر آورده سوگند چون از زبان
 چهل و چهار اسلح در کشید
 به پشت فرس بر شسته تاخت
 وطن وقت بوده حنیفه خواب
 هر سو نظر کرد پورش نبود
 بگفتا محمد حنیفه کجاست

خرد مندی گیرد این حرف گوش
 که افکندی اندر دلم در دویج
 ملامت چرامی کنی لا جریم
 که کردی سببی زور در جنگ جا
 بر زر فتنی پایه پسته بود
 که شد و دوا و تا بگردون بدر
 که زان طعنه در غم فلکندی مرا
 چنین ترش دل زخم بر خون خون
 دلش پر ز خون چشم آفتاب وار
 به نزد خود آن لخته اورا بخواست
 خدمت باستان بسته میان
 که مادر مرا طعنه داده چنان
 شده روز در پیش چشمم چو شام
 نیایم و گر اندرین سر زمین
 بتن تکیس سلاح کرد تیرگان
 جواز پیش ابر خون می کشید
 شد بعد از آن مقبل و پس ساخت
 جواز خواب خواست شد بختاب
 شده در تفکر به حیرت فرود
 که از فرقتش جان من در بلاست

کنیزان بہر سوئے کردند تباب
 نیابید اورا بسے اضطراب

نشانی ندیدیم از آن مه تقا
 که از وی نشان نیست در جایگی
 پشیمان از آن گفته خوشده
 چو تیر از کمان شد چه سود آه سرد
 عجب حرف سختی بگفتم چو میخ
 اگر پرسد از من حقیقت جلد
 عجب کار پیش آه بے حساب
 سلاح بر تن آراست گشته روان
 نقابی بر رخ کرد و شد ره سپار
 زرقار بر برق حیرت فرود
 قضا آوریدش بجائی چنان
 بناگاه رسد اندران وشت نیز
 قضا کرده آن را بدان رهنمون
 شب افتاد اندر محاق لوا
 ملا لائے خود شید زین عجب
 که گردش بیوق کردی عبور
 سیرہ بگردی پس گلرخان
 همه دلربایان همه غمزه زن
 همه ترک سرمست مخمور چشم
 بصد جلوہ بازی فریبهای نشان

شده ز روی بی بستیم ما
 که آیا کجا رفته است آن امیر
 چو نشیند بی بی بجزرت شده
 زوه دست بردست با سود و رو
 بگرد آه و افسوس و حیف و دریغ
 چه گویم لفر و ابروئے علی
 هر اندیشه و فکر شد پختاب
 ز جا جست و برست آندم میان
 نشسته پشت فرس شد سوار
 چو برق بهار سے برفتار زود
 بدین حال فرزند گشته روان
 همان گرفت و بیتا خست تیر
 که بود شکار گاه آن ذوفنون
 چو تا گاه زوه خنده صبح صفا
 ستایان شد از زیر زلفین شب
 شده تیره گردی نمایان زود
 و پر کاله شد پس دل گرد از آن
 همه سیر و نا تران و چاه و ذوق
 همه پر میر پزدلان چشم چشم
 مصرق بقولاد با جان نشان

چو طایوس حیران رم کردش
 چو قرص قمر بود چهره تنش

میان شان ازان یکے پین پوش بود
 بترتیب چو برق و بہریت چو رعد
 مگر پیش پیش از ہمہ گلرخان
 بہ بی بی نظر کرد پس ذوقنون
 چنین گفت بی بی کلامی بسخت
 کہ از ہرہ باشد کہ آید بدشت
 ہمین گفت بی بی و پس روی کرد
 چہ رسم است برپائے کردی اناد
 بود از زنان تار و سوزن بدوز
 جواشیں چنین داد و نخل مراد
 بگفتش کہ چون است تاختی
 ترا سینہ جلیبان شدہ یافتہ
 بگفتا اگر یافتی دخترم
 ہمین گفت ولہ بدندان گزید
 زودہ پاشدہ از غضب پادوب
 سپر را قلم کرد و شد بر زردہ
 گذشت از زردہ خود را ہم بدوخت
 عجیب ماند از سر این کارزار
 عثمان داد بی بی فرس از دست
 آمیخو است عزنی و گرتازند

کہ قرص ہش در بنا گوش بود
 بحکمت فاطون عجب سرو قد
 ہی تاخت آن شوخ ابرو کمان
 بجلوہ در آورد رخ از فتون
 کہ کے از اجل میتوانی گردخت
 اگر آید از ہرہ اسن اب گشت
 جواشیں بگفتا کہ مستی چہ مرد
 نزدیک چنین رسم بہر زنان
 نہ زیباست این اشرف روز
 مراد چہ دانی تو دختر نژاد
 علم بہر آرم از سر اختی
 ازان دختر کے زودہ یافتہ
 علم بر زودہ بر فلک اخترم
 ازان تیغ تیز از میان بر شید
 بزود تیغ بی بی بفرست عجب
 رسیدہ بسر بر شدہ بس بجرہ
 دو انگشت نشست بر فرق است
 کہ گنجایش دم زدن بہریت کار
 نگہدار خود را بحیلہ نشست
 حلیفہ ازان تیر تیزش بزود

محمد حلیفہ در آنجا کے بود
 تکاور بر این تخت مانند دور

رسیدم رسیدم بگفتا کنون
 سر راہ او تنگ بگرفت چون
 عنان چید آن سرور بجان نسیم
 محمد حنیفہ و مقبل براہ
 محمد بگفتا بود ماورم
 شدہ از پئے من درین جایگاہ
 بے تعبیل شد او با منگ تنگ
 رسید آن زمان تا شدہ رو برو
 در بانگ زد و فتون ای سپر
 رکاب مرا گیر کردی را
 محمد حنیفہ عنبر بگفت
 شتابی کن پیش ازین دلبرا
 ز اسیت کتون بر زخم بر زمین
 چو شد رو برو باز با دل بار
 بگفت ای مہریت مہوش سمیر
 بگفتا بود ماورے مہربان
 چو شنید لب را بندان گزید
 بحیرت شد پس بگرد آفرین
 کہ من مثل خود یک تنی در جهان
 نباید کسے عذہ باز در خویش

کن اضطرابی ز حد بر فرو ن
 نظر کرد بر روئے او ذوفنون
 تا کیست این نخل خندان نسیم
 چو از دور دیدند جنگے دوتا
 کہ با ذوفنون تند شد گرم گرم
 درین جا با ذوفنون خود براہ
 مبادا زند ماورم را خذنگ
 سمیکر و با ذوفنون گفتگو
 فرود آئے از اسب تعبیل تر
 و گر نہ کنم من ترا سر جدا
 چو سووی از اینگونه گفت شفقت
 مکش از قدم پیشتر پائے را
 کہ اسن کنند عالمے آفرین
 بہ بین تا چسان بود حکم خدا
 کہ آنکس ترا چسیت ای نیکر
 کہ وارد بفرزند خود جان نشان
 تو گوئی کہ او پس جہانی درید
 بہ سین شدہ گفت با خود چنین
 ندیدم کہ اندر جہان پہلوان
 کہ باشد ز جرد دست بہ دست پیش

عدا زو محمد حنیفہ کہ بان !
 خبر دار سے ای گلرخ مہوشان

صد از و محمد حنیفہ کہ بان
 منہدار کین روز آنروز نیست
 دو صد جان اگر داری ای دلریا
 ہمین گفت و شد نزد مادر روان
 شناخت فرزند را کیستے
 ز پس گفت فرزند اگر قطره آب
 در یغا کہ فی آب پس چون بسیر
 بگفتاں پر چون محمد منم
 ندارم دو چشمے کہ بینم ترا
 دو چشم سیاہ مے شود میمنت
 تو گلگون خوانیش من غرق من
 تو در خون طہان منم بملان
 چه حالت فرزند شناختے
 نظر کرد مادر پر را پدید
 بکرده بسے شکر پروردگار
 ولا سا نمود و تے بداد
 پس آن نگہ روان شد امیر جهان
 بگفتاں چه دارے بمن حملہ آر
 بگفتاں گل اندام سیماں بہن
 زوی من زبیتی امینم ضربتی
 چو د ختر شنیدہ لب شد بیدار

خبر دارے کہ امی گلرخ مہوشان
 کہ آنروز بگذشت این روز نیست
 ز حیکم نئے یابی این دم رہا
 کہ بکشا نظر مادرا بین عیان
 درین جا ستاد مرے چیتے
 از ان سوز و اسوس گشتم کہ باب
 ازین غم فلک لب شد خون جگر
 غلام تو اسے مادر محترم
 ترا باد صد جان ہزاران فدا
 ندارم و گر طاقت دیدنت
 تو گلگون شدی من شدم سرنگون
 مہاوا آنچنان چشم بینم چنان
 بجا نم عجب داغ جان من
 کہ از دیدہ اش خون غم می چکید
 پس بگفت دل بکن استوار
 کہ سپر دست با حق ای نیک زان
 بسوئے دل آرام سروران
 و گر نہ یکے حملہ ام یا بیدار
 کہ اول بیاور تو حملہ بمن
 تو مشتاق شو تا وہم سر خط
 عذارش بر افروخت کور شد وار

بغرید چون رعد و چون برق بست
 لگلا در پتا زید وینے بدست

کہ از عرضش زہر شد بر فلک
 بیوق شد گردش بر قوس
 چون تیغ این کشیدہ سیرا و لبیر
 زوی تیغ بر قبہ آنگاہ پیر
 زوہ تاکہ گردون زبر قش پیران
 شدہ قبہ گرہ سپر لسن و تیم
 زہر شد گرہ در دم تیغ او
 چون تیغ از پیش ماندہ بیکار شد
 چو توت لشد بر امیر جهان
 ز شر اشہ تیغ ہا شد حشر
 شد چون مراد حال از تیغ نشان
 ترنگ تر نگار نیزہ زمان
 بزو نیزہ نیزہ ریزہ فتاد
 زوند گزما بر سر بکیدگر
 چو از نیزہ مقصد نیامد بدست
 ماندہ یکی قبہ در اسپران
 چو شد گزما گزیا ہم ضمیر
 نیامد چو مطلب بر گزگران
 یکے می نگندی دگر بود
 نیامد بکفت چون مراد ہر دورا
 نہ این را خطر بود آن را ضرر
 جدا گشتہ آن ہر دو سرور و دان
 ہم یکب چو دیدند از جسم جان

از ان ہوش از سر رفتہ نمک
 کہ چون زہرہ در رقص میزد چو قرص
 ترقاتے از وے نیلہ فر
 از ان قبہ ہا شش ہمید شرر
 شدہ جلوہ گرفتار وے کہکشان
 سپر ہم گزر کرد با خون سیم
 زہرہ دم گرفتش عنقی اللہ بگو
 سخن بادو جنگے بدشوار شد
 کشید از میان آنہوسی نشان
 ز بھابف گزیدہ ہا نیلہ فر
 بکفت نیزہ ہا بر گرفتند آن
 تو گوئی سپر زنگ گشتہ روان
 ستیزہ ستیزہ بہ بیگاہے زاد
 تو گوئی کہ آہنگران پاک پر
 بہ گزگران باز بردند دست
 عنقی اللہ از ان بیک آہنگران
 کج در است بہن قشار فیر
 معلق ز بودن مہتر مہتران
 یکے عقدہ میزد و گومی کشود
 برابر بزور آمدند ہر دو تا
 شدہ بستہ ابواب فتح و ظفر
 گرفتند بکیدگر بر امیان
 خبر نے زا حال بکید بگران

مقصد ہلاک آسین کین
 جو یک ساعتے تازہ کر قدم
 بگفت آن سہی سر و نخل جان
 نیا مد چو مقصد پدید از صلاح
 محمد حنیفہ بگفت ای پری
 بیاتاب سر پنچہ پنچہ نیم
 بزور آرمائی بگو شمع سخت
 زمین گفنت پنچہ بہ پنچہ زدند
 دو پنچہ گلے باد و پنچہ گلے
 شد پس بہ پنچہ بگفت نقد گہ
 زوہ دست اندر میان دگر
 مہ و خور ہم تیچ خوردن تاب
 عرق زالہ و زالہ ز گل برگ
 شادہ عارض سر و پس لالہ گون
 نفس تنگے آوردہ بر گلخان
 شد شاہد بخت رام کسے

بہ حکمت آجہان آفرین
 پس آنگاہ دم آورد ہم دم ہم
 بہ شہزادہ کی مہتر و پہلو ان
 چہ بعد از صلاح چہیت گرفتار
 پری چاکرت خلومت مشتری
 دوال کمر بر کمر بر نیم
 کہ تاباے می آید اقبال بخت
 کہ از پنچہ پنچہ بر پنچہ شدند
 شدند پیچہ و تیچ خوردن و لے
 بہ اُمسید کجی قتا و مہر بر
 یکے قرص خورشید و دیگر مہر
 زہی ماہ خورشید زین شتاب
 ہمہ بخت انجم چو از مشک فر
 کزان لالہ ہادشت شد لالہ گون
 زمین سخت دور آسمان
 شد مرغ مقصد بدام کسے

شد ہر دور مقصد دل اہتمام
 نزد خندہ صبح از شبانگاہ شام

مناجات کردن بی بی حنیفہ بدگاہ قاضی الحاجات
 و قبول شدن مراد او

دران وقت بی بی حنیفہ چہ کرد
 بسجدہ برہنہ سراقتا وہ زود
 بگفت امی خداوند فرد کریم
 خداوند وہاب فریاد رس
 نظر کن برین دل شکستہ یکے
 بجز دو کیسوے حجد رسول
 نگہدار فرزند دل بند من
 نگہدار باشی بہر گوشہ ام
 اہی با عزیز قرب رسول
 اہی سازے مراد دل غمین
 اہی کن تا امیدم ز خوشیش
 اہی نگہ کن ز لطف و کرم
 اہی دعایم مگردان تو رو
 مکہ این بچہ شیر خود یا آہ
 تو بس مہر باتے ز مادر پدر
 تویی مہربان تر ز مہربانان
 تویی بنارگان راز جان پیشتر
 نگہدار فرزند من در امان
 بکن رحم بر دیدہ و بر دلم
 نظر کن برین سہر برہنہ ضعیف
 دو چشمم تراست پراز خون جگر

رُخ معذرت سوی اخلاق کرو
 دو کیسوے عنبر فشان برکشو
 خداوندہ سہدہ نواز و رحیم
 بفریاد این ناتوان زود رس
 کہ مولش مرا نیست جز تو کسے
 دعائے من حسنتہ را کن قبول
 ز لطف و کرم یا خداوند من
 بواوی مینداز بی توشہ ام
 ز فضلت کن خاطر من ملول
 با عزیز ما زاع سلطان دین
 کہ چشم پرآپ و جگر ریش
 تو فرزند من سالم و محترم
 طفیل خداوندیت کن مدد
 نگہدارش دایم اندر پناہ
 تو فریاد رس بکیسان رالبر
 فروماندہ را از اردو حیران جان
 کہ فریاد رس جز تو نبود دگر
 طفیل محمد شاہ دو جہان
 جگر ریش خون دیدہ مادر گم
 ترحم کن از مرحمت بالطف
 ز رحمت بکن تو بردیم نظر

گفت معذرت بین و چشم ترسم
 برہنہ سرم بین ز لطف و کرم

نہاریم غیر از تو روئے امید
 چو در میانے فضل خدا شد بچوش
 چو تیر و عابر ہدف شد قبول
 ندا آمد از غیب کردم قبول
 بفرزند تو قوتے دادہ ام
 بہرہ از سراز زمین بہار
 سپہ را صدا کن کہ قوت کن
 چو از غیب لشبید بی بی صدا
 سراز خاک برداشت و گشت امی سپہ
 چو آواز مادر شنید آن دلیر
 در اندام او زور وافر رسید
 بر افروخت عارض چو خورخند و آ
 روند دستہا بر دوال کمر
 شدہ در غضب و وفون زور کرد
 اگر قاف بود می بکندی ز جاہ
 بودی گر چہاری بہ پشت سہک
 شمار زمین قبضہ گردا شستہ
 عرق قطرہ قطرہ بر اوراق گل
 بہر چند کوشید آن غنچہ لب
 چو زان رو ملولے بخاطر شدش

ز در گاہ فضلت مکن نا امید
 شد از خوش فضلش بعالم خروش
 بکفت مقصد مدعا شد حصول
 دعایت مکن خاطر خود ملول
 کہ قوس فلک نادرش پشت تم
 مشو نا امید از من بے بہار
 پس آنکہ تماشائی قدرت مکن
 بر افروخت رخسارہ اش زان ندا
 مکن قوت امی یوز حشم و لہجر
 بفرید وز د نعرہ ہم چو شیر
 کہ عالم بعالم بخوابد درید
 بر افشاند خاطر زترس غبار
 زہی قدرت قادر دادگر
 کہ از خولیتن رنگ رو گشت زرد
 اگر کوہ بودے ز بودے ز جاہ
 جو خاری بکندی زوی بر فلک
 بہم بر زدہ ببخیم بہدا شتنے
 بہرے فشانہ بر آن غنچہ گل
 نشد فائدہ مند و شد در عجب
 کہ نامد بکفت روئے مقصدش

چو توبت باشد با امیر جهان !
 تضرع بدل کرد ہاراز دان

الہا کر یکا رحیما قدیم
 کنون وقت آن شد تو فریاد رس
 مکن خستہ و شرمسار و ذلیل
 بقرب محمد با عزاز او
 چنین گفت در دل چو نعرہ کشید
 بالثر و اکبر زبان برکشود
 ز وہ پنجہ اندر مگر گاہ یار
 نہ زمین کند برداشت برو گدست
 پرخ اندرون کرد چون چرخوار
 چنان رفت در سوئی نیلی حصار
 ز کیسا عتی پس نمودار شد
 صدا کرد بی بی حنیف کہ ہاں
 ترا شیر کردم بجل ای سپر
 نہ بگذار کا فتد بروے زمین
 گرفتش بدست خود آن شاہ دین
 دو عدد مرجہا مرجہا مرجہا
 چو آہستہ ماندش بروی زمین
 تو گوئی دو شوق ابر شد از میان
 جمالے عجائب جمالے حجاب
 زہی شان تجل زہی شان کمال

توانا وہ تا توان زہیم
 ندارم بغیر از تو فریاد رس
 ہا کرام و اکمال عز و جمیل
 ز لطف و کرم کن مرا سرخرو
 زمین شد بختیش اوق بر درید
 ز غیرت چو لب ز پر دندان رہود
 چو مرغی رہود از نفس بیدار
 ببالاے سر برد چرخش لشبخت
 بپرخ او فکندش بہ نیلی حصار
 کہ غایب شد از وی بگردو غبار
 بہ پس آمدن چشم با چار شد
 بگبر آن سہی سرو و نخل آچنان
 چو نخل غنچہ مے گیر آن سیر
 مبادا شود صنایع آن نازمین
 چون گل غنچہ ماندش بروی زمین
 بہازوے فرزند شیر خدا
 جدا شد نقاب از رخ نازمین
 بیرون گشتہ فالو سخ رشید عیان
 چو خورشید خواہ در حجاب حجاب
 زہی شان تجیل زہی شان خیال

زہی زان نقوش زہی زان مثال
 زہی قدر و قامت زہی خدو خال

نہ ہی ان تصور زہے زان صورت
 زہی سان جبین وزہی ابروان
 زہی صفحہ خوش خطی جلوہ زن
 زہی عارض ہوش و لعل ذوق
 زہی کیسوان مسلسل طناب
 زہی دست و ساعد زہی فرو ناز
 زہی قدرت پاک ذات و دود
 محمد زر خسار او خیرہ ماند
 چنان حزد تیر نگا ہیش بدل
 بیرون کرو آہ از نہادش بجوش
 چون شد عاشق زوی آن دلربا
 تلا لای عشقی بجالش نشست
 پس انساعتی چونکہ ہوش آبدش
 لجد حیلہ دل را لسلے نمود
 بودہ ذوقتون رفتہ از خوشستن
 امیر آب عار رخش می فتانند
 چو آمد بہوش آن مہ وہ و چار
 بہ تقظیم اسلام پس عرصتہ کرد
 بگفتاں پشیمانم از کردہ ہا

زہی صنع صانع زہے زیب و فر
 زہی ز کسین زہی جا و وان
 زہی قدرت خامہ مشق زن
 زہی عمرہ ناز آن سیمین
 کہ تکیہ زدہ پہلوئے آفتاب
 زہی شوکت و زور آن ترک تار
 کزین سان بہت آوردہ اندر وجود
 برویش تنائے خداوند خواند
 کہ پیران شد از پشت او متصل
 زدہ لغزہ خود و بر رفتہ ز ہوش
 شد اشفتہ و متصل عمر دای
 طناب حمش پائی دل بہ بست
 بہر دم دمی صد خروش آبدش
 و گرنہ قرار و مدارا نبود
 بنودہ خبر میچس از جان و نون
 مگر آب از زرش می چکاند
 کشاد بہر دو چشمان مست خمار
 بر افتانند از دل کدورات دور
 بہ بخت از شفقت بمن جرمہا

کونہم بفرمانت اے نیک نامی
 من ایندم کنیزم تو فرمان روا

محمد بگفتش مہ مشرقی
 ولت شاو باوا و بخت بلند
 پس آنکہ مسلمان شدہ و ختران
 چو خورشید غاوشده در غروب
 نیم شب بیک جامی خندان بودند
 چو دم زدو سحر زنگی شب گروخت
 نسیم صبا چون برید نگرخت
 برآمد بیا ہوئی قرص نرین
 زاورد فارغ شدہ پس امام
 کنون خیر تاسوے خانہ رویم
 کہ این راہ دور و راژہ لیسے
 محمد بگفتا کہ اسے چشم و جان
 کہ سوگند خوردم بران ذات پاک
 کہ تا ذوقتون را بیمارم بدست
 بگیرم چو تا ملک شہر و دیار
 ایا مادر مہربان بر دم
 چو بے شنیدہ یکے آہ زد
 محمد حنیفہ و گر ذوقتون
 بہر این صنم را تو اسے مادرم
 محمد حنیفہ ز بی بی و عا

ر بائیدہ از ماہ و خور و لقی
 بود عارضت و اناقرص قند
 کہ بووند آن ماہ را انجان
 شہی ز نگار شد ز طرف جنوب
 ز شاوی عجیب نعر خندان بودند
 کہ غوغای صبح از پیش زود و خست
 و باغ ہوا خوش شمید نگرخت
 ز مشرق بر آمد بچرخ برین
 حنیفہ بگفتا نیکو فرخیام با
 یکا یک شتر تر بتو آوریم
 نہ جائے اقامت فلکے کسے
 شنو حرم اسے مادر مہربان
 بران ذات پاک خداوند پاک
 بیمارم سر سر کفتان را نصبت
 سازم دگر بر مدینہ گزار
 بہر نیز ہمراہ خود این صنم
 ز چشم آب بارید پس دم زد
 بہا و سپردش تو ذاتی کنون
 کہ دل بستہ زلف این دلبرم
 طلب کرد و ملک ابرم شد ہراہ

روان کشت بی بی وان گلخان
 بسوے مدینہ شتابان کنان

داستان سوکم جنگون بی بی حنیفہ با کاوشنہر عرس

بیا ساقیا باز شد تلخ کام
 بیا ساقیا کار و شوار شد
 فلک خار پایم نغمہ کشید
 بدل خار خار کے لیے دستم
 شدم اندک این ازان خار خار
 بگروم چون اندک دل عم بیرون
 چون اندک ز عم گشت خالی ولم
 بدہ ساقیا یک قدح خوشگوار
 نگارش وہ ملک صراف راز
 جو بی بی حنیفہ و مسوہ چہار
 ز ناگاہ اندر بیا بان ازان
 چنان گرو پیمان و غمندان دود
 چو لبنگا فتنہ طغشت گرو سیا
 یکے گبر و لاد غرقہ بجان
 بدستش ازان تیرو پیمان تیر

فلک ہر قائل فگندم بجام
 پریشانی آمد دل از نگار شد
 شدم امین و خار و بگر خلید
 یکا یک ہمہ خار برداشتم
 کہ ناگاہ شدہ ملک ل پر خار
 شدہ یک عم آمد و صد عم درون
 در عم مقابل شد اندر ولم
 ازین درو و غمنا و اندوہ ہزار
 چنین واد از وقتہ اخبار باز
 ہمیرفت با جمعی آن گلزار
 بسے تیرہ گروی بگر ویدعیان
 کہ ہار زمین مسوہ پرخ کبوت
 بیرون از دل گرو شد یک سپاہ
 بر آسپی شمشیر چو بیرومان
 روان اسپ را ندہ او از ستیر

از ان شیر را چون کہ انداختے
 چو برتی لے شیرے تانختے

همینخواست از شصت ساز و در
کند شیر را با خدنگه تباہ

که ناگاه شدش چشم با دو فنون
شد آشفته حسن آن سرو ناز
رها شد گشت او خوش شد شکار
عنان یافت از سوی شیر و مان
پس عاشقان را عنان داد و پشت
همین بود شهرزاده کافر سطر
همراه یک کس سپاه با وزیر
چشمه شهرزاده گشته ز لشکر جدا
ز ترسش روان شیر شد و گریز
در این جا رسانید آن شیر را
ز دمش خنجر عشق ز خمی بدل
ز ده بانگ گفتا که ایند از آن
حنیفه گفتا که ای تا بکار
مستم و آنکه شیر خدا را حرام
و گریه با کثیران مایان بود
آنون پایه داری در آرزو نگاه
بگفت آن سکه بد خرد و چنان

برفت از وی آرام و صبر و سکون
روان شیر در جنگل افتاد باز
عفی اللہ بگو از شکاری نگار
عنان او باز رفت و حال آن زمان
عنان دادش فصد جان داد و ثبت
لے پر تو ی پہلوان چون شیر بر
بوده گرم اشکار و چچیر و شیر
بی تره شیر می گرفت از ققاء
پس شیر میناحت او از ستیر
رها شیر شد خود بشد مبتلاء
کز آن زخم سهل شدش جان و دل
کجا میروید ای همه گلر خان
غرض چیست روسوی آن کار و بار
بود از سپر این حرم محترم
که در خدمت ماند یگان بود
منبرگ ترا شد بمیدان بیا
بخشیدم اکنون ترا این زمان

بده بر من این ماه سروان
بدان گفتش خاک اندر دوان

خوشنید و فزون این سخن
 جگر خون شد و دیده بہ آب کرد
 یحیی آہ سرد از جگر بر کشید
 رخ معذرت کرد سوئے شما
 نبودم مگر لایق این چنین
 ندیدہ مرا خوب خود آن امیر
 چو این کافر سگ مرا نام برد
 مبادا امانت حیانت شود
 خدا یا تو باستی نگہ دار من
 بجز تو ندارم خدا یا کسے
 ہمہ عالم امید دارد تو
 کنون آورم بر تو روئے امید
 مناجات کر و روالتند و ان
 گفتا کہ اے مادر محترم
 بسکیدست اگر سر نبرم ازین
 بہ ترسید حنیفہ اگر دست او
 شود مہدم یا این نوجوان
 بدل گفت ان ہرچہ آید بسر
 بدل اینچنین گفت و تا زید بخش

بہ پیچید چون مار بر خوشن
 ز بتیایے دل بسے تاب کرد
 ستارہ رخسار منے چکید
 گفتا ایسا کہ بہا خدا
 کہ با شیر بچے تو گشتم قرین
 کداز گفت این سگ شدم من اسیر
 مرا دل ز تشویش این نام نمود
 چو اندر سر من قیامت شود
 ہر غم تو نامی مرد گار من
 بغضت نگہدار باشم بسے
 ہمہ روئے امید دارد تو
 بصحمت نگہدار ہم رو سپید
 بیامد بہ نزد یک بی بی چنان
 بگیر و کش از دستم نہ ہم
 نہا ستم کنیز امیرے گزین
 کشتایم مبادا کہ برگردد او
 لعکس او قند کار سخت و گران
 نہاید بیاید بر این نخل تر
 بود ہی اینچنین حکم اقام بخش

چو بی بی حنیفہ بمیدان تباخت
 بمیدان کافر بسے سخت سخت

چون در ناگهان کافر سه کین
 ز اسپر گذشت وز جو زوزده
 از آن خود فواره زور چشم گاه
 گویید شعله چرخه بیگون
 بدان گشت چشم بی بی ندید
 گر بی بی خود را ببرد تمام
 بتا لید و پس او بدر گاه ریب
 جو بی بی در گشت بر دعا بر کشاو
 گفتنا بحر با ریجا عزیز
 ز بی بی تا در فرود تا ناسه راز
 ز بی بی بدر عظمت این مقدر
 الهی ز لطف و کرم کن نظر
 مرا شرم دار و عظمت است
 کسب تباری از لطف شرم بپوش
 کین و سبک گیر که بود مانده ام
 بگویم بفضل عنایت پناه
 پناه با تو کردم مراد پناه
 ز لطف و عنایت ای آردان
 دعا پیش قبول اجابت نمود

یکه تنیم بر فرق بی بی ز کین
 شده چار انگشت بر سر گره
 ملک فلک شد همه آه آه
 چو سبیل طپیده دل و فزون
 جواز حسرت از دیده ام خون جگر
 نگهداشت بر پشت زمین بر قیام
 در گشت زود دعا کرده گفتنا عجب
 زمین زان جمله آیین کنا و
 بیدان یگر آبر و یکم مرید
 توانا ده تا توان با کفر از
 منی تا توان را تو شود و سبک
 که مانندیم حیران جان در خط
 بعصت نظرا فکن از رحمت
 چو قیمت فرو می کم نافرین
 بفریاد من آن که در مانده ام
 مراد اندر پناست نگاه
 ز لطف و عنایت ز فضل و عطا
 به پرده مراد مدینه رسان
 چو مرعی ز قند نفس در بود

که ای حیران بیل بکن تو قیام
 بسیرت بمنزل کیش اختتام

کہ باشد حریم شہرے باوقفا
در اشیر خواندیم حسب لوفنا

ہر دو گھاری فشان نما اسنووار
سر سوزن از باد ہم باز کن
چو در قدر ہم حکمت انشا کند
رساندش مدنیہ یک دم عیان
در آندم رسیدہ بہمان جبریل
را بیداز باد یک روزنی
نگر تا چه شد حکمت داوگر
شہر گر و باد سے پدید آن زمان
شندہ قبہ لا جور سے بگرد
تو گوئی جهان شد ہم گد بگد
بہ تعظیم شہزادہ قاضی خمید
کہ برگے سے چه حال ستای سروراز
بہ پیش افکنیدہ بودم از ققاء
ہمی تا ختم پیش چون برق سان
نشستہ سرا سر ہمہ گلر خان
بہل زد مرا پس خد بنگے اوار
بخود خواند ہم مر حیا مدحتش
بہ آرامگاہ نزد حکمت باخت

کنون ماندہ اندر بیابان زکار
بہ پرواز در قاف سرعت بجز
کہ تا قدر ہم را تماشا کند
بہ برداشت جبریل بی بی مان
شده حکم از سوئی زبا الجلیل
چو شد از سر قاف یک سوزنی
چو بی بی بدیدہ دارا از نظر
میان دو فنون ماندہ با گلر خان
سری گرد بر قبہ لاج دور
ز یک لک سپاہ گشت بیرون گرد
وزیر آمدہ چو نکہ شہزادہ دید
پس آنکہ ز شہزادہ پرسید باز
بگفت است شہزادہ یک شیر را
رسید اندر یجا چو شیردان
یکے عورتے ہوشان
یکے تارین در نظر شد مرا
چو جان و دلم شد غلام خطش
ز ناگاہ سواری لبو ہم شناخت

نہ کیفیتش پر ہوا و پر سان شد ہم
تجسس شد وہ جب پان شد ہم

ز تا گاہ سوار کی بسوگم شناخت
 ز کیفیتش پس در پستان شدم
 گفتا کہ ہستم من ایک حرم
 یہ پسیدم از وی کہ بارہ باز
 گفت اگر حرم بس پر مر است
 گفتم من وہ در تو رہا
 خشم و غضب شد با ز من
 چو ز اخی شدش سرسبرنا پدید
 ندا تم پر می بو دیاجن و دیو
 وزیر این شیندہ بفرمودہ ان
 بگشتند لشکر مدور ہمہ
 بگردند پس ذوقنون را میان
 یک پیر زالی دوران با عنو و
 چہ شہزادہ را دید زال حریف
 بلطف کسی کرد شہزادہ ان
 پس آنکہ بگفتش کہ امی پیر زال
 کنون یک صتم مست مارا ندیم
 برینستش ایح سودای مز
 نگردد مطع او تفرمان من
 اگر میتوانی علاجش کنی

مہر آرا مگاہ نزد حکمت باخت
 محسس نمودہ بحسبان شدم
 علی ولی محترم را حرم
 کہ ان در با صیت مہطرز آن
 کہ رعنا میشد شک خوردید و است
 کہ بہ بسازم ترا سر جدا
 ز دم من بسرتیخ تیزش ز قن
 کہ گرد و را چشم من ہم ندید
 کہ حیران شدم من از ان رنگ دیو
 بگردند حلقہ ہمہ لشکر ان
 بدان سان کہ ہالہ زندگرسہ
 کنون باز بشنوسرد استان
 کہ او گو سفندان چرامی ہنود
 باید تضرع نمودہ ضعیف
 کہ از درود عم کرد آزادہ اش
 چو ہستی بہ تدبیر خود بالمال
 بگشتہ ز عشقش دل من در نیم
 خواہد ز عم سو ختن جان و تن
 بدل نیستش ہیرا مان من
 کہ مہر مراد دلش انگنے

کہتی گر تو راعی ہمان ماہ را !
 وہم ہا تو من خلعت انعام ہا

دسم ہا تو این باغ داشتاد باش
 بگفت زال بین کار کار بست
 بیکدم روم را غیش می کنم
 بگفت اندکے شیر دارم بجایے
 یہ شہزادہ گفتا بکن انتظار
 چو در خانہ شد شیر در دیک بخت
 چو شد شیر در جوش خوابش ریدو
 یکے مرد بر چیدہ سہ سہین
 بران شد کہ افگندہ در آتش
 شدہ زال در گریہ زار زار
 چه کردم کہ در آتشم افکنے
 بداندر کہین گفتگو کیہ در
 کہ عالم پر از نور شد آن زمان
 پر تو خشک شد عالمے سر سبر
 پر از فیض گردید یکسر جہان
 بیرون گشت غورشید از حبیب غیب
 نہ و خود بسجدہ ز مقدر و م او
 شد مالک مملکت را حریم
 امام انہدائی خاتم الانبیاء
 بسرتاج لولاک جلوہ زبانی

ولت بستہ از عم تو آزاد باش
 درین کار پس اعتبار من است
 بکن خاطر آزاد از درو غم
 اگر خاموشت هست تو شش غامی
 ز حاجت زال منو نگہ چو مار
 بگردانش و خوش اندر گریخت
 کہ در خواب در یابی ز ستنش نمود
 پیامد گرفت موئی زال از کہین
 بد ریاضے آتش کس منظرش
 چه پاتشید گناہ من ای کامگار
 پدہ از گناہم مرا آگہ
 کہ شد نور اندر زمان جلوہ گر
 سر نور شد برتر از چرخ کان
 معطر جہان گشت از مشک شر
 کہ از عرش تا فرش در قدسیان
 چو صد خور کم ازادہ در حبیب غیب
 زمین وزمان حجاب مخوم او
 بنی الوہ آن حبیب الکریم
 فتنما قہا ہست و نہ لولا
 بسجدہ مرحبا جان قدوسیان

بروز جزا عالم بیان لا امید
 بدر ماندہ گی بکیان توید

چو شد از پیش معین نور حق
 مقدس مطهر شفیق انقیام
 بیاید و در آنجا چون حضرت نشست
 در آن گشت از بنظر ارس قرار
 به پدید آمد چاکر مهر و ماه
 در آنم که اسم مبارک چه است
 گوشتش گشت شاه کون و مکان
 و نام محمد بدانت زالی
 سر اندر قدم مبارک نهاد
 الهی خواست کن این خسته را
 مرا دولتی بپیر زالی بخش
 و عاقبتی من آیین کن ای کریم
 چو بروی گشت من از قدم شریف
 روان کرد عرصه گیم و را
 مسلمان شد و گشت بر آن دین
 بگفتا بران زالی پس مصطفی
 ازین باغ زد و زدش اوراسات
 پس آنکه بگویش مخور غم دیگر
 مشو و خاطر جمع ای خوروس
 بر ایشان کن خاطر بعد ازین

گل از رونق عارضش در عرق
 محو علیہ الصلوات و سلام
 که زال از غم و ترس اندوه دست
 نشسته مست و بیار صدر کبار
 که مهر و مهر است خوشه چنبان آه
 که دل رفیق از جان و جانم زوست
 محمد منم خستیم پیغمبران
 برفت از دلش ترس و بیم و طلال
 عجب دولتی بخش خداوند داد
 که نام جان بمقدم حضرت خدا
 نیم گر چه لایق تو بازم به بخش
 مکن تا امیدم ز لطف عیم
 خداوند کردش گنا مان عقیف
 شهنشاه سالار روز جزاء
 خداوند کردش بدولت دین
 که شد دو فتون نام فرزندان
 سلام مرا گوئی بروی شتاب
 ز فرزندان ما ای پس ای نیک فر
 مرادت بیایه بلا گفتا گوئی
 نگر وی ازین بعد اندو بگمین

عزت رفت و اندوه کم ماند است
 کین صبر تا مطلب آید بدست

بود نزد او زہر آن را بگیر
 پشہ ہر اوہ گاہیر اورا بدہ
 چو از خواب بیدار شد زال بہر
 روان گشت از بارغ اندر زمان
 کہ اندر شما دو فنون نام ہست
 نہ گفت دو فنون نام خود را نہ
 کہ کس فرو فنون نام نہ بودین
 خواب اندرین دم مرا گفتہ شد
 سلامت بگفتہ است بعد از سلام
 رسی بر مراد دولت شود دست
 و لیکن بکن اندک صبر تیز
 چو داری گوزہری ہر وہیک خوش
 ازین مزوہ شد دو فنون شاوان
 از وزال بگرفت رہبر آزمان
 رسید زال در شیر افکنده زہر
 کہ ایہنگ بیامورده ام با تو شیر
 بیاید بہ شب نزوت آن دلربا
 چو تو شیر شیر آن خر خوش دون
 گفت آمد حلقش بعد التباب
 بیامد ز نے زال با دو فنون
 کنون وقت آن شد گشتی رہا

ہیا ورا بہ پشہ از او را شیر
 کہ کردہ گشودہ ز حکمت کردہ
 چہان پر شد از عطر و مشک بنیر
 رسیدہ بہ پرسید از راہ روان
 کہ مال بہو یکدے کاہ ہست
 بہ پرسید از اعال حملہ روان
 چہ کارست با دو فنون گوئی ازین
 سوہیت گوہر لائ کم سہلۃ شد
 بکن خاطرست جمع ای نینام
 چو آید امیر کے کہ داری بد دست
 کہ عمر رشتہ ہم ماند دست البعیرین
 مرادہ کرد و گشت راست ریش
 چو خود دیدہ بود خوابتہ میسان میان
 بسوئی پارشا وقت آمد روان
 بدو داد آن شیر را خورد زہر
 زدست من این شیر خوار می
 بخور شیر گشتہ سخن کوتہ رائے
 بیک ساعتی کار کردش دون
 لبوئے چہم روان شد شتاب
 گفتا فلک باد ہست زہون
 کہمہ بگزبان انشا مست روا

چہان ز زال دست سے سرو ناز
 گشود آن گرہ غنچہ لا کرد باز

چو آزاده شد سر و آندو باز
 ز جا بست چون برق بهر سیر
 عراق نذاورد کمر خود به بست
 گرفت کفش تیغ و سرآب وار
 غم روی بیاورد و از تپ و دست
 چو گرگی که افتد میان ربه
 کسے سر انداخت کسے بے تنه
 تشد فرصت کس که در دو سوار
 کسے لادوی سرسی را کمر
 عجب میزدی آن همی سرو ناز
 بجایب تولا لاور انداخته
 تشکر کفر را چاره ما هیچ
 نه راه گریز و نه پاسے قرار
 زیر آمده لشکر از اسپ با
 امان و ده بگو تا چه خواهی ما
 بگو لا اله و الله و الله را
 بخوانند لشکر کلیمه همه
 وزیر شهنشاه را گفت ازلان
 همه شکنا نید و در ان کند
 عقبت بر انیشان بگرد و پری
 که یعنی نقالی بسخ و زند

شکو بار شرح دیگر دل نواز
 که برق از ستیزش نه شد در گریز
 به پشت فرس همچو شیر شست
 نعلب سببه تاخت بس بمیدار
 چه با هوئی و غوغا ز هر سوی خواست
 ربه را تبه کرد هر سو تبه
 دل زن فرو ماند از طنطنه ا
 بازدم آن شوخ گلگون غدار
 کسے را سپرد کسے را جگر
 که احسن فلک گفت بدان و نواز
 که صغرا قیامت بیاساخته
 نه راه گریز و نه مفتاح هیچ
 نه راه شکوه و نه چین قرار
 همه الامان خواسته سر و پا
 ز شاه حکم بر بند فرمان روا
 محمد بود هم رسول الله را
 مسلمان شدند جنگی بکند له
 شکن حجابت باز خورد و کلان
 بنا مسجدی رت سبحان کند
 بدخ کرده یکپ پرده دلبرے
 که خورشید را پرده باید بلند

بزد و محو محو خوب انتخاب
 فروغ جمالش ز زیر نقاب

و دایع گردشان آن مدد را با
روان گشت بر سوئی شهر بدید

بهر راه جمله کتیران سپاه
به بنید ~~گشت مدد همیشه مگر~~

گذاردید اورا درین راه رحمت
گنایم امیر جهان تا کجاست

داستان چهارم جنگ در این میر و محیر حنیف به نام

با پادشاه ارم

بیا ساقیا ده جمشید پیام
برو ساقیا ساغر می بیار
بده ساقیا تا غنیمت گنم
بده ساقیا نیست دل با قوت
بده ساقیا یک قوت در سبوح
بده ساقیا یک قوت در شهاد
چو اینک شدم باز در کار و زار
ز آهنگ آرزوم گشته جدا
رلم شد ز شصتتم اساس سخن
مخست آورم باز پرچم زود
گست به پیوندم از شاخسار

که دارم کارزم و گیر قیام
که دنیا است فانی دنیا پاندار
که پستی زمین ز خم مری ز چشم
بده اگر ملز آن شود عمر نوح
بسیاریم تو به محکم نضوح
که تا زمان شود نیست مخور وار
شود نشاد خاطر بصیر و شکار
ندارم قیام و هم در این جایگاه
گست از میان نتباس سخن
بفرمان داور فرود بود
که میوه ز پیوند بود خوشگوار

سخن سنج بار بیدار است و بید
اشارت نموده بکشت ضمیر

چنین گفتن پاسبان ز روز نبرد
 و دایع کرد از مادر او شد روان
 لبو کے ولایات شاہ ارم
 چو شد گرسے روز پور روز تہ
 یکے باغ اور نمودار شد
 چو رفتند ہر دو دران باغ ازان
 یو باغی کہ ہر سو ہوا اندر

مگر چو از مادرش گشت فرد
 بہرہہ متقبل خرامان کنان
 ہی تاخت او تا کہ شد روز گرم
 زوہ برتن ہر دو گرمی شر
 دران باغ رفتن بنا چار شد
 ز جنات رضوان نمونہ عیان
 کہ از خویش ماندم از گفتگو!

ز گنہا کے رعنا دل سخن
 ز لہریں و خوشبو پہ از لہترین

کلی عشق پہ بیان کج و بیج و بیج
 گل لاله ساغر گرفتہ کھفت
 زوہ ستر گل غنچہ امی گلاب
 ہر شاخسار از گلان بلبلہ
 ز گوئی و بیبا و از عند لب
 ز منشی ز فرش زقرو بیبا
 ہر سو کے جنابان ز سر و چہار
 و گر حوضہا سے مرین تمکوه
 عجب تمہا سے صفا بخش جان
 دیگر صفو بودہ بس دل کشا
 نشدہ دران صفو ہر وی شان

چو زلف عروسان لہدیہ ہم بیج
 با فواج فوارہ بہ امور ان گشت
 درختان چو سیارہ ہاروی آب
 فغان انگنیدہ ز ہر غلغلے
 ترخم نمایان دران بود عجیب
 عجب گتسریدہ نیکو دل فزا
 بودہ صفت نصبت لب بلبل ہمار
 چو از سنگ مرمر بود فرش او
 کہ سیران رخس کند قدسیان
 عجب دل کشا و کش و دلربا
 بہ بر و خواب خوش ہر دو را در زمان

شعبہ بودہ ہندو ل نام جوان
 ازو بودہ این باغ و این بوستان

مگر بودہ از ذوق فتون و انداز
 گریزان از بود و دل غرق خون
 همیکو و باور از تے راه برآه
 بپایدند خوار سید و سر وہ نفر
 قمری ^{سنگل} ^{سنگین} خوش نما
 خبر گشت جنگل زوہ ^{معد} ^{شمر}
 همه دو این باغ راور زمان
 زوہ حلقه در دوران گلستان
 گذاریم آرام و درختہ را
 کہ شاه پرمی شاه و نام بود
 از و بدر میبود ہم گوشه گیر
 قمر روی گل بو می کیسوکند
 دو ابروی گل جدا و مثال گر
 چو در دل مدارا بود پس مرا
 بگفتن پری قریب باش تا ملا
 ده و در سرارش کنیزک بود می
 بدش سینه آنگاه عارض کتاب
 نمودی بہر سوئے بلوہ گرمی
 بسوی ^{مختار} ^{حنیفه} دوران
 پس آنگاه سوئی ^{عائشہ} ^{رخ} ^{میفرمود}

و را لشکرے بود چون مور و مار
 زبون کرده بودش بسے ذوق فتون
 بودہ تیرہ را می ہزارش سپاہ
 دران باغ نشان بید پس نشان نظر
 معرق بقولاد جان بہر و را
 بگردند ازین وقتہ شاه را خبر
 بغرید و گفتا بگریدان
 نفس دار اندر زمان لشکران
 درانجا گذارید این نکتہ را
 چو در شہر زرین یکے شاه بود
 یکے و خطر داشت بدر منیر
 شکر لب تکو چہرہ بالا بلند
 بنک پاش نعلش بزخم جگر
 چگونه ^{کتیم} ^{وصف} آن دلربا
 بسے بود آن قریب زوہ بتقرار
 چون این ناز نیمی ران دل پری
 ز عشق ^{مختار} ^{حنیفه} کباب
 بہر روز آن سر ز تازان پری
 بہر اہ لشکر شدی اور دوران
 بسے جستجو بہر زمان می نمود

بہر روز کارش بدلسان بودی
 گذار عشق و سینه بریان بودی

بنو و می در اسب صبر قرار
 روان بود باز بہر و بیدار یاز
 محمد یوہ خواب آمد بر می
 جوہر و اتہ باور و رویش بگشت
 سراز خواب برداشت آدم نام
 کہ خیرای امیر گزین در زمان
 یوہ و می ہزار عادی کہتہ خواہ
 عین گفت و گو وید پس ناہید
 امیر زاد و مشیل بنیران شدند
 کہ آیا پسے بود این یا ملک
 محمد حنیفہ کہتہ ز جائے
 سوار شدہ ہر دو و چون ہر
 کہ امی پہلوان گونام تو چیت
 گفتا امیر سے محمد منم
 علی ام پدر نام امیر علی
 چو نام علی را شنیدہ گفت
 امیری جہان تاخت در زنگاہ
 کہ خوش آمد اعرابی فروفتوش
 بیاتاپہ وارے زمردی بیار
 محمد گفتش کہ اے مستحق!

یوہ موج سان زو شب بقرار
 ہمین روز در باغش آمد گزار
 زوی چرخ چرخش لبہ صدگری
 زمانی بہ پہلو می اور شست
 خبر کردم آدم ہمین خوش خرام
 کہ دورت گرفتہ ہمہ کافران
 ترا حلقہ کردند اسے صفت پناہ
 کہ کس گو و مقدم اورا ندید
 بہ حمید خلاق سبحان شدند
 کہ غایت شد رفت اندر فلک
 کہ ریت و سپت فرس بردیا
 بد آمد ز ہر سو نغیران کہرا
 رسیدی درین باغ کلام تو چیت
 حنیفہ محمد شدہ رو کشتم
 بیار بیدایان کن جائے
 بیدان در آساز گفت و شنفت
 بچے کافر سہمگین کرد صدا
 ز یک یک بیابان شہینہ پوش
 ازان پہلوانان خوش نامدار
 تخت از تو حلقہ بود سوئی من

ہر مستحق زوی مست خواہم زدن
 سوائے نانی جو اسے پز من

تگا و فرو تاخت آن گبر و یو
 کشید از میان تیغ تیز ستیز
 سپر بر دبر سر امیر جهان
 محمد حنیفه چو شد نو بتش
 چو طراق زد حبت برقی عجب
 مار ایچ آک سبب نامد پدید
 دگر ره محمد چو نوبت بیافت
 بر آوردن همیشه الماس رنگ
 دمی تیغ بگذشت از قبه نیز
 ناسپر گذشته بخورد وزره
 ز سر هم گذشته بر ایر رسید
 گذشت از میان تیغ چو در و شاخ
 گذر کرد از زین به پشت فرس
 دو نیمه شده گبر و زین و فرس
 ز سر سو غریب است چپ راست خوا
 چو جنبل شد این حال را بنامید
 بشاه جهان پس از آن از نگاه
 نبرمود جنبل بیک باره گی
 ز سر سو کے از نیزه تیغ و تبر
 اجل خمیه افراخت سرکشگان
 بدو دست میزد بهر سو می تیغ

بغریب بسیار کروی عزو
 زده بر امیر جهان از ستیز
 از آن تیغ هرگز نیامد زین
 بمهینره اسپ شد شوکتش
 شده قبه اندر سپهر پهن لقب
 ز اسپر نه بگذشت نتوان پدید
 تگا در ز غیرت بمیدان تاخت
 بسر برد و ز دبر سرش بید رنگ
 ز قبه بر دمی سپر شد ستیز
 شد از خود و اسپر چو در سر گره
 ز ابرو فرو شد میان را پیشید
 گذشت از دو شاخش زین فراخ
 فرس هم دو نیمه شده بے نفس
 بر آمد ز سر سو عدایے جرس
 ز لشکر عجب است چو بچواست
 ز سر سو سن و از دل فرارش پدید
 بمیدان نیامد یکے زان سپاه
 برید حمله یکبار ره از جمله
 چه غلغل بگروه بچرخ زور
 بیارید باران مرگ آن زمان
 چو تیغی که از بیدرینے چو میع

بغرض کشند پس طبل و جنگ
 به هدیت بیفتاد جنگ پلنگ

شد ہنگامہ حشر آنجا پائے
 چو گرگی بر مسامیر گزین
 ہی گفت آئیندای کافران
 کسے را بسرزو کسے را تیر
 کسے را بہ پہلو کسے را بروے
 زان کشتہ افگندہ شکست پست
 چو رم خورد لشکر گزینان شدند
 بہ زلف یک جیل رسیدہ امیر
 سر دست برداشت آن نامور
 از ان بر من اسلام را عرضہ کن
 فرو ماند اورا امیر گزین
 مسلمان شد اولشکرا پیش ہم
 بجدال بدادہ امیر آن تہی

کسے وان میدید کس را حای ای
 ہمینرد دورویہ خودش تیخ کین
 کہ سازم شمارا بدوخ روان
 کسے را میان زو کسے را کر
 بکشتہ شکستہ افگندہ فروے
 کہ ناگاہ در افتاد لشکر شکست
 بہر سوشتابان پریشان شدند
 گرفت از مکر بند او دستگیر
 بگفتا امانم و رہاے نیک فر
 خطایم بخشاے امیر کہن
 بگردش چو عرشہ ز اسلام زوین
 شد این جنگ این داستان خاتمہ
 خلق رہا کشتہ از مکر ہے

از آنجا روان شد امیر و لیر
 شد حرف دیگر تو این خوش ضمیر

داستان پنجم جنگ کردان امیر زاوہ محمد حنیفہ بہمراہ دو
 خواہران فتح نمودن ہانہان عمر شہار از چاہ

بیاور کہ بنو وہان را مدار

بدہ ساقیا ساعرے مگسا

ندار و مدارا ندرین پائیدار
 ز جنگ و جدلها چون نیست آدمی
 بدہ ساقیا ار خوانے قرح
 بدہ ساقیا باز منہگام شد
 نکر دم درین دیر آسائے
 بدہ ساقیا ساغر خوش گوار
 ز منگام آرزوم کشتیم جدا
 را بشد ز شصتم اساس سخن
 گسست پیوند ام از شاخسار
 تخت آورم باز در چنگ و دو
 چین داد از حرب ماہ منیر
 کشتو از سر غنچه گل ورق
 ز بوش مشام جهان تازه کرد
 کہ چون شد محمد حقیقہ رون
 عمر شاه یکے گبر با نام بود
 بازرم او کس کشتیم زند
 چو شپتم زند بر زمین تا بعم
 کسے اندر ایام اورا نزد
 و لکن ورا بود دو خواہران
 دو گل دستہ نورش بلوستان
 دور عناد و زیبا و عنایب

ندیدم مے زین می روزگار
 ز کام او قتا دم بنا کا کے
 بنوشتم شود شورش دل فرح
 ہنگامہ پروازیم خام شد
 نہ آسائے و نہ آسائے
 کہ نوشتم شوم مست و ہم بر تبار
 ندانستم اقتادوم این جائیگاہ
 گسست از میان قہتاس سخن
 کہ میوہ ز پیوند خورد خوشگوار
 بفرمان ماور فرود و نورد
 ز رونق فرا بیان ہنگامہ گیر
 ورقہا شد از لفظہ اندر عرق
 سرد استان دگر باز ر
 لیوے مدار عمر شاه ازان
 کہ در پہلوانی دلا نام بود
 برومی زمین تابع خود کند
 ورا تابع و چاکر و خادم
 از و گشت جان اول انار و زرد
 شیکور و می زیبا بری بیکران
 و دوسر مست غارتگر جسم جان
 دوسر دسہی مہوش بلوستان

خرد و حال شان لاله را و عدل
 گل از عکس رخسار شان مجمل

نبره سنبل از سبستان نشان
 چه گویم عجب سرور نازان بود
 که زیباور عتاب لوه نام نشان
 بگردند آن خواهران مشور
 برادر چو تا مشفق آمد بار
 بچاه افگینم و کینمش اسیر
 چو القصر شب غارتی بافتند
 نهادند سنگی گران روی چاه
 کراخا و راتان و آجی و مهند
 وزیران شنبیده چو این ماجرا
 پس آن نگاه انداخته آن دعا
 بر رفتند هر یک مقامی که بود
 پس بود محکم حصاری عجب
 شب روز در راه رنے کار شبا
 بقرب پدی چون آنخبر
 مبادا امیر جهان انجین
 رویم تا دم بر امیر این خبر
 مبادا رسد ز جها بر امیر
 شود ضایع وین سالها هم
 روان گشت آن هر شش در ایا

شد و قمر بیان محو الحان نشان
 که در ناز و خوگی بدوران بودند
 در اکثاف ارفقه بگام نشان
 مقصد یاور کے منسلحت
 بیاتنا بچامش بداریم ماه
 گشتیم از کم لگامش اسیر
 بدار بچا ہے و ر انداختند
 نهادند یک نیز سوراخ و راه
 گران آپ نان پیم و تابی دهند
 گزینان از انجا بهر جا نگاه
 ز خانه شده نیز بیرون بره
 حصار سکندر و زان نام بود
 بهما نجا گرفتند جائے نشیب
 رسید بهر خلق آزار نشان
 بهر اسان شدش دل بدین ره گذر
 ره آرد گذار می بین سر زمین
 بهر اسان شدش دل از نیزه گذر
 چو از دواغ حرمان بگردیم اسیر
 سیاه گزد آسایش دو لقم
 دو دو هزارش بدی در کشتا

به نزد محمد حنیف رسید
 رسیده قدم مبارک بکشد

سلام و دعا و تحیات گفت
 که ای سر دفتر هوشان
 تو آگاه شوی شمه نامور
 درین بوم ویر بادشہ بودہ اند
 چو او مرد باندہ از ویک سپہ
 بہ بردند رشکے اخی دختران
 وزیران بہر جائے بگرختند
 حصار می سکند ہمان دختران
 قطاع الطیر لقان و رہن شدند
 شمارا خبر کردم از داستان
 ہمین گفتہ آن دختری مہ لقا
 بہرہ مقبل روان بود امیر
 چو خورہ بود ندہرہ خواہہ شراب
 نظر خواہہ خورد کرد از ضرور
 خواہہ کلان گفت کاندہ بین
 کلان خواہہ ش گفت نبود مجال
 بہ بیم کہ آن ہر دو تن کیستند
 ہمین گفتہ پا در رکاب آورید
 بودہ تیغ در دست او پرشتاب
 رورہ بانگ کالی ہر دو تن آدمان

زلزل شکر بار آیات سفت
 فدائے تو صد جان این حنتہ گان
 کہ مشتبذ و روان در نیزہ گذر
 بہ تحت و کلاہ و سپہ بودہ اند
 دو دختر از وہم بماندہ مگر
 را اورا فلندند در چاہ از ان
 سپاہش پراگندہ تر رختند
 شدند ساکنین اندران دختران
 درین بد فسادے قرن کشتہ اند
 فدایت شوم رہبر ت حق امان
 شدہ غایب از چشم و شد در ہوا
 رسیدہ بران خواہہ ان ز جیر
 زمستی بودہ کف زبان و خراب
 بسوئے محمد حنیفہ زدور
 دو تن از سواران خوشخو گزمین
 پرندہ زندہ پر بسوز و بال
 درین درشت و ما دانی چستند
 از ان نعرہ از جگر برکشید
 فرس را با زرم او پس بتاب
 شمارا اجل آوریدہ دمان

وگرنہ پزانده درین بوم ویر
 اگر پد نہند سوز دس بال پیر

بگو کیستے کام و نامت بگو
 کہ نبیام کشتہ نکروی بہ تیغ
 بگفتا امیرش کہ اے دلنواز
 جو فرزند خیر خدایم بہ بین
 ندارد بتورخت مروانہ زیب
 ترا دوک چرخہ ہمان پس بود
 چو شہید آن دلنواز این سخن
 بگور است چون فہم کردی این
 بگفتش مگر کہ لے نوس لب
 نکاور جو شد در تکاپوی زیب
 بدالسمت دخترے بالیقین
 بگفتا پر می روی آشوب خوان
 بیار آنچه داری بمیدان زمین
 مگر بگفتا نخستین تراست
 چو شنید وب بر نکاور نخست
 کشید از میان تیغ خو خوارہ را
 بجائے سپردست بگرفت امیر
 بگفت این چه کارست ای پسر
 شہان را من از تخت و تابوت زیر
 تو خواہی کہ اندر کف دست خویش
 ہمین گفت برخاست تا آذر تند

کہ دارم بہ بتواند کہ گفتگو
 فسوس آمدت تیراہ و در تیغ
 ای شوخ طناز عشوہ گداز
 محمد حنیفہ ہنام یقین
 سردار مروان شوئی با فریب
 نہ چون لاف مروانگی کس بود
 جوابے بداد ز پس این سخن
 کہ دادے مرا طعنہ از زمین
 بگردی جو ہیبت بزم و تعب
 ترا سینہ ام گشت لزان جو سبب
 کہ از لغزبت محو جوہ جبین
 اگر دخترم من بلایم بدان
 سوال جوایے کن این چنین
 کہ با جامہ اولینت ہواست
 زوہ تا زیانہ از ان برق چست
 چو خو خوارہ پشمان خارہ را
 بعب بماندہ ہے دلپذیر
 کہ جائی سپردست بردی بسر
 فگندیم ای نوجوان دلیر
 بگیرتی تو تیغ من ای تندکیش
 محمد حنیفہ بدو نعیرہ زد

گرفت پروردگشتش بہراہ تیغ
 چو افتاد از دست او تیغ تیغ

رہا بود حق چو مرغی ز زمین آن دلیر
 بدست و گر غنچه سان بر زمین
 دودستش بسته در پشت سر
 نخل سرو ناز از قد دلیرش
 کہ از جنگ من کے بیاید با
 زمین کی سلامت برای دلیر
 ز وہ پاشنه اسپ در رکاب
 زود دست پرومی امیر جهان
 بگشتند با نیزه پیکار جوئے
 ز زمین در بودش بچرخ منیر
 شدش استخوان نرم نرم از غرور
 دو گل غنچه را کردی بجانشست
 بمیدان کشیدند آن دختران
 بفرمان تو بر نہادہ سریم
 روان گشت آن پرول بنظر
 ہمہ پیش روئے آمدند ہلکان
 شاید جالش مراد عاست
 فتادہ نہادہ براو پارہ سنگ
 ہیا ہوکنا جملگے سوئے چاہ
 جو رہ نہادند پس و مدد
 چو افگندہ آن دولب نوش بود

ز پس نیزہ زو بر میانش امیر
 سر نیزہ پس چرخ کردہ ازین
 رسانید بار مقبل نامور
 رسبده ز پس غامبری دیگرش
 بگفتہ محمد حنیفہ است کجا
 دو عدد جان اگر باشدت ایدلیر
 ہمین گفتہ و جملہ کردہ شتاب
 ہمینجا است تیغے زندان زمان
 چو افتاد تیغ از کف دست او
 یکے نیزہ زو بر میانش امیر
 بر انداخت اورا چہل گز بدور
 شدہ مقبل آن سردودش بہت
 پس ساعتی پس کشالہ کنان
 بگفتند ہر دو کہ فرمان بریم
 سوئے حصار سکندر امیر
 شہیدند لشکر شدند شادمان
 پورسید امیر از عمرکان کجاست
 بگفتند اندر فلان چاہ تنگ
 روان شد امیر ہمہ آن سپاہ
 رسیدند چون بر سر چاہ ہمہ
 سر چاہ از ان سنگ سر پوش بود

خلائی ہمہ زور کردند و پس
 تہ جنباتہ اورا کے مہکیس!

فرامد امیر جهان آن زمان
 ہر داشت سنگ بر انداخت دور
 بر آن دست و بازو دو عدد آفرین
 بر آورده از چاہ عمر پس صدا
 چہ شخصے کہ آواز داوے مرا
 صدا کرد امیر گزین آن زمان
 چو شفقت نمودے تو بر حال زار
 بگفتا کہ فرزند آن حیدرم
 کہ بستہ ترا اے عمر گوی مین
 بتو ظلم و بیداد از دست کیست
 بگفتا کہ ناشادم از خواہران
 بچا ہم فگندم و رہن شدند
 چو بستید امیرین دش سوجت بس
 کہ بر خیز دوستی بزین بر رسن
 سپر بستہ بودی بران رسیمان
 کشیدہ بیک قوت اورا امیر
 چو کردند اندامش از بند باز
 بستہ بمقدم مولا فتاد
 سراو گرفتہ بز دور کنار
 کہ مردانہ باش ای بیاور بسین
 ز بس گفت عمر کہ ہمشیرہ گان

برائتد اکبر بہ بروہ زبان
 چہ گل گزیدور آن امیری سر
 بگردند خلقے زمان آفرین
 کہ من زندہ ام ای شاہ با وفا
 عزیزبان لوزی بدین ناشنا
 کہ عمر اگر زندہ خیر ز آن
 و بدرجستت حق بروز شمار
 حنیفہ محمد بنام اطہرم
 کہ افگندہ ات در چہ بر سخن
 بتو حیر و ناشاد می اندوست کیست
 فگندند در چاہ مرا ہر دو ان
 بازاری مردو ہم زن شدند
 رسن در چہ انداخت وزد یک جس
 بیرون کشم از چہ ای کہ ترن
 بران بر شستہ چو عمر دو ان
 شدہ کھر بارنگ آن پر ضریر
 خلاعی شدہ بند آن سرفراز
 بدمح و دعایش زبان بر کشاد
 بہ بوسیدار زدی شفقت گزار
 میاشی ازین بعد اندو مگین
 کجا اندای صفت پناہ جہان

بگفتا امیرش کہ ہر روزی شان
 بہ بندگران ست پابستگان

کشید از میان تیغ عمر از کین
 پیش منع کرده امیر گزین
 بہ بندگراں بود چون جالفشار
 پس آنکا ہش آورد تا جہد
 کہ بر نہ لبر اندرین تخت نشین
 امیرش بگفتا کہ کلمہ بخوان
 محمد رسول خدا را بدان
 ز صدق و یقین شد مسلمان دین
 بگردند بت غائب ہارا خراب
 امیر جہان کرد از ایشان وداع
 بہ نسبت تگا ورجو با دو مان
 بہ اندک تگا پور سیدہ قریب
 بہ جنبش بگردہ زمین و زمان
 سوارہ چو ہشتاد و یک لشکران
 چو از ہوش بہوش فیضان سپاہ
 بگفتند گر یک صلہ کے دگر
 بمانند حیران کہ آواز چسیت
 بیرون گشتہ فرشتان لشکر تمام
 بدیدند مرد کے نمودار شد
 کہ سر خلیفہ روی و چو سر خلیفہ مسمی
 نگو خوبی خلق و چو شہلائی ناز

کہ من می کشم ہر دورا بالیقین
 کہ نبود ستارہ و ار نشان اینچنین
 کہ تا جان بآید از ایشان روان
 محمد حنیفہ بہ اعزاز و فر
 تو شاہ باش و من خستہ بندہ کین
 بگو لا الہ الا اللہ را ز جان
 ز ہامش کن پر شکر کام جان
 دلش خالی از کبر و آزار و کین
 ہمان جا مسجد نباشد شتاب
 ہماندہ دیگر در میان نشان نزاع
 روان شد سوی ملک نام و دان
 ز وہ نغزہ حیدر کے پس عجیب
 بلرزش قتادہ مہمہ کافران
 چو فیلان و سپاہی از مردمان
 وزیران قتادند از تخت و جاہ
 بر آرد شود خلق زیر و زبر
 بڑے تحسّس شدند تاکہ کسیت
 صفت آہستہ لشکر می رقیام
 ز نور بخش جلوہ دوار شد
 سہی قاسمی سہکین مشکبوسے
 کہ پیوستہ ابو مقدس طراز

کشاوہ جبین پنجہ لب فریب
 سراپا لطافت پراندام کیب

مغرق بقولاد سر تا پائے
بر آسبی شمشیر چو تندر آذ و بارے

کہ بجد لک استند صفت لصف
نہاوند در قلب گاہ مظہرہ
جولان در آورد خوش از کمین
کے مست کا پو بہیدان تبرہ
پہا پید اگر گفتگو سے بود
تخیر بانداز تلا لائی او
نبرہ می بدین مرد میدان کند
کار سے شور رفع تشویش من
چو کوہ پارہ بر نیلہ ایسی جوان
تجرب نامہ می و شمشیر مثل بنار
مدور سر داشت گنبد قرین
غلاش بودی پوست ہفتا تو
کہ دیوار آسبیش شدی در گریز
پر کپہا بہ پروردہ ای کم خروش
کہ گردے با رزم من بہمتن
کہ بیتام گشتہ نگر وے زرار
منم شاہ علی مرتضیٰ را سپر

چو اشد فریب سپاہ است صفت
چو آراستند مینہ مہرہ
ور آمد بمیدان امیر گزین
مبارز مطالب کرد و فریاد کرد
کسی را اگر آرزو سے بود
شاہ ارم و پدای بانی او
گفتا کہ مرد میدان بود
ور آورد سستہ در پیش من
ور آمد کے عادی اندر میدان
کیف نیزہ داشت مثل خنجر
کے گر ز پوش نقیر اک زین
ز پیش چکو ہم جمال بر
بمیدان آمد بہ کین و سستہ
گفتا کہ اعرابی چشم پوش
حیالت نباشد میدان من
بگو نام خود را تو اسکے شہسوار
گفتا مگر کہ اسے بے پدر

بیدر آنچه داری ز مستی و زور
مزن لانت مروا نگی سخت کور

زودہ دست برداش بیدریغ
 در آورد دست و میانش امیر
 ز زمین کتدہ بروش بالا می
 کہ چرخ بین کرد صد آفرین
 قدش خم شد از بار اندوہ و غم
 بہ تیر و تفنگ و تخر زیند
 چو تیر و تفنگی بودہ از کافران
 جہان گشتہ تاریک شب زو علم
 چو از دور بسیار فلک شد چرخ
 بختش رسید چون روم و زنگ
 بلرزش رسیدہ زمین و زمان
 بودند ہر جگہ کافران مثل بود
 نفس با ہمتگی رسیدہ زمین
 بسے کافران گشتہ زو زیر زیر
 نیاید شرح و بیان بیچ راست
 کہ غم گشت و مہ ز لشکر ہمہ
 ہمیزد ہر پہل خیمگان جنگ
 یکے را فکندی ذکر زو و کے
 زوی سر سبز زان نس بر نفس
 کہ بستہ چو پریم بہر جا شدہ
 دشمنان خشتند آن سگان کفر

بقر اندر آمد بہ گرد و بہ تیغ
 ہمخواست تا برزند بر امیر
 گرفته کمر بند ما شیر تر
 بچرخ اندر آورد و زو زمین
 چو این دید از پید شاہ ارم
 بگفتا بیک بار حملہ کنید
 بگردیدہ لہ سحر لشکران
 زمین و زمان کوہ ہاشد ہم
 سرش دوورفتہ بیوق چرخ
 بغرض قتا و ندیس طبل جنگ
 ز غریب کوس کر نانیان
 ز ہر سو بر آید بقر و غریب
 زمین شد سما و سما شد زمین
 ہمیزد محمد حبیب راست تیر
 تو گوئی کہ آشوب محشر خواست
 ہم بیچ خوردند شکر ہمہ
 امیر گزین چونکہ شد گرم جنگ
 یکے را بہ کتدہ ہی بہ لگ زو کے
 زس را بہ کندی زوی بر فرس
 ہر سو کے چون کوہ پشتہ شدہ
 زس گشت معلوم بر یک و یک

ہمید گران
 سر از ہمہ گرام
 ہمیزدند بیچ لایا
 بگردہ جا

بدان لشکر چو از سر پیشان کشید
بسے زخم بر جان او خورده بود
ز سینه پامد چو مقبل غلام
علیکیش باو مقبل باو فاء
فرامد ز اسب آن امیر گزین
فرس را چرانده علف و لنواز

امیر از میان خونین را کشید
وزان زخمها خون روان گشته بود
لشسته بدو کرده اورا السلام
بگفتا که عدو جان نیامت فدا
و صغور و دوشد بر صلوة او فرین
امیر جهان شد حق در نیاز

بار دوم باز جنگ در آن امیر و پسر پادشاه

امام با پیروز و فنون چاه کردن سسره و قتادون

امیر زان در چاه

بده ساقیا غم دیگر رخ نمود
بیا ساقیا غم سر غم قتاد
بده ساقیا چاره ام کون ز غم
بده ساقیا نیست در بان من
بده ساقیا روئے جانان نما
بده ساقیا بین تو جانان ام

لشدر مدعا غم سر غم کشود
در غم برویم ملک در کشاد
و گرنه که هم از غم لپه ز لپه
بجز و بدین روئے جانان من
جان در و لم زار زار حسرتا
چو آتش زده سوخته خانه ام

بده ساقیا سوخت جان حزین
فلک رعیت در ساغرم زهر کین

بدیدگی کے مبتلا سے ستوم
 کہ جز غم ندیدم درین کفایت
 چو افتادہ در میچ تیج سخن
 ندانستم افتادیم این جاوگیاہ
 گسست از میان اقتباس سخن
 چو میوه فی پوند خوش خوشگوار
 بفرمان وادار فرد و دود
 بار قام طغرار قمر و صغیر
 ہمہ شب بدرگاہ آن لے نیاز
 کہ فریاد ز دیر وزیر کہن
 و گرنہ کنند ملک زیر وزیر
 کنند مہمت چاہ را فرقیہ فریق
 کہ بینندگان زد بہ بیتند کس
 یہ پو شان دست سرز خاشاک
 زدہ صبح دم خندہ اندر زمان
 بر افروخت بازار خورشید نش
 کہ بستہ کردہ شہے سرفراز
 بہ پشت فرس گشت همچون شریر
 ز ہم زرم زد نعرہ عزم زرم
 ندانست از مگر مکارہ کار
 مہاواچو بختودہ بیدار گاہ

ز غم بیدگی کردا سے کتم
 بدہ ساقیا یک دو جامہ بدہ
 بدہ ساقیا چاہہ من بکن
 ز مہگام آرم ششم جدا
 رہا شد ز شصتم اساس سخن
 گسستہ چو پیوندم از شاخسار
 تخت آرم باز در چنگ رود
 طرازندہ طرز رونق پذیر
 کہ بودہ امیر گزین در نماز
 ز شاہ ارم باز نشین سخن
 کہ فکری بیاید بر این شاہ سپر
 شدہ مصلحت شان کہ چاہہ میق
 پیوستند روئے ہمہ راز خس
 بکنند اندر زمان مہمت چاہ
 بیرون شدہ چونگی شب از جہان
 ز عنبر سواد می رومی خلیش
 محمد حنیفہ چو خواندہ نماز
 صلاح بر تن آراستہ ان زویہ
 فرس را تبارد بمبیدان لرم
 بود غافل از مگر جہنم غدار
 مہاسن اسی دلا غافل از مگر چاہ

بہ آرم او آمدہ ایک سوار
 کہ سازد ابدو بیدگی کارزار

چو روی بہا زید شاہ گرین
 کہ چون پائی پیش فرو شد بچاہ
 بہ چہبانہ پائے خود عملا فرس
 محکمہ حنیفہ و لش غصہ کرو
 زبان تا زیادہ کفیدش بہت
 بہ مندی از ان خیز کردی زبان
 میخواست پائے بنفین را بود
 چو میخواست آندم کند خیزو جیت
 کجی مہارے حضرت شکستی زبان
 زمین و زمان شد بعد حسرتا
 و لم تاب تقریرش شد
 ازین عم مگر خامہ پر خون شد
 بجائے بیاف و فنون حسین
 بجائے بیاف و فنون گرسن
 بجائے بیاف و فنون ویدون
 قتا وہ بچاہ سر و بازت حسین
 بیاف و فنون شد جگر ہاکیا پ
 بجائے بیاف و فنون ویدون
 بجائے علی مرتضیٰ زود آئے
 بجائے علی مرتضیٰ بیے خبر
 قد وہلے حضرت شکستہ فراز

فرورفت اسپس بچاہ فرین
 فرس از فراست بدست راہ
 فرس خواست تا بر کشد پائی پس
 فرس را کیہ تا زیادہ برو
 فرس کرد ہر چاہہ پا حلقہ جیت
 ز شمش چاہ پدیدہ برو ہی بران
 بدانت چنبد فرو تر پرو
 فرو شد بچاہ سے اسپر ہم نشست
 کہ خون رخت از چشم کرد میان
 بگریہ در آمد زمین و سما
 چو شد شمر حد شمر حد از تنم گذشت
 رو خویش گم کرد و مجنون شد
 بیجا حال و لداوہ خویش بین
 جهان رند عجم تازہ و تیرہ کن
 قتا وہ بیجا ہکتہ سرو جمن
 چرا غافلے از مہ و لکشین
 بزودی ہا سوئی جانان نتاب
 کہ جان و دل از درد و غم سیر شد
 بناگشتہ ہنگامہ کریدائے
 کہ در چاہ قتا وہ ترا شاہ پس
 جہان را بہم زدو بیجا تر کنار

بجائے حنیفہ بیاف و
 شدہ حنیفہ فرزند جان و جگر

جگر چاک کن دیده پر آب کن
 فلک خانه ات گر بگرد خراب
 محمد حنیفه دل از جان شست
 چو شام ارم دیده در چه امیر
 که سازید چه را پر از سنگها
 بوده شه در این گذار و شنید
 بمقبل گفتا کجا شد امیر
 گفتا که حضرت بود لشکر است
 کجای علی مرتضی زود آئے
 نمانده بدل طاقت و وفنون
 بتازید بر قلب لشکر روان
 و در دید چنان میزوی تیغ تیز
 بشد قتل کافر ز حدیثار
 چو داشت لشکر که شد و وفنون
 بدانت اقتاده یارم بچاه
 دیگر گون شده و وفنون چکید
 قیامت شده فایم اندر زمان
 گهی دست بر سر زوی که بردی
 بگفتی فلک کرد و بیسان چرا
 چرا بر زوی بر جگر زخم کار

جهان راز تخم موج سیاب کن
 که کردی ز غم سینہ ہلا کہاب
 چنین بود تقدیر حق از نخست
 زود بر سر لشکران یک نفر
 چه از مرد مردان و اسپ و سپاہ
 کہ با بگر خان ذو وفنون در میدان
 کہ از فرقتش گشته جانم صریح
 بہ بین چار و درش ہمہ کافرست
 بنا گشته ہنگامہ کہ بلائے
 ازان نعرہ برکشید از درون
 بر آورد از خیل لشکر فغان
 تو گوی کہ ہنگامہ شد ز ستیخیر
 فرس را بودی مجال گذار
 بدان گندہ گشتند ہر سوز بون
 جگر پارہ کردہ بگفت آہ آہ
 کہ آہیش بیوقی گردون کہ سیر
 ہمیکرد از دیدہ گمان خون روان
 کہی آہ کردی کہی کند موسی
 نظم چرا داشت بر ما روا
 چشم چرا گشتہ نیش خار

چرا بر زوی بر جگر زخم کار
 چشم چرا گشتہ نیش خار

چرا سختی در قلع زہر مار
 چه کیتہ ترا بودہ اندر کین
 چوناشاد کردی مرا می فلک
 چوروز مرا کرد پس سیا
 صدا کرد بجاء کی ایس ولم
 حقرا چیت حال می للام من
 کنون نیت چشمی کہ بنیم ترا
 تو گشتہ چین خستہ زار و حزن
 متوناشاد و من از تینا شاد و تر
 عدا زو محمد کہ تو کیتہ
 ولا سے گر خستہ گانے کنون
 بگفتا کت مدتام ذوفنون
 کینرتبان را فدایت کتم
 فدائے تو باد اول جان من
 بگفتا امام امی شہ سرونار
 کنون گشتہ اقدام از ہم جدا
 بہستہ سپر ذوفنون بار من
 برو می سپر بر نشین ماہ من
 برو می سپر پس نشین امام
 بہر چند قوت نمون نشاد

چرا کردہ سینہ ام را فگار
 کہ در قتل من سعی کردی چنین
 تو ناشاد باشی و قدم ملک
 بگردی بچہا تو ہم مبتلا
 کہ ای جان مقصد روانی کم
 ای مقصد و مطلب کام من
 شود جان صد ذوفنونت فدا
 فدائی تو صد جان این دل عین
 جگر خون تو دمن چه خونین جگر
 بہر سی تو از خستہ گان کیتی
 چو گشتی بدرماندہ گان رہنمون
 ز چشم روان گشتہ صد جو خون
 ایسیرم بغم مبتلا کے تو ام
 ای دوست در بخت حرمان من
 سرت سپر عمر تو با دا دراز
 ز کار اقاوم فتا دم زیا
 نگندہ در انجاہ بگفت ماہ من
 چو یوسف کشیمت ز جاہ حزن
 بقوت شدی ذوفنون ز تمام
 تعجب شدہ ذوفنون خود خود

محمد بگفتا کہ ایک سپر ہمہ !
 بقوت و را بہد یک زہر مہ !

چو قوت بگردند پس حمله
 بدید و شکستہ قدمہاے رُوسے
 دل زوفنون حنین چاک شد
 مگر در علاجے بہ تقدیر رب
 پس آن نگہ بگفت زوفنون ای امیر
 پس آنگہ بگردند بہ گوہ نیام
 بسے سنگہا وہ منی صد منی
 جتند ہر یک بدور کنار
 خدمت بودہ مقبل و حل کنیر
 ز پس زوفنون گفت امام عزیز
 تو پوران صدیق را خیز باب
 ز جا حبت سر و سہی خوشحرام
 روان گشت در بار گاہ پور
 کشید از میان تیغ الماس رنگ
 کہ اندر زمان گشت بیدار باب
 زوش تیغ از وی خطا شد بہ تخت
 تر و دوسے کرد ہر جائے گاہ
 بدل گفت تا ز م بسوے امیر
 ہمین گفتہ شتافت او سو بام
 در اندم چورفتہ بودہ زوفنون
 بسے کافران آمدند آن زمان

بر آورد از چاہ بیک بارہ کی
 نگفتند حملہ کہ صدوائے رُوسے
 حکمہ پر ز خون دیدہ نمناک شد
 بیاید رضا داد بر سر صعب
 بہالائے کوہ بہ کہ سازم گزیر
 کشیدند بالائی کوہ آن امام
 کہ بود ہر یکے ر و لوق خرمینی
 بگردند از سنگ بر خود حصار
 ہمیداشتند آن امام را عزیز
 کہ من اوقاتم بہ آرزوم و کین
 بکن سعی و کوشش درین اثنتاب
 بشد در تکا پوے آن دو کلام
 پدیر خواب بر تخت بودہ سفر
 ز پالش کند سر جبا بید رنگ
 گر بخت از وی و سہی زور بخت تاب
 کہ شد تخت و حصہ زان نہ بخت
 بیاید پوران صدیق را
 مبادا کند و شمتانش اسیر
 گلندام سیمین برود خوشحرام
 سوے کار پوران صدیق چون
 بقصد ہلاک امیر سے جہان

ہمیزد کے تیر مید وخت دو
 بیفتند در لشکران ہای وہو

امیر زمان دست زد و در کمان
 کسے نرسیدند و نزدیک تر
 مگر تیر از ترکش تمام شد
 محمد پس گار خان آوردند تیر
 ز پس آن زمان و فنون در رسید
 شده در غضب تیغ بگرفت دست
 چه از وی مشت فکند آن زمان
 عثمان را بتا بیده سوئے امیر
 علیکیش گفتا امام گزین
 ز یوران عدیق بر گو خهر
 گفتا که کردم بے جستجوئے
 بیا تا همه سوئے مگر رویم
 که صحت بیانی تو امی سرفراز
 اما مش گفتا که اسے گلبدن
 قسم خوروه گفتم این شهر را
 بشکر زوفنون ملک عمر رویم
 بیا یک چو گشتند یک سوار
 چو رفتند چندی به نزدیک تر
 ازان شاه اطلاق تاش بودی
 ز اسلام عمران چو شنیده او
 کتوں بوده اند آن و لشکر جنگ

همید و خست ازان مفسد از روان
 تیر افگنان پس یکے تامور
 چو حضرت ازان اندک تمام شد
 که برگیر این تیر را یا امیر
 ازان نعره از جگر بر کشید
 بسے کشته بس بسے بسے بخت
 که بگریختند یک سره کافران
 سلامی بکرده مه و لیدر
 که ای مہوشی دلبر و لبتین
 که دیدی دیانه ایال لب شکر
 ندیدم از ایشان سر موی بوئے
 در آنجا دے آرمیده شویم
 ازان پس بیا یکم لبوئے تو
 ایاشوخ طناز سر و چمن
 نگیم نثارم سوئے مکه جاہ
 باشی چند آسنا شویم
 بگردند با ملک عمران گذار
 چو شد غلغلے لشکر ز روز بر
 که عمران بفرمان تاش بودی
 بوی کرد آرزوم از گفتا و او
 دوران لحظه اینها بکرده درنگ

نظر کرد در لشکران چون امام
 که عمر افتاد دست در سخت دم

کہ امی رونق افزائی قلب جنون
 خلاصش بکن زور ای مرہ بین
 چہا نہد خوش خود اندر زمان
 رہا نیدش از بند اور کشید
 کہ شرمندہ شتم ز احسان تو
 کنیز کے محمد حنیفہ منم
 سر اندر قدومش بگیندہ بست
 کہ حق با شہادت یاد در محل
 قلب سیاہ خوشی تن را زد
 چو اطلاق را دیدم سوس تاخت
 ز بودش زین بچو مرعی فرو
 اماش با سلام کردہ کلام
 خدا خواستش اہل ایمان بشد
 بداداشتی سردو جنگی بچو مرعی
 بہ نزد محمد حنیفہ دیکہ
 بگفتند آن حملہ حال ہا
 رسیدند حملہ صغار و کبار
 ہمہ کہ و مہ حملہ گی چون و نہ
 چو بودہ بجزا عیس نامدار
 شدہ عملی را عجیب تلخ کام
 کہ صدوا در لیا امیر جہان

امیر گزین گفتہ با ذوقون
 کہ در بند افتادہ عمران بہ بین
 چو بشنید سرد فر گل رخان
 جو بر تے بہاری بچو مرعی
 بگفتاش عمر اچہ شخصے بگوئے
 بگفتش پری پیکر محترم
 چو بشنید عمر از جانیس حبیب
 دعائش ہمیکہ از جان و دل
 فرو تاخت آن گلخے سر و قد
 یک ساعت از کشتہ پستہ بشاخت
 زدہ دست اندر کمر گاہ او
 بیارو اورا بہ پیش امام
 بخوان گفت کلمہ مسلمان بشد
 بخلعت بہا راست اورا امیر
 شدہ ناشتی پس نہاوند سر
 بہ پر سیاہ از جنگ و شر ماجرا
 بہ پر رسید عمر حکیمان شمار
 رسیدند جراح ہا پس ہمہ
 بدہ حملہ ہفتاد جراح کار
 بدیدند ہر یک چو پائے امام
 بگفتند پس حملہ گر یہ کنان

شدہ تلخ مان حملے کام جہان
 کہ جانہا فدائے تو سرور روان

چو رونق پذیر اندر آرد شکست
 بهین گفته رفتند بس جملگی
 چو شد در واوند در ناله شد
 چو گذشتت یکساعت ز این افق
 که خون در فتنون بخت از دیدگان
 بگریه شدند اهل مجلس تمام
 چو از همد طاقت شد از درو پناه
 گذشت از مدارای صبر و سکون
 بگفتار آید جمله تمام
 شده طاقت طاق ایجان من
 گذارید تنها مرا زار تدار
 پو این گفت شد در فتنان فتنون
 زوه لغزه و ویدیه پر آب آگرد
 دور خسار گلبرگ بر خاک ماند
 بزاری در آمد بگفتا امیر

دل قامت او ز چیرت شکست
 جگر خسته گشتند از خسته گی
 و اها در نالیدنش پاره شد
 شده در و پایش لبه در حرق
 در آمار بعد حسرت و افتان
 غروش و فغان شد در اینجا قیام
 نه صبر و مدارا نه چون و چرا
 محمدر حنیفه شده ز دیده خون
 گذارید تنها مرا تلخ کام
 که آیا مگر نیست در مان من
 که شتم زور و الم بے مدار
 پو احسب تا شد گلبرگ پر ز خون
 نه گریه زمین را پند آواز گمرو
 ستاره ز گلبرگ گامی نشانند
 تو بودی مرا مولی و لیدر

پو بودی امیر دل نالوان

تو بودی مرا روشنی دیده گان

مردی تو حل میشدی شکست
 همی رانی ام از و طاقت مرا
 که بدی تو قیامت بجان من است
 نداری بمن شفقت و رحمت

تو بودی همی آرد و می و لم
 کنون می گشتی از و صالت مرا
 کجا طاقت دوریت بر من بست
 ازین جا پو همی انم از بر ستا

همی شدم از وادی و ادبیر

اگر رانی از خود بگردم اسپر

بد انسان بچشیر اگرانی ام
 زبشت برائے اگر مر مرا
 محقر بگفتا کہ لے سرو ناز
 قیامت ہمیدان کہ امروز ہست
 قیامت شدہ قایم امروز من
 بر آواز آجائے پس فتون
 گذاریدہ اینجا میرگزین
 فرو تاخت آن گلرخی سروقہ
 وہ دو ہزارش پرسی پیش بر
 مشامش مدطر شد از بوی یار
 چون در شہر عرار سیدہ پری
 بگفتا پری با پری پیگر ان
 قرار می بدل نیست این خطام
 مشامم پر از بوی جانان شدہ
 بہین عشق را کار کرد از کجا
 زبوی دلا رام مستان بشد
 بگفتا آن بے مہوش مہلقا
 کہ تخت مرا پس بدارید اذین
 مرا بوی جانانہ سیر مست کرد
 بگردند پایان پوخت پری
 شدہ در فرمان ہو قریر پری

بودی نیز بر حال حیرانی ام
 بو ہون گنم دارم من کجا
 نہ امروزہ باشد قیامت آجہا
 مگر گم ازان روز امروز ہست
 قیامت نہ تنہا شما را من
 دو دیدہ تر و عارضش لالہ گون
 شنوا ز پری قریر حریفی چنین
 سمن بوی گل بوی شکین سواد
 روان شد بدیدار و پین و پیر
 سشس مست گشتہ و سن پچہار
 بہمراہ آن خیل بائی پری
 کہ اندر مشامم و زو بوی جان
 مگر ہشت این شہر گاہ مستہ ام
 درین جا مگر تہائی جانان بودہ
 کہ دانست بوی دلا رام را
 بروئی دلا رام قربان شد
 دل آشوب شکر لبی پرا وا
 کہ جان دو لم ہست این سر زمین
 کہ خواہم ہون برق فلک ہنار کرد
 کہ بر گشتہ داوی ز مشک کفری
 کہ شد کرد تا شہر ہرات پری

رسیدہ ہر جانان پیر خواب بود
 زور دوالم سخت بیتاب بود

دیگر وید مجروح قدمهای او
 زخمی کرد و آنروید گون خونفسان
 گرفت آن سستی سر وطنان
 بنگند و پیمانند و لدار را
 نهماوند بر روی تخت و گد
 یک لحظه از هفت صد ساله را
 یک شهر تو را مگاش بساخت
 گذارش او را بنوش وصال

بسی ضعف آورده معنائی او
 مشک شده سینه و دل لپان
 یکے چاودر پوده کلیر بنام
 کشیده ز دل ناله زار را
 کشیدند بر صبر خسته نیوف
 گذشتند از آن تخت از مبعثگاه
 وصلش و دل جان خود میگذاخت
 شدو شمه فضل بجزان حال

داستان مفتی خیر شدن ذوقون انبرون

امام و مینر چاکرون روان لیسومنی و خرمینه

آوردن حضرت علی

پده ساقیا کار و شوار شد
 پده ساقیا شد هدائی دیگر
 کسی دل بجزان آبی مباد
 مینگین آبی جیانی
 بیا ساقیا ساغری فی پده
 بیا ساقیا و پیا لے مینم

ساربر ضمیرم دل آزار شد
 که از دماغ بجزان شدم و پده تر
 ز عالم بود از بیخ او کسند و باد
 مسوزان پراع جیانی
 که افسرده گشتیم ازین که و مبه
 که در بجز بجزان قدم مینم

ندانم کہ چون می شود حال من
 ز ہنگام آرزوم گشتم جدا
 رہا شد ز شصتم اساس سخن
 گسستہ پر ہوندم از شاخصا
 نخست آوزم ناز و رچنگ زود
 تو نم نامی مثنی طہ از ا
 ازان روزا میر جہا نرا پیری
 نیامد پو آواز نالیستش
 بمقتل صد کرد اسرار چہیت
 بگویم نمی آید آواز تیج
 تو بر غیر از دے یا و ر خبر
 جو مشیل شتابان بجا نہ و وید
 ہووہ ورا نجا امیر جہان
 فغان کردوز وسیتہ را چاکچاک
 ہو شد واقف از این خبر و وثون
 ہون بشنید وز و لخرہ آندریایے
 چو گل غنچہ خود را بز و بر نہ بین
 ز خود رفت مدہوش گشتہ پرسی
 مسلسل شدہ سنہش تیج و تاب
 قیامت شدہ قائم اندر زبان
 ز صرت بے سینہ پاچاکشہ
 ہمہ گلرغان روی کنند و موک
 پو آمد ہوش آن تہی گلخدار

ہمہ اسانم از حال احوال من
 نہ دانستم افتادم این جا بیگاہ
 گسست از میان قیاس سخن
 کہ میوہ ز پیوند خود خویش گوار
 بفرمان داد از فرود وود
 تر قانون حکمت ہر دن کردار
 با و ای خود بر لبہ داد پری
 دل ز و فسون گشتہ دیوانہوش
 سبب نامہ نالیہ پار چہیت
 کہ افتادہ و رول مر تیج تیج
 کہ افتادہ و رول مر صدمہ
 کہ روی امیر جہان راند پیر
 نہ نقش کفت پای از حضرت
 ہمیکہ و روری سرا و خاک
 شنوتا چہ سان حال او شد ہون
 شد از ہائمتش تیج تیج قباخی
 بسر خاک نہیران شدہ نازنین
 کہ و ر حیرت افتادہ مہ مستری
 بہ گلبرگ از شد عرق چون جہاب
 بگریہ و آہ نہ بین و زمان
 وزین غم بے دیدہ غمناک شد
 بر آمد نہ ہر سو عجب ہائی ہوئی
 و آمد بگریہ بے زار زار

بسوز و دل خود بخواندی غزل
که می شد دل سنگ آب نخل

غزل

کجائی تو لے مقصد جان من
کجائی تو مسند نشین و لم
کجائی کی کہ بدیم رشت جان و ہم
کجائی کی کہ بیتوشد هم دل کباب
کجائی کی که بیتوشد ستم خراب
کجائی من سرفتم از غمت
جدائی چرا که وی از این عزیز
چرا که وی اول لورم جهاد
ندارم دیگر طاقت داغ هجر
چه کار آیدم بے حالت جهان
چه عمر شنید این چنین ماجرا
چه آمد بدیده چهل تن کبیر
نظر که ده چون در سحر و فزون
زده جامه چاک بسر خاک باد
همیگفت بیرون بیرون ندگی
ازین زندگی عار آید مرا
مرا زندگی بے حالت میاد

کجائی تو لے سرور بجان من
کجائی تو لے جان جانان من
نماند بدل در و حرمان من
شنو یکدی و در و افغان من
بر بین حال زار پریشان من
بکن رحم بر چشم گریان من
در آتش افکندی دل جان من
ایاروشی و دیده پشیمان من
مدون خدا و ندر جن من
گلستان چو زنگین من جان من
بیامد که تا بر سدا حوال را
همه در غم و غمخنده اند اشک ریز
که از چشم می آیدش جوئی خون
همیکرد آن سرو نخل مراد
نگارا مرا نیست زین بندگی
که باشم من از و عمل رویت جدا
دل و جان فدای جمال تو باد

که عمر از نالیدنش آب شد
دانش داغ گردید پرتاب شد

مرا زندگے بے جمالت مہا
 کہ عمر از نالیدنش آب شد
 بیامدی نزدش کہ فرزند من
 و لم یزغون کردہ نالیدنت
 بگو حال امی پاکدامن کہ چہیت
 بگفت ذوفنون آہ و شکش روان
 جدائی گزیدست از من امیر
 نہادست داغ جدائی مرا
 کہ بروست اور اندام عیان
 مرا زندگی نیست بیرونی او
 این زندگی عار دارم بے
 ازین واقعہ ماند عمر اعجب
 روان کرد از دیدگان جوئی آب
 پس نگہ گفت ذوفنون امی بد
 طعاعے ہدہ بر فقیر و گدا
 پس آنگہ بگردید عمر ادوان
 بگردہ بے ختم ہائے کلام
 ہمیکہ و آن عمر کے خوشامیر
 گرفت مستقبل پر و لے باوقا
 روان شد ہمراہ عمر فرار
 چو ہر دور سجدند بر ذوفنون

دل و جان فدائے جمال تو باد
 دشمن زرع گردید پرتاب شد
 تو ہستی مراد دل بند من
 کیا بجم جگر کردہ زاریدنت
 ترا این کہ دورت غم از بہر کسیت
 کہ کوہ ہامی غم بر سرم نشد بدان
 پوز زندہ گے نیز مستم بسیر
 ندانم کہ آیا برفتہ سجا
 کہ بے او چہ کا تا یدم این جہان
 و ہم جان بر خسار نیکو سے او
 کہ جز او نہا شد مراد م کے
 ز غم گشت تاریک مانند شب
 بگفتا ازین غصہ گشتم کہ باب
 چنان کن کہ برودہ سازند فر
 بچن خشم ہامی کلام خدا سے
 بارودہ طعاعے بہ بیچارگان
 بسہ روز از صخدم تا شام
 سیر رخت پوشد زمانم پسیر
 زیبا پوش و تیج و دستار ہا
 سوئی ذوفنون سہی سر و ناز
 کہ میر بخت از دیدگان جو خون

بہ تعظیم شد مستقبل باوقا
 ہدہ رختلتم سوئے شیر خدا

جو سرور سیدند زوقنون
 بہ تعظیم شد مقبل یا وفا
 کتم شیر کحق زین حکایت خیر
 بگویم بہ بی بی حنیفہ حنین
 سلطان پیغمبران این خبر
 عم دل کتم شرح شرح لیسے
 بہا و اثنائی جمال امیر
 بدان سان بنالید مقبل لیسے

کہ میری بخت از دیدگان جو بگون
 بدہ رحمت سوئے شیر خدا
 کہ گر دید غائب ترا شاہ لیسے
 کہ چرخ فلک با شطرنج کین
 رساندہ ہم اندران روضہ
 کہ اسے شاہ نداریم جز تو کے
 کہ گشتیم از داغ تکیہ بچرخ ظہیر
 کہ افتخار بر آورد زوہر کے

بگریہ شدہ ذوقنون زارزار
 ہی گرو گریہ جو ابر بہار

ما تم نمون قنون دوم فراق امیر سالیدن

کجا شد شہنشاہ و آن فتاویں
 گرم از تو پرسد مرا مر تھنے
 حنیفہ اگر پرسد از تو خیر
 قیامت بنا سازم آن جا بگاہ
 کتم سینہ خووز ہجرت کباب
 جگر را کتم جاک اندر حمت
 بدان سان کجفتی ز بگرسیت

ہمان رونق افزای قلب حزین
 چکویم جو البت من لے لونا
 ز خجلیت بز اولو بمانیم سر
 بسازم بہر چرخ نیلے قباے
 کتم ویدہ راز از فراقت کباب
 کتم عالمے را پر از مامتت
 کہ دلہا شد از گریہ اش زارزار

برای کنیزان لب لشکرین
 چو از او باشید راه خدا
 وگر هر که خواهد شوهر کنید
 بزین پشت شهنش نواز
 بگریه بگفتی خدا ده مراد
 همیز و هر دم صدای جرس
 ندیاده شدی غم نفس بر نفس
 که تا شد حد و مدینه عیان
 بمقبل گفتا که فرخنده خوشی
 همین جا مقام وطن گاه کیت
 حبیب خداوند هر دو جهان
 بارید از دیدگان جوئی خون
 که از یار گشتم جدا دیده تر
 که بازت شداندر و بارت گذر
 که گشتم جدا از دلا رام من
 که بجز انیم کرده غم پانگمال
 باندم چو لاله بدل و اغدار
 مرا ماور بگیتی از غم زیاد
 مبادا چو من بیقرارے دیگر
 بکن حضرت شیر حق را خبر
 دو چشمم بپاش شده دوخته
 خبر بامستی خسته از دمی سمان

پس آنگاه گفت ذوقتون حزین
 که آزاد کردم همه جمله را
 خواهمید باشید بامی روید
 خود همراه مقبل روان گشت باز
 همی راند برق بهاری چو باد
 براندی بگرے بهاری فرس
 دلش پر ز تو اس و سر ریوس
 مراحل بریدند روز و شبان
 معین شده کنگره بلکے او
 بگو تا من این شهر را نام چیت
 بگفت شهر سلطان پخیران
 بگریه در آمد دیگر ذوقتون
 بگفت آه ویلے چه کردم دیگر
 تو خوش باشی مقبل نیک فر
 هم افسوس محسرت بکن بهر من
 چه شد و ستان شوکت اینچمال
 مرادم نشد حاصل از وصل یار
 چو من بر کس مصیبت مباد
 مبادا چو من و اغدارے دیگر
 بمقبل بگفتا که رو پیشتر
 چه فرماید او بر من سوخته
 من اینک در ایل قبورم بدان

پنجم

چو او کرد سخن مقبور بیان
 شده نیز مقبل مدینه دوان

فرماندگان سپاه سہی سروناز
 چو مقبل بران شہر اندر رسید
 بہر سید ہر یک کہ چون شد امام
 مکیقت مقبل جو ایے کسے
 چو اندر ساری علی در رسید
 گفت قبری برای مقبل بیگو
 بہ تنہا چرا آمدی زین کتاب
 زدہ نعرہ مقبل کہ آن شیر زاد
 کہ قبری زدہ نعرہ ہر دو بہم
 گریبان زدہ چاک از آن تا میان
 بہر سید ہر کس کہ افغان چہیت
 جو ایے گفتند کس را از آن
 حسین حسن شد خبر ز نجرش
 گفتند مقبل کہ لے باو قا
 گوار از محمد حنیف درست
 سر خاک باو کردو گفت
 شہادت نمودہ شہے باو قا
 چو شنید امام حسین و حسن
 و گلستہ خود را زدہ بر زمین
 ستادہ بگل میفشاندند و بس
 ز آواز شہزادگان شد خبر
 خبر شد ازین قضہ جیر النساء

چہما

گریہ فادہ دلارام باز
 ہر آنکس کہ بر رو مقبل بدید
 گزین عظم شد جلد را تلخ کلام
 ہم گریہ کردی بہر دم لے
 کہ قبری در انجا بود اورا بدید
 چہ کردی محمد حنیفہ بگو
 گزین آمدن شتہ ولہا کباب
 برقت از کم اقبالے من بہاد
 قتاوند بر خاک درود الم
 بسر خاک کردہ باوند فغان
 بگویند کہین ماتم از ہر کسیت
 ہمین میزدہ بر سر و دیدہ گان
 شتابان رسید بر این موش
 بدینسان چرا گریہ داری عدا
 کہ آن تو چہ تاشن بدگو چہیت
 کہ طاقت ندارم گفت و سنفت
 کہ چرخ برین کردہ نیلی قبا
 زدند ہر دو محل چاکہا پیرین
 کشیدند آہ از دل آتشین
 بر او میگفتے زدندی جرس
 درون خرم شد فغان حشر
 زدہ نعرہ یا شیر حق مرتضی

کہ مقبل رسیدت ایندم کنون
 ہر سو فغان و غریہ کردہ چون

حسین وین گریہ دارند زار
 جگر گوشہ تو امام گزین
 کزان تا وریدست مقبل نشان
 شنیدم کہ مقبل خبر داده است
 علی مرتضیٰ چون شنید این صدا
 بہمان نعرہ تا نشان زدہ کوہ رسید
 قتاوہ ہمہ چارہ پابان بروی
 چواقتاوہ مدہوش شد از زمان
 خلافت ہمہ از عرب یا عجم!
 بگفتند کین واقعہ سرزد است
 چو ذوالنور عثمان ازین قصہ یافت
 بیا کرد نعلین گرفتہ عصا
 بگفت علی را چہ شد در کجاست
 بگفتند کہ از ہوش رفتہ علی
 بگفت آب آرید اندک برم
 چو آب آوردند در اندکے
 ہوش آمد حیدر چو چشمان کشاد
 بہ خستہ زجائی و نشست از زمان
 محمد حنیف رسیدہ بیاد
 ز مقبل بہ پرسید عثمان از ان
 ز کیفیت اصل وہ آگے
 بہا خواست مقبل بحکم قیام

چنان گریہ بہت چو ابر بہار
 محمد حنیفہ انیس قرین
 بہا تا کہ گویند از بہر آن
 کہ ان سر و حنبت شہادت شد است
 زدہ نعرہ آن شیر رب العلاء
 ہمہ کوہ و ہامون ز لرزہ طپید
 کت آمد ہمہ جملکے نشان بروی
 تو گوئی کہ غالت ہی کرد جان
 بخوردند ہمہ بیکر تیغ و خم
 کہ این نعرہ قہر یہ سرزد است
 شتابان لبوئی علی زود یافت
 درون شد بخانہ علی مرتضیٰ
 چرا گریہ و سوراہ و صد دست
 ز خاموشیش گشتہ لب مسخلی
 کہ راخم نمی بردارش زخم
 از ان آب بروئی حیدر لبے
 کہ چشمش بدیدار عثمان قتاو
 بگفتا کہ آہ ای خلیفہ از ان
 چہ خون از دل دیدہ گانم قتاو
 کہ برگوئی مار تو از اصل کن
 کہ نشاید در ان یافت حال ہی
 ز آغاز کردہ باخام تمام

ز نالیدن پائے تا خانہ گفت
 ز گم گشتن خانہ افسانہ گفت

زوستار تعلیم شیخ و باز
 دیگر ختم قرآن طعام از سه روز
 از ان آمدن ہجرہ کو ذوق
 بماند او من آدم این حسین
 چو شنید عثمان بشادمان
 مخور غم برو روضہ شاہدین
 ترا آنچه فرماید از می بکن !
 روان شد علی با حسین و حسن !
 رسیدند در روضہ مصطفیٰ
 گفتند ہر سہ بہ تعظیم ہمین
 خدا آمد از روضہ پر ضیاء
 ندانیم اورا کہ آیا کجاست
 بگریہ گفتند آن گل رخان
 گفتم مگر نیستی زار زار
 کہ ناگہ برآمد از روضہ صلا
 مباحثید و لگیرو اندو بگین
 حیات است و صحت سلا بود
 پری قریہ نامی یکے و حیرت
 بروے محمد چو عاشق شدت
 بہ بردست اورا بلک خودش
 چو خواہد بود اندرین وہ چہار
 ز پس گفت علی کا می شہی مرسلان

کہ مانده در انجا از این جملہ باز
 بیان کرد آن جملگی پر لسبور
 بماندن بہ نزد قبور او کتون
 نمودم ہمہ روز ہا را مسین
 گفتا کہ ای شیر رحمان بدان
 بہ پرسل نجسکایت از و بالیقین
 چہ فرمود آزا بدرمان کتون
 کہ بود ملان غنچہ از یک بگن
 بخوانند در صلوات و صد مرتباً
 سلام علیک ای رسول امین
 علیکم سلام بہر ہر یک شما
 درین غم دل و جان مانتلا
 کہ ای باب ما گوئی بر ما عیان
 ستارہ ہی رہتی بر عذار
 کہ ای لاله رویان نخل وفا
 ز بہر محمد حنیفہ حنین
 بیاید مگر با ندامت بود
 کہ شاہد بریا ہمان اختر لست
 کہ در عشق بازی بسی صادق ست
 بدو کردہ جان و دل آسودہ اش
 مباحثہ ازین قصہ ہرگز شرار
 ز تدبیر رفتن لبقا عثمان !

جواب آمد از روضہ کا می شہسوار

روز ذوقنون ۳ نمہ گل عذار

کہ آرد و را ذوقتون نام او
 جو فرزند خواندم در اوز جهان
 روان کن بہر ش مقبل و را
 بدو وہ صدو چل چل من سلاح
 ملوکاتہ وہ وہ ہزارش سپاہ
 درخت زناتہ دو صد صدو فی
 رود تا بجکے کا آیدہ پیش
 نہ اندازد او تیر بر میچ کس
 بہ شہر ریہا جو ایشان رسند
 پوشد لباس زناتہ و نگہ
 نقابے بر رخ افگند لہ از ان
 بہ منہ گام و بدن سلائے کند
 اگر پوشد او کیستی از کجا!
 بگوید کہ من از مدینہ رسم
 مگر کار دارم بہ نزد شما
 بگوید چو بنشین نشیند دے
 جو رسند از وی بود آئی می
 دگر گفت از بہر چه آمدی
 بگوید کہ سرپوش گم کردہ ام
 بہ رسند گمن را چہ معنی بود

چو شد ذوقتون کام جو کام او
 محمد حنیفہ بیار و روان
 رسانید بروے سلام مرا
 بہوشان بر اندام او این سلاح
 مغزق بفرلا و سرتا بہاء
 مکن پر بہر رنگ و بہر روئی
 پرندہ بغیرے نہر و ز پیش
 بتا زند و تیز گامی فرس
 با دل غسل آب گرمی کنند
 کیند سرسہ ہم ہر دو چشمان تر
 رود نزد شہا پری مگر خان
 با داب شادمان قیامی کند
 بگوئی کہ فرزند شیر خدا
 کہ تا اندرین جا قدم بر زوم
 رساندم برائے جان مدعا
 ز رخسار برقع بگیرد ہی
 بدین محمد جو لبش بگوے
 ددین ملک از سلاح آمدی
 ز فرقت بسے خون دل خوردہ ام
 چگونه در شرح و انشا بود

جو لبش بگوید کہ اسے نیک روے

بخانہ شود از و خیرت راز جوے

جو این لشنودوم چه بتوان کشید
 امام حسین و حسن با علی
 طلب کرد حیدر که مقبل بیا
 چو مقبل بیاید بگفتند و را
 چه کردی تو آن سرلقار بگو
 بگفت مقبل می شاه روشن ضمیر
 علی بادو شهراد گانشد روان
 علی چون رسیده سر و فتنون
 بگفتا سلام امی تو فرزند من
 ترا خوانده فرزند شاه رسول
 محمد حنیف ترا نام مانده
 مرا نیز فرزندی اسے نیکنام
 زده نعره پس گفت آن سر و ناز
 مرا زندگی نیست پے روی او
 علی گفت اسی نور و دیده گان
 رسول خداوند دائم خبر
 پری قریہ تامی یکے و کفرست
 خنده عاشق او بر امام گزین
 کنون مژده آن مبارک تراست
 ازین مژده شد و فتنون تشاومان

شود فکر و حیرت در بر مزید
 بیرون گشتند از روضه با پردے
 سخن بانو و ابریم اسے با و فاء
 کہ آن ذوفنون نام و اختر تاء
 کہ با وی قنادست ہمین گفته کو
 باہل قبورست آن دل پذیر
 بسوئے ہمان ماہ سرو ہمان
 بہر داشت از روئے خاکش کنون
 توی روشنی چشم و ولیند من
 چنان آمد از بارگاہ پس قبول
 لبرزندیت نیز ہم نام خواند
 کہ نوز نور چشمی و مقصود کام
 کہ از دوست مارا بدہ مژده باز
 بدہ مژده از روی نیکوے او
 ازین مژده خورشید کن جسم و جان
 کہ رفتہ بقاف آن نشہ نیک فر
 کہ در دلربائی نیکو اخترست
 در ابرودہ کردہ بخود او قرین
 کہ این نام آنجا پری بر شاست
 بگفتا کہ اسی شیر رب المٹان

من آن دخترم کز بچرخ برینا !

بود ہر دو ماہ آورم بر زمین !

کہ اوبے کا نرا بود و عکسار
 بدام آورم شیراز از فلک
 ندارم و نگہ عنصہ زین بعد پیش
 ندارم و گر صبر و تاب مدار
 کہ کلک تحیر بدندان گزید
 بہ ترتیب لشکر تحسب نمود
 کہ سالیستہ دیدہ بانجام کار
 ہمہ غرق فولاد سرتا سپاہ
 محمد حنیفہ نہادیم نام
 بہمراہ مقبل شد رہ کمون
 کہ شب روئے صحرا بہار زونست
 صف اند صف ہر یک بر راستند
 تو گوئی جہان پرسد از ترمز
 سراپردہ باد و فتون بر عصا
 ز بہر فراق محمد کہباب
 در پیش ز خون گشت زیر زبر
 ازان نور دیدہ چشمان خار
 ز گردیدن زار شد چشم کور
 لبوسے سلر پردہ نہ لقاء
 کہ اندر سراپردہ یک راہ روی
 بیاید سلر پردہ از پس نشست
 درین نصف شب از پی حلیتہ
 مراوا گذار و روم در حرم

بتوفیق خلاق پروردگار
 ز فوق ساتا بہ پشت سک
 بیارم بکت مقصد جان خویش
 مدہ رخصتم اے شہی کا مگار
 سخنہائے اورا علی چون شنید
 علی بعد ازان حبت از جامی زود
 ز لشکر بیار است او وہ ہزار
 ملو کا نہ وہ دو ہزار ان سپاہ
 پر پی ذوقون مہوشی خوشخرام
 و گر عمر امیہ و ذوقون
 کشت پیش خانہ چو پروردیشت
 سراپردہ ہارا بر افراختند
 شب آمد بہم آرمیدہ ہمہ
 بدی عمر امی روئے سرا
 ہمیشہ حنیفہ چشم پر آب
 ازان واقعہ شد چو اورا خبر
 ز بس گریہ می کرد او زار زار
 نماندش چشمان روشن چو نور
 بیاید حنیفہ لبش و سپاہ
 بودہ نصف شب آن زمان گنجی
 بدیدہ یکے مرو جو بے بدست
 خدا کرد بے بے تو کیتے
 بگفتا کہ بی بی حنیفہ منم

گفت عمر امیر را بگذاراند
 چو بی بی و داد دران بارگاہ
 کہ آن پاک و امن بودہ و رنماز
 سلامم علیکم علیک السلام
 چو فارغ شد آن سرو ناز ناز
 حنیفہ گفتا کہ اے پاک جان
 منم ماور آن امام گزین
 چو شد ہفت سالہ زراہ تو طے
 رسی گر تو با نور چشمان من
 سلامم بآن نور چشمان بگو
 چو گفتی سلامم بگویش پیام
 کہ ماور ز ہجرت گشت ستار
 زواع جدا گشت چشمش سبب
 شدہ طاقتش طاق و جبرش دیگر
 تلطف بکین ناما روی خویش
 بہ بیداریت نیستش التفات
 و عاوا و باؤ و فتون آن زمان

درون سرا پرودہ اش کردارند
 نظر او قنادش بران مہ لقا
 تضرع ہمیکرد با بے نیاز
 بگفتند با ہم جواب قیام
 بسوئے وے آمد چو بی بی فرار
 ایاشوخ طنناز سروروان
 کہ ہستم بدین حال تار و حزمین
 دران بوم ویر چون ز بودی تو پے
 بسبب تشکین بر دل و جان من
 بعد التجا و بحرمان بگو
 ازین زار انسر وہ چستہ کام
 شب و روز در نالہ مانده فتور
 ز بیباقتی موج سان صنطاب
 نیاید ازین بعد جان و حکر
 کہ طاقت نماندہ ازین بعد پیش
 بخوایم بیا بر خوری از حیات
 وواع کرد از ہم بگریہ کنان

دران شب غنودند آن جا سپاہ
 گذارید لشکر دران خواب گاہ

داستان ہستم بر آمدن ملکہ و وفنون بسوئے

مچھنیفہ و جنگ کن در راہ بہ ہمراہ میعاد شاہ

پیالہ بدہ لالہ از زر نگار
 کہ این قلبم از داغ ووتا بہاست
 کہ از داغ دل خندہ اش مشتعل
 از ان خندہ دارم بدل صد نخل
 زور و غم اینم آزادہ کن
 مگر بعد غمها معیشاں کنیم
 مرا کن ازین بادہ ناب سیر
 بہنگامہ پروازیم جامہ شد
 زخم تازستی بہم روم روی
 ندانستم اقتادم این جا بنگاہ
 گسست از میان اقتباس سخن
 چو میوہ ز پوند خود خوش گوار
 بقرمان داد از فرد و روز
 شنیدم کشیدم سراز حبت بن
 ہویدا نمود از بیان اظہری
 چو خندان می صبح خندان بدند
 شاہ نو عروس فلک جلوہ گر
 بر آہ شعاع خوری پرشعب

بیاساقیاشد جهان تو بہار
 ووسہ جرعہ زان مرا می مدعاست
 کہ لالہ بلب خندہ داغش بدل
 لب خندہ ام تلخ زان داغ دل
 بیاساقی از بادہ ام تازہ کن
 بیاساقیادرو و غم یس کشیم
 بیاساقی نوش کین کہنتہ دیر
 بازہ ساقیا باز ہنگامہ شد
 بیاساقیادہ پیالے توے
 ز ہنگامہ آرزم گشتم جدا
 رہا شد ز شغتم اساکس سخن
 گندمت پوندم از شاخسار
 نخست آورم بازور چنگ رود
 زتا در ہمالیون دران سخن
 کشادند سرد و قتر مسطری
 کہ شب جملہ لشکر بصر ابودند
 چو شد زنگی شب ز عالم بدر
 ضربی طلا لاک زنگی شب

سراندر زمین نیاز آورید
 گفتا شہا و ولستت بر مزید

چو فرمان بود جان سپاری کنم
 با بخت آمیبه با آن چشم تر
 فرو گفتند آن زمان طبل کوچ
 بوده از علی یک علم زان سفید
 سپاه جمله بیرون بر آتش پا
 سلاح راست کرده بتن دوتون
 چو یاد در رکاب آورد آن صنم
 چه در کاش زین دست بردی
 که یاد در رکاب دیگر زد و ترد
 به نصر من الله زبان بر کشاد
 و بر پشت زین بنشست آیزی
 خرس را چو تازید آن نوش آن
 چو در جلوه گشته رخ حور زان
 خود اندر میان و پیش شکران
 بجوانده یکادش چو شیر خدا
 چو شیری خدا فاتحه داد شان
 همه روز و شب می بریدند راه
 بهر منزله کار میدی شبان
 نمودند طے همچنان مر بلا
 بر او شاه میعاد نامشش بودی
 سکا انداشت هم اندران بود بر

بفرمود آن پادشاه چون در زمان طبل کوچ کرد

بفرمان تو استواری کنم م
 روان شد سوئی لشکر پر مشر
 علمها بپا کرده هر سو هجوم
 میرا دادا خندش که بل من کریله
 که از گرد شد همچو ابرو هوا
 که از نیلش زهره شد آیگون
 تو گوئی جهان را بنزد هم هم
 شدی قاتش زان غنچه گل بلیان
 شد از سندانش جهت سر حیا الحرق
 بیفتی قریباً حلاق فتاد
 بگفت الامانش مرد مفستری
 بلزید تا ملک روم و حلب
 ز ستمش بلزید همه کوه سار
 خودش ماه شکر جو سیارگان
 بگفتا سپروم ترا ایا خدا
 شده رو برو جمله شکران
 زهی منزلش خرم آباد شان
 شدی بادشاه وزی زان سپاه
 بریدند کوه و کمر و بیابان
 که نذک سپاه زیر کامش بود
 بودی کافر منی باشکوه بر سینه

پس داشت سمرقند که از دو دین
 بدیدی بدان دورین گرو کین

عجب فوج و لشکر که گردش بچرخ
 بود است و ریک علم بس سفید
 نشان علم باشدش ده هزار
 چو دید اینچنین دور بین پرشتاب
 که اینک خبر باش ای بادشاه
 بود ده هزارش همه لشکران
 زوه نمره میجا و شاه چون شنید
 بگفتا کرازه سره باشد که تا
 رویدم بیارید این و م تیر
 یکے عادی زوجه بر زجانی
 گرفته بگفت والا شمشاد دور
 که بشکر رسیده از ان نمره زه
 بگویند نام خود و اسم لشکران
 بختده شد عمر امیر از ان
 سخن بوالفضولی کن بین زمین
 بگفتا رسول ز میجا و شاه
 بد و فزون کرد یک نمره
 بگفتش بر و ده خبر بهر شاه
 که فرزند شایسته مرخص است
 بگوشش بکن تار ز نانه سارا
 یا پیش رویم مسلمان پاک

زند تا دم که کشتان چرخ چرخ
 که گو یا جهان را بدم می کشید
 سیاهی قوی دل همه نامدار
 بیامد به شه گفت با اضطراب
 ز سوی مدینه رسیده سپاه
 همه ضعف دل و پر شکن پهلوان
 که از غره اش کوه و دره درید
 گذار و بر ا ملک من تیز پا
 که تا کپیست کرده هوای کسب
 پر پشت تگاور ز بوده چو پائے
 کیا نیدای لشکران امیر
 فروخت با بیبیت ا و جلد تر
 که بنیام نه سپید جان بیگمان
 بدگفت کاشی کافر خرس از ان
 تهر بر گوی بر سان چه وار کوشید
 که باشد در ان نه کی از سپاه
 که شد آب در خلق او صد گره
 محمّد حنیف ست مهمان شاه
 جگر گوشه از حبیب خداست
 جهان را شکن ویر کفایت را
 و گرنه کنم جمله یکسان بجاک

نه بعد ماتم و دیر تربت پرست
 بر ابر کتم زمین جمله پست

و بر گشت عادی شده سو شاه
 و بشنید میجا و شاه خیره شده
 بگفتا مرا چند کک لشکر است
 شما هم ز فیلان مستم تمام
 بگفتند ساتر زده ملک ست از سوار
 بودند پنج هزار کک ز فیلان مست
 بفرمود بیرون شو لشکران
 بیرون گشت پس لشکر کفر از آن
 رسید آن زمان و دوشون عنقریب
 ز ناریدن کتر کر نایبان
 فر و کوفته طبل از هر طرف
 بغرش و رآد هزاران بسج
 ز گرد سواران جهان تیره گشت
 چون یک ساعت آرام شد لشکران
 بستقا سپا گفت پس دوشون
 بگردند ستفاب با آپ پاس
 ز میدان کورخ و همه سنگها
 صف اندر صف استند پند
 یار استند میسره
 بمیدان و رآد یک از عایان
 ز و نخره گفتا که اعرابیان

بگفت آن پیام در خیل سپاه
 پرا زود و چون ابرسان تیره شد
 کنیدا ای وزیر آن حساب ندرت
 بسا زید بر جنگ شان راقبام
 همه پر دل و صفدر و نیره دار
 که پر دل هر یک و بد لشکری را شکست
 ازین جائے بیرون کند جای شان
 شده گم و بر چرخ آسمان
 صف آراستند هر دو لشکر عجیب
 ز کر ناشده کتره یکسر جهان
 چو از هر طرف شد جهان بزور
 ز غرش نبود هوش بر هر کس
 نبود ای نمایان از آن کوه و دشت
 هو گشت روشن و نور هم عیان
 کت مشکها پر زاب از بیرون
 بغراش و از خادمان با فراس
 بچیدند و گردوند میدان صفا
 به ترتیب و آئین شاهنشاهان
 بقلب و جناح بر زره طنطنه
 طلب کردیم زرم خود را عیان
 کرا آرزو هست از قصد جهان

و رآید بمیدان کین بهر من
 که تاز سار مشش فارغ از جان و تن

همیخواست تا ذوق فزون خورد و
 تو خود زانکه شاشسته لشکری
 دیگر سعد و قاص حبت از میان
 که گر رختی بر من ای مه لقاء
 بگفتا سپردم ترا با خدا
 بچولان در آورد رخس از زنان
 چو شد روی رویی هر دو جنگی کرد
 بگفت عادی اکنون چه نامی بنام
 چو نشنید عادی شده در کباب
 سپهر بر سر آورد و قاص نیز
 چو زد گذرا بر سپهر گبر دون
 شده قبه بر اسپر اسپر
 فرس طاقت غریب او را نداد
 گرفت دیده سعد و قاص خون
 بگفتا که وقاص از دست رفت
 همیخواست تا خود بمیدان رود
 بمیدان بشد سعد و قاص را
 و او با او با عمر امیه باز
 بگفت عادی ش نام تو چیست گو
 بگفتا مرا زید علی نام شد
 بشد در غناب عادی کینه در

که زید علی منیخ گل چهره کرد
 تا شاه بمیدان بکن ای پری
 دو تا کرد و قامت به تعظیم آن
 و رایم بمیدان این پر و غا
 نگه دار تو حق ترا در پناه
 با رزم عادی شده همریان
 بگردند با هم گرو و خور
 بگفتا منم سعد و قاص نام
 عمود گران برو بالاشتاب
 چو عادی زده گزو خود ای عزیز
 بگردون تر قاص او شد بیرون
 بشد موم سان هر سه آن از خدا
 شکستش کمر بر زمین سر نهاد
 بشد در غم از حسرت آن ذوق فزون
 زمین زور و عادی شدم در شکفت
 که زید علی از میان لغزه زد
 گرفته بیاورد اندر سپاه
 روان شد با رزم عادی فراز
 که بروی زمین سعد و قاص تو
 بیا تا چه داری ز من گام شد
 لشکر از میان تیغ تیزوز قهر

بیدیه چو عادی سپهر را سپهر
 بگرد گران برو دست دیگر

زوہ گزر را بر سر نامدار
 شد تا بران کافتد از سپنج پیش
 دران وقت عمر امیہ تباخت
 زوہ دست اندر لعل آن نیمان
 چو سنگی در شرت خراشیده
 چو سنگی کہ استاود ہر ش زوہ
 چو سنگی بجی مایح مرغولہ وار
 چو سنگی کہ از لیتی و از بلند
 چو سنگی کہ اندر مہ شتری
 چو سنگی کہ صد خانہ موش داشت
 میان فلاخن چوان سنگ ماہر
 کشید و زور اندر آورد و زد
 شدہ سپر کلمہ و مغز او
 از خلق وز بینی او مغز سر
 چو میعاد شاہ دید پس نعرہ زد
 سپر شد آورد و زید علی
 بگفتا بہ لشکر کہ یکبارہ گے
 بگیرید اورا ہلا در میان
 بگیرید اورا ہلا در میان
 چون لشکر بوسے حملہ گرفتیم
 معلق زنان شد سوی ذوفنون
 جوزد بارک اللہ و ذوفنون
 بسیار است تن ذوفنون با سلاح

کہ آواز برقتش بچرخ دو بار
 ز غیرت نگہداشتہ جان خویش
 بہ بین تا بران سکہ شطرنج باخت
 بر آورد ہفت صد تنی سنگ از ان
 لبوان دہرش ترا شپدہ
 بہ تیشہ و مرغولہ و خرخرہ
 کہ از کج کجش بود کچکول وار
 کہ جائے تہر بود و جاکے کلند
 چو کو بان بگردی سپل فروری
 بہ خانہ موش صد گوش داشت
 ز قہر و غضب لبندان گزارند
 بروی سپر گاہ آن خرس دو
 چو خشخاش سمان مغز از مغز او
 روان گشت نوار سمان فر فر
 ترا و از ولزہ شدہ دام و دو
 کہ اینک بز ن کافرے پر دلے
 کند جملہ یکبارہ از جملکے
 ز طاقت شدم طاق از اینخوان
 ز طاقت شدم طاق از اینخوان
 شدہ عمر امیہ اندر گزینہ
 بہ تعظیم او کرد قدر اچو یون
 کہ کردی تو از من غمی دل بیرون
 مغزق بفرود سرتاہ پیاء

بتن سبت نہصد چهل من عراق
 بگفتا با عحاب بر خوان دعا
 چو پا برو اندر کاب آن نگار
 چو بر زمین نشسته همان لر با
 تکادر بتازید در زرم گاه
 بجاوی چو شداد درو آخچان
 عمودیکه مرد از مای بدش
 بکوہی اگر بر رسیدے نمود
 نشد کارگر ذوقنون را چو گاہ
 شدہ در غضب آن مرد در باء
 کشید از میان تیغ کین آن صنم
 دمی تیغ شد بر دل قبہ ور
 سیر گشت باز رہ اش جلوہ گر
 گذر کرد از سر بگردن رسید
 گذر کرد سینہ درون شد میان
 گذشت از دوران چو شد در زمین
 ز پشت فرس آن زمان در گذشت
 بدندان گریدند لب لشکران
 دور کمالا شد اسپ زین فرس
 دیگر عادی اندر در آمد ستیر
 دیگر آمد و شد بکیم دوتا

کہ حلیبانہ آوروم و چین عراق
 تماشا کنید حکمہائے خدا
 بلزرا ند از شام دہند و تار
 ز سہمش شدہ پشت گردن دوتا
 شد از شمشہت الامان از ندا
 شد پار کاب عادشان پہلوان
 ز تندی بران نامور بر زوش
 برادر دی از مغز ان کوہ دود
 بران زور و بازوش صد مرحبا
 غضب کر وہ دب پاشنہ زویا
 ز وہ بر سر کافرے پر ظلم
 ز قبہ گذر کرد اندر سپر
 ز رہ را درید و روان شد لیسر
 ز گردن بسینہ شد و دل کفید
 گذشت از میان و شدہ بردوران
 ز زمین شد بہ پشت فرس ہم نشین
 دمی تیغ شد در زمین پس نشست
 بگردہ ہراس ہریکے پر ولان
 ز لشکر بیرون شد عزو جرس
 بکیم شدہ نیز ادریز ریز
 دیگر شد بازوم او ہم تباہ

چو سیزد ہشت آن کسے را پری
 جدا کردش از فرق سر دیگر می

همیگر دو جمله بسان از دو با
 بمیدان او کس نمیشد و لبر را
 شده لشکر عادیان جمله خم
 هزاران مرد آزما یان کار
 بزرگ و آمد همه لشکران
 بحیرت فتاوه چو میجا و نشاء
 و گر نغز زو شوخ طناز باز
 ویا دیگر یرا لبویم فرست
 دیگر عادی آمد چو قدش چیار
 از و کس دلاور تری چون بود
 غریبان بمیدان کوه پارتیخت
 بگفتا چه شور سے برا بگفته
 پر می رخ بگفتش خور عجم و گر
 شده در غضب تیغ زو بیهادر
 سپهر سر آورد و نخل مراد

از ان رتبه اش خون بشد وید با
 کرا ز مهر آن زند خویشیر
 و هم اند کشیده شده و هم بدم
 بمانند از رتبه کارزار
 پستی کرده بودند ره از میان
 بگفتا که اعرابی شد در بلا
 که میعاد خواهم با امروز باز
 چیرا مانده حیران و خیره شکفت
 سپرداشت گنبد و دانش چو غار
 بیس پر قوی تر از ان تر نبود
 که از گور خورشید سوا سایه ساخت
 که من آدم پس تو بگر خسته
 که باشد ترا جائے اندر سفر
 بفرق دلا را م کل گون عذار
 به جلبید از جای استاد

چو شد تیغ بر قبه اسپین
 نشر بر قق قبه بینه فرس
 چو طراق زد کوه با آسمان
 کشیده شده گوشها شد گران

سرمو شد دو فنون لایبان
 چو نوبت بشد با سهری سروزان
 بمهیزه اسپه شد جلوه گر
 و روان رفت تیغ از سر و از میان

نگهدار بود من خدا سے جهان
 به بین تا چه کرد می تپی دل نواز
 علم کردو تیغ زو من پس بسر
 نذین شد به لپشت فرس سهریان

زیست فرس زمین نصرت لبست
 بگفتا کہ واگرد واداد جان
 بیفتاد پر کالا اش بر زمین
 غریب از چپ راست لشکرخواست
 بدیناوت گشت عاویسے ترکناز
 چواققان غریب ان زہر سرقتان
 کہ سیجا و شاہ کلک حیرت گزید
 بگفتند فرزند حیدر بود دست

کہ گرد فرس سرد و پر کالا گشت
 لبوئے ہمہم بہ گشتہ روان
 بدان زور و بازو ہزار آفرین
 و تان لشکر کفر و اسلام خواست
 چو لشکر سن آہ قتالش ز تاز
 ز سر ہوش رفتش ز تن برزہ جان
 وزیرش چو از دیدہ خون می چکید
 کہ همچون علی شیر و صفدر بود دست

ندارد کسے تاب جنگیدنش
 ندارد زمین تاب گردیدنش

ہمان کہ یکبارہ حمله کتیبہ
 نبرمود شاہ کین ہمہ لشکران
 بگیر بیادرا ہلا زود زود
 بگفت زو فتون پس بر لشکران
 شام صفت نصرت ایستادہ بجائے
 بہ تنہا مرا در ہمہ کافران
 کہ این دست و بازو کہ چون مسکتند
 تلا لائے دسر گرمی و کارزار
 بودہ ذوقتون را سخن در وہان
 جو نو لکستارے مغرق بخول
 ہوگر پنجہزار می زنیان دست

بکیارہ کی حمله حمله زبید
 بکیارہ حمله برند این زمان
 کشید از داغ و سرم و دود و دود
 با حمله اصحاب پیغمبران
 بسا زید یکدم تو اش از ما سے
 تا شا کتیبہ این دم و یک زمان
 بہر لحظہ آرزوم حلقے کند
 بہ بنیید تا ماند از روزگار
 کہ بکیارہ ہر سو رسد لشکران
 کہ بود ہر یکے مثل دیوان غول
 کہ ہر یکے شکست افکند بہ نصرت

بیکبارہ بر ذو فنون جملہ کرد
 براقرہ خست عارض چو خورشید و مہ
 بز و نعرہ چونکہ بر چرخ گان
 کشید از میان تیغ تیز آن دلیر
 بتا زید ہر سوئے لشکر چو باد
 فرو کوفتہ طہل جنگ آن زمان
 چو کرنا کشیدند کرتائبان
 ز کرتا شدہ پر جہانی ز تالے
 عجب غلغل افتادہ و رزمگاہ

بہ بین پس دلاور بر ایشان چہ کرد
 ز وہ نعرہ تند چون اثر دہرہ
 زمین زلزله شد ز آواز آن
 چہ خون پر بہا کرد آن ترہ سیر
 تو گوئی کہ در لشکر آتش قتاو
 کہ گوش فلک کر شد از عز نشان
 رسیدے بکیوان و بر ماہ میان
 چو ناراہ تھے میزوی و ای و ای
 صدائی و فغان شد ز سر سو صدا

اجل خمیہ و اندران پن دشت
 زمین شد و تا آسمان گشت دشت

زابر اجل رخت باران مرگ
 شدہ ساقی مرگ اجل
 بگرد و نہ تیر و تیر سر بسر
 کسے را بہ پشت و کسے را بہ بر
 شام صفت بصف الیتادہ بجائے
 جگر پارہ کردے کسی بہ تیغ
 کسے سر شکستہ را کسے را کمر

رساندہ خزان رخت ببار و برگ
 بتوشاند ایشان برائے محل
 بہ برید و دست سگان بچہ
 ز لب دست و پیش بخون گشتہ تر
 بسا زید بکدم تو اش از ملے
 بسر دست میزد و میگفت در بلغ
 کسے را بسر مردہ کس را پدید

کسے را جگر پارہ از تیغ
 کسے شکستہ بی پاؤ بی تن سرشت

کے گشتہ زخمی کسی خستہ شد
 چنان گشت ہنگامہ رزم چارغ
 ندائتم دیگر شرح ہنگامہ اش
 چنان میزدی آن مہ و لر با
 چو کوہی بفرنگ زان نامدار
 بخردم فیضان چو مے بردوست
 بسے حرم فیلیا کند وزد
 بسے فیلیا عمر امیہ بہ کشت
 بہ فیضان شکست او کتا نید اخی
 عجب میزدند ہر دو لشکر بہم
 نفس تنگی آوردہ بر لشکران
 زمین سرسبز کشتہ افتادہ بود
 شہرہ ذوقتون آن مہ گلخزار
 ز گرمی رمی داد گل را نسیم
 معطر ازان عطر شد روی وشت
 بہ پیشش رسید عمر امیہ باز
 بگفتا کہ زید علی در کجا است
 بدیدش کہ در سایہ یک درخت

کہ از گشتگان ہر طرفتہ شد
 کہ ماہی بہا داد جام الماغ
 کہ شد خامہ را خشک سر حشیمہ اش
 کہ احسن فلک گفت فوق سماء
 کہے مثل کوہی کسی چون چنار
 ہمیکند وزد بردگر نیل مست
 نہ ازان کافران کشتہ مرو
 بسے راز خردم بردا و تبصیت
 گریزان شدہ ما بقی زان تقی
 قیامت نمانمہ کردم رقم
 نہ بود پائے جائے ازان مرکبان
 کہ رفتار مقدم مرکب نہ بود
 ز میدان آرزوم سوئے کتار
 چو از گل ہمیر بخت عطر شمیم
 ازان تا فلک ہم فلک برزد وشت
 بہ پر سیاہ ازان سرو طنائہ ناز
 شدہ عمر امیہ بر چپ و راست
 مروح بجان دارو آن نیک بخت

لو کے در ز سیدہ بگردش سلام
 علیکش بگفتا نیکو فرخیام!

که تا گاه نظر ذو فتون کرد تیز
 ز جا جست و پا بر رواند در کاب
 که میعاد شاه را بیارم بدست
 چو برق رسانده گرفتش کمر
 بچرخ اندر آورد چون چرخه دار
 بگفتت عمر اسمیه بدان ذو فتون
 ببطرف من اکتو لسنش انداز سخت
 تو ای ذو فتون که توانی گرفت
 بنیگندش آن مهوش دل ربا
 چو ماندش بروئے زمین آن زمان
 که کم چشم خود را بمال ایدنا
 بزود نغره با سر بسر چون خزان
 بدل گفت میعاد شاه گوگر
 سرافکنده گفتا که ای محترم
 زوش بارو بگر طیا نچه جو قرص
 نهادش یکے غل بگردان گران
 چو ماندش بروئی زمین آن زمان
 کشان پس زپالیش فکنده بجهت
 سواره شد و گفت زودی برو

که میعاد شاه کرد رخ برگریز
 بگفتا بعمرش که تو کن شتاب
 که اندرگز زست خورده شکست
 ز زمین ورنه بوده به بروش لبر
 و دلشکرتا تماشا کتان در نظار
 فدایت دوجان نهرم اندر جنون
 که من پہلوا تم بدان نیک بخت
 بگفتا بگیرم همان در شکفت
 گرفت عمر اسمیه اسن در هوا
 طبا نچه برویش زده سخت از ان
 که نازل شده بر سر تو بلا
 نیابی خلاصی از بلا تو امان
 طبا نچه ز نیم و شود جان بدر
 مزن مر مرا شاه این لشکم
 که از قرص او شد جهان قرص
 بزنجیر پابند کردش از ان
 زوش مشت خاک بدو دیدگان
 یکا یک سرو گردن و او نشست
 چو چالاک میرفت گفتا بدو

چو درو شدن شد بگفتا صد
 غلام عمر اسمیه مستم روا

غریواندر افتاد بر لشکران
 بجنده شده لشکران کین بلا
 بوده ذوفنون علی و صحاب
 که ناگاہ آواز خنده بلند
 نظر کرد و دید عمر امیه را
 غل افکنده در گردن پادشاه
 سواره بمیعاد شاه گشته آن
 غریو همه لشکران از قفاء
 بود مشتاد گز قد میعاد نشا
 بوده و گزی گردن آن دعا
 یکے مشک آبے بکدم زدی
 روپل سیرنان بود خوراک او
 رسیده چو در مجلس ذوفنون
 بجنده نشد لیل مجلس همه
 بگفت دلربایے سرافراز فر
 که آرید میعاد شاه پیش من
 رسیدند در بارگاه زان درون
 به پرسید سرو فر مہوشان
 کشید آہ برسوز کرده صدا
 چو در خنده شد اہل مجلس تمام

مانند حیران ازان کارزان
 چگونہ بمیعاد شاه زو صدا
 ہمیکر و از کشته گان خود حساب
 بگوش دلارام آمد کہ چند
 کہ کردہ چہ منگامہ را بپا
 کشاکش بیاورد اورا بپا
 در ہر طرف میدوانید آن
 بقہقہ بجنده ہمہ لشکر
 برسید اش سی گزی از فزا
 چہل گوسفندش بودی تا مشتا
 بخوردن ہمان مشک بر ہم کدی
 کہ تا مے شد اندک و رانان او
 غریوان کتان عمر امیہ چون
 ازان خندہ خندہ شدہ زمزمہ
 بت مہوشی رخ قمر لب شکر
 کہ تا اندکے پرسم ازوے سخن
 بے کردہ تعظیم از حد بیرون
 کہ تو کیستی امی دلاور جوان
 کہ مستم غلام عمر امیہ را
 بود عمر امیہ را این غلام

پس آنگاہ بگفتا کہ امی یار غار
 مشرف باسلام شو خوشگوار

نزد نعره کلمه برابر ملاء
 دعائے بحق کرد فریاد رس
 ربالس ازین نفس گبر و عا
 ز حاجت میعاد گفتا کنون
 بیگن نقاب از رخسار مه چهار
 شده چاروه چشم از چاروه
 که کشته مرا چشم آن چاروه
 به بینم اگر من مه چاروه
 ازان برتر است این مه چاروه
 که بند تاج و لباس شهبان
 تعظیم برخواست میعاد شاه
 بگفتا اگر رخصت باشم
 و را در رخصت ریا حسین شمیم
 بیاورد پس لشکران را همه
 چو شب غنبرین کرده چادر لب
 چو شد نو عروس سحر خنده زن
 بر افروخت بر خود چو عارض چها
 بگردند یک دو گانه اوار
 سلامی همی آمدند جمله باز
 طرب کر میعاد را ذوقنون
 چو نشست گفته مرا آرزوست
 بگفتا و را ذوقنون ای امیر
 که حاجت مداریم بر هیچ کس

مشرف باسلام شد با صفا
 بفریاد این گبر بیداد رس
 مسلمان کشتش وار بان از بلا
 که می هوشی دل ربالاله کون
 که بینم جمالت همه لاله زار
 که این چاروه دارد آن چاروه
 ندیدم هنوز آن مه چاروه
 نمایم بیاران مه چاروه
 بگردش به بر خلعتی خواسته
 به تن راست کرده و را حسین جان
 بسے کرده بروی دعا و منشاء
 که من رفته خود لشکر می آوردم
 روان گشت میعاد شاه حسین
 مسلمان شده جمله یک سره
 بگردند خدمت گران تا سحر
 بیرون شد ز ظلمات شب جلوه زن
 خرابان شده سوئے عیو قتیان
 دو گانه برائے یگانه خدای
 بخدمت گذاری آن سرو ناز
 که الحال بر تخت بر نشین کنون
 روم با شما هر کجا نقل گوست
 مباشد ازین خاطر اندو بگیر
 بجان خدمت دوست داریم و بر

گذارید ایشان بدین احتیاط
که باشند چندین بعیش و نشاط

داستان نغم جنگ و نملخ شاه عاوی بمراه ذوقتون مسلمان شدن و

بدره تا شوم مست مدبوش می
مشتی لقا نون تو همزه کن
کشا عقده صعب مارا گره
غنیمت بدین موم چو فرخنده آب
غنیمت شمارم که فردا خدا است
ازان باوه کان عارفان نام کن
که فردا بودی و روم کران
که افسرده گشتم ز سر و می
بت و بت پرستان مسلمان کنم
ننداشتم اقتادهم این جایگاه
گشت از میان اقتباس سخن
چو میوه ز بیوند خوش گوهر
بفرمان و دواز فرد و دود

بدره ساقیا ساغری نی پی
بدره ساقیا باوه لب نیر کن
بدره ساقیا باوه را دورده
بدره ساقیا عمر و در و شتاب
بدره ساقیا مجلس و لر باست
بدره ساقیا باوه در جام کن
بدره ساقیا باوه و افر رسان
لبه کن ساغرم راز می
و یک باره پس نغم میدان کنم
ز حکام آرزوم گشتم جدا
رہا شد از شخصیت ساس سخن
گشته بیروندم از شاخسار
مخت آورم باز و جنگ و دود

چنین نقطه پرواز نشاط که
زده زلف افسانه را نشانه بر

پو زو سانه سبیل سلسل
 چنین داد پا سخ زو و سبیل بزم
 جو بود آن شب همه شادوان
 که ناگاه ز جانب میعاد شاه
 گفتند بیک عرض دارم چنین
 ندانم که بد و فتون او بنام
 دلارام گل روی گل پیرن
 شکر رخت از عقیقه شهید ناب
 گفتند اے نکو فر اقبال رام
 زگر شاه ورین راه نمائے بود
 جو شرده لکش لشکر باش کوه
 بود مهنت هزاران ز فیلان نیست
 سرد گنجه دارم از وی هر اس
 هر سال آید ورین شهر ما
 ز اسلام من از خبر گر شود
 ز میعاد شاه گفتش اندر جواب
 کزین جائے تا شهر شاه مزاج
 بود گفت یک ماه را مش بود
 ورین گفتگو صبح آغاز کرد
 بفرمود با عمر امیه شاه
 مکش پیش خانه بسوئے مزاج
 زوه طیل کوچ و برون شد سپاه
 سوار شده ذوقتون و صحاب

بسے مومی نسکا فید تا بومی ز بود
 ازان بزم زو سومی آرزوم حرم
 مجلس شسته همه نکتہ دان
 به تنظیم قامت بکروه و و تمام
 اجازت بود تا کنم دل نشین
 مه و مشتری بود اورا غلام
 شکر خنده سر و چمان سمن
 که گو مقنننا سے ولت را شتاب
 که پابنده با داترا بخت و کام
 که گبرے بلا اثر د های بود
 کسے چون چهار د کسے همچو کوه
 بسے شهر را بداده شکست
 ندارم بومی بیج گو نه اساس
 کند شهر ویران و گر و و قضاء
 مرا تلخ پس زندگانی کند
 بے جور تمثال مشکین نقاب
 بود چند ایام را راه رواج
 ز یک ماه پس باج خواه او بود
 ز رخ برقعہ مهر نلک باز کرد
 که زن طیل کوچ اندرین صبح گاه
 که یام مزاجش لبازم علاج
 همه توشه برداشته شد براه
 علمها گرفته نموده شتاب

ز پس نیز میباد شاه شد سوار
 بر بدیدش منتر لے کوہ و دست
 یکے دور بین داشت آتش مزاج
 ہنہا و ہر طرف دور بین دور بین
 نمایان شدہ لک لشکران
 پئے اور گردہ ہزارے سوار
 رسیدہ خبر بائی بسوئے مزاج
 کہ نہ لک سپاہ آمد اینک دان
 باخر بود چون ہزار از سپاہ
 بقبلش سوار است میباد شاه
 بشد شاه مزاج اندرین حرف تہ
 بگفتا چہ زہرہ بمیباد شاه
 وزیر آن بگفتد ای شاه بدان
 ز پشت علی باشد آن شاه سپر
 بود از علی پس علم آن سفید
 نام است جہدی آخر الزمان
 بود اثر و پیکر از سرخ زرد
 بود آن علم را نشان دہ ہزار
 ہر ملک ہر شہر انداخت دست
 مزاج این چو شنید پس نعرہ زد
 کہے را فرستاد بر ملکها
 چو بگریخت ہندوئی شبہ ایمان

بہمراہ آن شکر لے شمار
 کہ شہر مزاجی نمودار شست
 چو بودہ و را اور بینی رواج
 بدیدہ یکے گردہ بیچان ز کین
 ز قیل و سیاوہ سواران عیان
 چہ طیل و علمہا کے زمین نگار
 کہ فرختہ بادا ترا تحت و تاج
 بودہ پنج ہزاران ز قیل کلان
 بہ تقارہ کرنا کتد طوغما
 کہ لشکر کشد سوئی ماوای ماء
 بغزش و بان باز کردہ چو ہنر
 کہ لشکر کشد سوئی ماوای ماء
 محمد حنیفہ است آن یک جوان
 بود چون علی صفد پشدر
 کہ سیمائی کل من مزیدش تہید
 بگیرد تر و خشک روی جہان
 سفید دست و بہتر نیار و ہنر
 سوار می یکہ میزند دہ ہزار
 ناقد دردنی ز بت بت پرست
 کہ در لرزہ شد درہ کوہ دود
 بزودی شود جملگے از سپاہ
 شدہ بلوہ گو نور خورشیدگان

بفرمود شاه مزاج آن زمان
 چو کر تا بیان را بدیده عیان
 ز طبل و ز کرناش بود و شرار
 ز عزمین کوس کر تا بیان
 وزین سودا رام سپیدین غدار
 صفت آراسته لشکران و برست
 ز شد اصحاب هر یک خود پهل خواه
 بخواند نذر آن آیت ای عظیم
 کیا نیلای عاشقان خدا
 نداشتد که جان بهر جانان بود
 جسته ز جانی عمر امیر باز
 که اسی رنگ مهر و موم و مشرقی
 بود دوستت شاد و روشن نژاد
 قومی بازوی شیر زرافگشت
 کتون وقت جنگی من امر ز شد
 در او او پس ذو فتون رخصت
 بگرد از خند جامه را بهر
 فلاخن بزیر بغل کرده باز
 علاقی ز چو بین بدست گرفت
 بدو چند پیکان تیر سه بیان
 عرب ترکشی را گرفته بدست

که کر تا بوزند کر تا بیان
 که از نامی نامی کشیده نقان
 همه جمله در غرش گیر و دار
 شدی گوش کر خیل کر و میان
 فرو کوفته طبل جنگ سر کنار
 شده چرخ هنگامه گشتگوشی
 بگرد و دروغ از هم انجالی بگاه
 که ای اقلونی سبیل الکریم
 بسازید در راه او جان فدا
 خوش آن جان که با دوست قربان بود
 دو تا کرد قامت بران شهنواز
 بود یار اقبال بخت قوی
 فلک با شدت یا بخت بلند
 بود جان ز آسیب و سرامینت
 که بر چشم امروز نو روز شد
 مشنوتا چه سان کرد او تلبسته
 پیا کرد لعین چو بے دگر
 که شروه سنی یک تبر بد نواز
 کمانی ز چو بین دگر هم گرفت
 یکی اسپر کاغذی فرقدان
 نو گوئی عجبائب نمونه شد دست

اسلق زمان شرمبیدان کین
 رده نعره گفته که امی شاه مزاج
 چه نازی تو باشا زده لک سپاه
 چه نازی تو با سنگلوسان مست
 شنو تو کجا نم که اے مرد خام
 محرم حنیفه بگرده خرام
 ز پشت علی دارو این شاه نشان
 جیاتی اگر خواهی از جان و تن
 بیا تو مسلمان شوہ سر نذر
 مرا عمر امیہ شدہ نام زبان
 نہ تو ملنے دلے سپاہ و قیل
 شے عادیان گفت این منجرت
 کسے ہست رفتہ بیار و ورا
 تان ز یاد اسپ و شدہ رو برو
 چو زد تیر و نیزہ عمر در بزد
 لا در غولکدہ منی بردہ دست
 ز داند ر بغل گاہ گبر سواد
 بر و ند اور اکت الکتان
 بگفت با وزیران مزاج این چنین
 دگر عادی پر قوی تر رود
 دگر عادی رفت مثل چنار

ظالین شدند حیرت افرا درین
 منازی تو ز ہمار بر تخت تاج
 بنازی تو باشو گت عز و جاہ
 منازی تو باز در نہا زدی دوست
 کہ تادر بیعتی بدام ہم نام
 فلک خاد مش گشتمہ جو تو غلام
 کہ کوہ میش آرزوم او کشتگان
 بادل ز گردن ز تارت بکن
 دگر نہ کشم از دمانے تو و و
 اگر تیغ برکت بگیرم عیان
 فرستم بلشکر تو در پائے قیل
 کہ از مسخرہ کوچہ کرود فراست
 ز جاحب یک عادی ہست
 لے کرد با عمرا و گفتگوا
 شکستہ بہان تیر و نیزہ بفرود
 بدم داد دادہ رہا کرد شہت
 کہ اخ گفته از پشت زین اوقتا
 دگر کافر سے جانیش شد دوران
 کہ این مسخرہ کرد عجیب زیم کہین
 و راستہ وزود ترا ورد
 سرش مثل گبید دمان مثل خار

یہ خواست عادی زند تیغ کین
 ز وہ تبت بر تی عمر شد کین ا

معلق زندان شد عمر بردش
 دریده شده اشکمش شد بروئی
 مزاج گفت آه زین چنین برتن
 سر نکس که زنده بیارد و راء
 قوی عادی حبت از جابلان
 مقابل شده هر دو و جنگ زمین
 گه چپ همی راند گاه راست
 نه این را خطر به نه اورا نطر
 شده روز بیگانه برین ترجمان
 پس انگاه بیگانه برین ترجمان
 سرش را بریده زد بر زمین
 غریبی در افتاد و لشکران
 عجب کرد و لشکران مسخره
 چون شب چادر عنبرین در کشید
 زده لبلسالیش آن لشکران
 شده خرامیه با ذو فنون
 برسی رخ بگفت اشک عدو حیا
 ذکر اهل مجلس همه لشکران
 طعام آوریدند و خوردند شاد
 کشت گفت شاه و وزیر و سپاه

بغولک زده در سم اشکمش
 همیداد جان اندرین گفتگوئی
 همه مردی بال پرند زدن
 در هم هر چه خواهد و راه دعاء
 زلات و منالشت لبی شد گرفت
 نگر تا چه کرد عمر امیه به بین
 گه روبرو گاه گت خواست
 نه اورا رهائی شده در بدر
 نیاید بکف مدعا زمان روان
 سیر کردن او سوار استوار
 فتاده تنه تیز آیش ز زمین
 دلبران گزیدند لب بر و پان
 که این مسخره گشت چندین گره
 شده روشنی جهان تا پدید
 شیره هر یک جانب آشیان
 به تعظیم او کرد قامت چون
 ترا باد حق یا درد دعاء
 نگهداروت خالقت در امان
 شنو حرف از عادی بدتراد
 عجب بوده است این پیاده براه

پیاده چنین مسخره کرد کار
 شهر بران چه خواهند در کارزار

درین گفتگو ہا لیسیر رفت عقب
 چو قرص برین برقعہ از رخ کشاد
 شدہ فارغ اصحاب بعد از نماز
 فرو کوفتہ طبل جنگ آن سپاہ
 صف آراستہ لشکران صف بصف
 کے پہلوانے ز سوئے مزاج
 بگفتا کھئے بہت کا بد مہن
 نظر کر دور ہر طرف سر و نماز
 کہ آرم میدان کستہ در مشنا
 ز جا جست میعاد شاہ چون شہر
 بہ تعظیم رخصت بیالیتاد
 بدادہ دلارام رخصت و رار
 چو میعاد و شاہ رخس بر جلوہ تاخت
 زدہ نعرہ گفتند کارے لشکران
 منم پہلوانے کہ در روز قہر
 منم پہلوانے کہ ہنگام زور
 منم پہلوانے دلاور شہر
 منم پہلوانیکہ ہنگام حشم
 منم پہلوانے کہ با یک بتر
 منم پہلوانے کہ روز نبرد
 منم پہلوانے کہ وقت ہنر

کہ تا گماہ بشد ہم زد خندہ لب
 چوادی جهان آرزش جلوہ داد
 و گرتا ز زین گشت کز ما نواز
 تو گوئی کہ شد غفلت تا سما
 ہی کوفتہ ہر طرف طبل و دف
 بیا نند در آند میدان عاج
 و ہم تا بخشش بچہ پنجر من
 بگفتا کسے بہت ہنگام راز
 بہ عادی بیار دیو میدان زلف
 تو گوئی کہ شیرے بکنید جو میر
 زبان در دعا و کلام او کشاد
 بگفتا سپردم ترا با خدا
 ز شکر عجب شاد و عزا بخوہست
 کہ میعاد و فنا کشتہ او پہلوان
 نہ تا بدکشان کندہ کردہ بگو
 سر سر کے پنجر ام را بد ہر
 کنم سر ز کبران کشم چشم کبر
 نامم برو کے بیان تار و نسیم
 کشم مغز سر از دو عدد خرمن کبر
 بر آرم زدو شمن بیک ضرب درد
 بیک نیز سازم دو عدد کبر در

بدل ہر کرا آرزو کے بود
 بیدان من گفتگو کے کند

چو بیکدم مرا دل شد در شکار
 کجے عادی تاخت بیدان غیر
 بدو گفت میعاد شاه کامی جوان
 کہ سفت آسمان را معلق گذاشت
 بشد در غضب عادی کینہ در
 بیگند بر کمر میعاد شاه
 چو رود کرد تیغ وی آن منزہ نیر
 بر دست خود گرز سفید منین
 بچرخ اندر آورده زد بر سرش
 شد چو بارو پستش بزوز زمین
 مزاج و وزیرانش رفتہ ز ہوش
 شمشیر پاک شد بادشاہ نعرہ زد
 سلاح مرا زود تر آوردید
 ہزار سفت عمد من سلاح و عاق
 نو گوئی سر کوه کوہی کشید
 بیک کوه ہیکہ چو شد آن دو کو
 نفس تاخت و او زو بیدان صدا
 محالست کجا شد با سنگ من
 بہین گفت تیغ از میان بر کشید
 چو زود تیرا در سپر تا مور
 بران شد کہ او او فتد بر زمین
 و گرفت آن زمان اسپ میعاد نشا
 و گر نعرہ زد پس مزاج از مزاج

شکار کتم تا شود یاد کار
 نو گوئی کہ غول است پانزہ دیو
 کن اقرار یا قادر ذو المنان
 زمین را بدان سمان طبق و فرشتہ
 کشید از غضب تیغ آن دون جز
 کہ گردید رود تیغ آن پر دعا
 بہ بین تا چہ کرد آن بل پر دیو
 سیالائی سرخ دادش مشین
 کہ شد بوسہ زن بر زمین ہیکہ ش
 بر آمد ز لشکر ہزار آفرین
 عجیبہ فتادہ بلشکر خودش
 کہ آرید بر من سلاح ہزار
 کہ شد آتش خشم من در ستر
 بپر کرد با ہیبت و طمطراق
 روان شد چو با کوه دیگر سیاہ
 سہ کوه ان شدہ سرسبز کوه
 کہ میعاد شاه را محال است بلا
 و گر باشد آہنگ بر جنگ من
 کہ میعاد سپر سپر در کشید
 سپر را قلم کردہ شد سرسبز
 رسید عمر امیہ بدیدش بکین
 بیاد روا اورا لبوئے سپاہ
 کلاہی پہلوانان سیاہید عاج

ز چا بست پس گل رخ نازنین
 پری پیکری تپوشی گلعدار
 مسطر شمیم و معنیر نسیم
 چو یعنی و رانام بدو ذوفنون
 سلاح راست کرده تن استوار
 بیگند بر رخ نقاب آن زمان
 خرامان شده پس کسب فرس
 چو پاد در رکاب آورد آن صنم
 چو بر زمین نشست آن بیت تقا
 چو تازید در بزم آرم و کین
 چو شد روی بر روی مزاج آن زبان
 بگفته که فرزند شیر خدا
 بیاتتا چه داری بمیدان کین
 بگفتا که اول تو حمله بیار
 بگفتا تو مستی بمن باز ده
 تو مشت زدی باز خواهم زد
 مزاج این شنید و علم کرد تیغ
 چنان زد که چون اسپان خورزا
 شده تیغ آن گبر رداز سیر
 چو زد تیغ را آن به تحمل مراد
 بمیزه اسپ شد حبت و خیر
 باند آخت اندر سر شد مزاج
 چو روشد از او رفت بر پشت فر

دلارام شکر مهر مهر حسین
 گل اندام حسین برود پیر خمار
 سبب سهر و طناز ریحان جمیم
 که از عارض عشق میچکد غنچه خون
 مفرق به فولاد تن نام دار
 ملک تاب خورد و فلک و جان
 بر آمد زهر سو عداست حس
 ملک شد به تعلیم او پشت خم
 زهر سو شده اذالمش صدا
 فلک لایه گر بوسه گردن زمین
 مزاجش بگفته چه نام ای جوان
 محمد حنیف شده اسم ما
 که بکیم بکوشیم یا همقرین
 کتم با تو من بعد از ان کارزار
 چگونه زخم با تو در چله زه
 وگرنه زدی فارغم از زدن
 زده تیغ بر ذوفنون بی دریغ
 بروی زمین شد زمین بوسه داد
 بندید بگو نکرده گذر
 یا الله اگر زبان بر کشاد
 کشید از میان تیغ تیز از ستیز
 زهر کرد و روشن مزاج از علاج
 فرس شد دو تایی بر آورد نفس

سینتا و بروئی خاک آن مزاج
 شدہ در گریز و بقیان رسید
 بگو ذوق فزون عمر امیہ را
 فرو تاخت اندر صفی فیلیان
 زده دست اندر میان مزاج
 بجزخ اندر آورد چون چرخدار
 بگفتش کن اقرار یا بی امان
 بگفتا تقابلے تو و کن زردی
 جو مرا غی مراد بر بودی ز زمین
 بگفتا کہ یک دوخت کم کردہ ام
 نہ بکشا یم این را بجز روئے او
 بکرده مزاج ہر روز دیدہ پر آب

نبودش بغیر از گریزی علاج
 یکے قبیل را شد سوارہ دوید
 کہ من بہر دم از قحطایم بیما
 رسانیدہ خود را شتابان کنان
 ز قبیلش بکنندہ ربودش جو حاج
 زدوش ہرزہ میں تاکہ شد خورشیدار
 و گرنہ کتم دوخت من روان
 کہ تا بینم آن روی زیبا نکوی
 بہ بینم چہ سماں مردی ای ہر جہین
 از ان پردہ بروئی افکنندہ ام
 ندانم دو عالم یک روی او
 کہ نیکی بود ہر دو جام شتاب

در عرض کروں ز کام روان مسلمان شدن
 یافت امن مان مسلمان شد جملہ لشکران مسخر شد
 شہر شکران

بنہ جام مے بکار مے بر لیم
 لیم بر لب جام تو نشین بنہ

بیا ساقیا بکد مے فارغم
 بیا ساقیا یک قدح ام بدہ

بدہ ساقیا سیر نوشان میام
 زتا کامی تو دھے کام بخش
 پیائے ققائیت چو از عم رہا
 پیائے ساقیا سو ختم در جهان
 بدہ ساقیا کین جہانے نژاد
 بیاساقیا نیست آسایشے
 لبو نغمہ پر واژ در جنگ رود
 بدہ ساقیا ساغر جان فزا
 بجز لاین آرزو مستی کتم
 ز منگام آرزو گشتم جدا
 رلم شد ز شکستم اساس سخن
 گستاہ پیوند بر شاخسار
 نخست آورم باز در جنگ رود
 طراوت زہ گلشن درستان
 بدان سان ترخم نماند فرار
 ہو بیدا نمود القراض سخن
 چین بیا داد از مراج این ندا
 بگفتا کہ اسی روزا فرودین بخت
 قمر باد پانام آن پادشاہ
 بیاید ہر سال در شہر ما
 ہراسان لیے مستعم از دست او
 دلا رام لہناز گفت کہ خیر
 کسیدند در حال منگامند

کہ این زندہ کے شد زنا کامی ام
 با مرزش خود تو انعام بخش
 نشد جاتم از محنت عم جدا
 کہ وارد بہار سن نشان خزان
 و بد عمر شادی بیک عم بیاد
 درین کہتہ دنیا بجز کامیشے
 مغنی بزن خاصہ یکدم سرود
 کہ نوشم مستی زخم طین طنا
 زبردست را پیشدستی کتم
 ندانستم افتادم این جا کجا
 گشت از میان اقباس سخن
 کہ میوہ ز پیوند شد خوش گوا
 بفرمان داورد فرود فرود
 چو طوطی شکا فید مو از میان
 ز بود از سر قندہ سر پوش باز
 بہر رنگ گل آورد در چین
 کہ بعد از مسلمان شدن شد بیا
 ترا جاودان باد این تاج و تخت
 لود لک در است خیل سپاہ
 خرابی رساند کند آن دغار
 مزہ خلاصی تو از دست او
 بکش پیش خانہ بدان سوی تیز
 بہ بیعت فرس ہر یکے برودہ یار

زودہ طبل کوچ اندان دم ہمہ
 سبده بدہ روز در آن دیار
 مزاج آمدہ گفت باز و فتون
 مہاوا کہ شہجون زندان این سگلاہ
 مغرق بولاد شکر لشکران
 پوشب چادرے لاجوردی کشید
 چو شکر نصف شب آمد از طبل
 قمر باد یا بانو دلک سپاہ
 چہ افتغان و شور عمریوے فتاد
 دوریائے لشکر بہم تیغ خورد
 کسے راکسے چونکہ شناختے
 تو گونی بہم خود جہانے بہ چپ
 ملک موت را گرم ہنگامہ شد
 کسے لاندان گردہ پائے فرارخ
 نہ بہ سوئی جدائی زد و خورد پ
 بون عمر امیہ باز و فتون
 بدہ رخصتم تاروم در زمان
 بگفتش پی روی گلگون عذار
 نہ پس عمر امیہ از جانی جست
 زودہ خویشین را قلب سپاہ
 برو میردی کس گر لیت و بہت

روان شد ہمہ لشکران چون زمرہ
 ہی کجائے لشکر گرفتہ قرار
 کہ یابد ورین احتیاطی کنون
 پریشان کنند این لشکران
 بودہ حملہ بہیار چابک عنان
 کسے راکسے اندران شب ندید
 کہ از چرخ آواز ادا گشت قبل
 شب خون زدہ خویشین را براہ
 ز کبران دیوے بسے او فتاد
 بسے گشتہ افتاد بس زخم خورد
 بکید بگرے تیغ انداختے
 زوی سہد گرا لہ ضرب و حرب
 بکید بگرے ضرب در کرب شد
 کسے میردی تالہ واخ واخ
 نہ بہ سوئے ندائے کربا کرب
 ہمہ گشت در پیش تیغ زبون
 بسوئے قمر پائی کتم کارے آن
 اگر میردی بس پناہ غفار
 گرفت بتر شردہ منے را بہت
 کسے را بسردو کسے را بہا
 کسے را زوی زخم ترکش لہفت

کسے را زوی خستہ کردی دوتا
 بر آورد لشکر فغان ہر صدا

چو لشکر نیا در دتاب اورا
 قمر شکر گریزان بخارے کنون
 زوش یک تیر زین برو گفت
 تھان کرد گفتا زدی کیستی
 بدو گفت یہیک محمد منعم
 گفتا اما تم وہ اسی پیکان
 بدادش امان پس کشیدش زغار
 کمر بند او باند کرد از میان
 کلاہ ورا مانده بر فرق خود
 بزویا برہنہ وراج ازان
 زوش تازیانہ کہ این سوید
 دیوان و غریبان و با صد خون
 دیوان و دیوان ہر طرف تادرون
 ورا ذوقنوں دیدہ شہناختش
 بگفت عمرامیہ رامہ تھا
 گفتہ قمر باد پالیبت این
 ز غنیمت شکر رخت آن ستمین
 کہ تہ لالہ اللہ را بخوان
 قمر باد شاہ شد مسلمان پاک
 بگفت آن سر لالہ رو مشکبوسے
 ولے داشتتم کم شدہ آن ولم

غریبے گریزان لشد ہر کجا
 پیش عمرامیہ میرفت درون
 بگفتا قمر ولے واد بر ہدف
 کہ کشتی مراد وگر خواستی
 ترا مانده جان پوست ہستم
 بفرمانت ستم ہشتم و بجان
 بہ میں تاجہ از کند گیر و دار
 بہ بستہ برگردنش آ زمان
 ہمہ رخت اورا بہر کرد خود
 بگردن ورا شد سوار بچیان
 کہ خوان خواستہ ام شب آنجا برو
 رساندش چو در لشکر خود درون
 قتادہ بہ لشکر غریبان ازون
 گیس ورا ایچ نشناختش
 کلین کسیت کا دروش پیش آ
 نو دیک سپاہ دار دازہت این
 قمر بگفت اے اسیر کہن
 محمد رسول خدا بدان
 زہے لطف احسان سبحان پاک
 دلارام جان وانگاہ تند خوے
 کیاز بیدے موج سان سہلم

چہ بیدل چہ سان کس کند زندگی
 کہ بیدل دزیے و ہر زندگی

ولم رفته و میردم سوئے دل
 شدم زار و سرگشته در کوی دل
 چون زار و بیدل مبادا کس
 منم بیدل خسته حال و کباب
 قدم زان بسوی دلم اضطراب
 ملک پرستان شده رعد ام
 کنون از پرستان خبرده مو
 شنید این قمر حبت از فی الحال
 که شام ترا بخت فرخنده باد
 کنون فرودات باد اقبال یار
 که در راهی از اینجا سے آن دیار
 چو هفت روزہ راہ راشیدا زبان
 ز خوشندی مژده دوستان
 پس از ساعتی ہوش آمد لب
 بگفتا کہ آراے صبرے مانند
 بدادہ قمر را ز لبس خلعتے
 شہان را سرفراز کہ وہ پری
 پس انگاہ قمر گفت ای پادشاہ
 درین راہ دریائے جیحون بود
 دران کوہ ہفت عادی نامدار
 سنی صد گز بود سنی الت قدشان

دل آسودہ و من تگا پوسے دل
 شدہ زندگی عار بے روسے دل
 چون زار و بیدل مبادا کس
 بسوئے دل آرام دارم شتاب
 مگر یا بیم آن دل شوم کامیاب
 پرستان پرستی شدہ سجدہ ام
 ازان جان جانان خبرده مرا
 بہ تعظیم او کردہ قامت چو طال
 مسرور ترا بندہ زندہ باد
 کہ نزدیک شد مرزا و عمل یار
 بیک ہفت روزہ وارد مدار
 ز خوشندی از ہوش رفتہ جنان
 کہ آرنہ کس گفتہ بسیار جان
 کشید از جگر آہ آن سیم بر
 چین گفتہ بر سر ستارہ چکان
 بیچارہ ہم خلعتے زینتے
 بگردن فرازان دعا ہر گرسے
 خطر بود اندرین جا براہ
 بار ریاحے کوہ چو گردون بود
 سازند بر عقل سراپچ کار
 ز ابروا آب نوشد شان

بود عمر شان سر ہزار و سنی !
 و رازی و گمشدہ شان می گزی

بعد فرسخی جائی استین ہر یکے
 نماندہ یکے کاروان و جہاز
 کنون احتیاطی بیایدوران
 بفرمودند شاہ طیل کوچ آزمان
 مگر دل ہر اسان بود آن سب
 عجا بہ ہمہ گریہ سے کردزار
 قمر را وداع کرد فرخند فال
 بدریا رسیدند اندر جہاز
 ہمہ بکیدگر را پہل خواستند
 ہمین ننگ میراند ملاحیان
 ہمگیفت ای مسند جام جم
 کہ آیا چه خواهد شد انجام کار
 دلاسا بگروش بت سیم تن
 ہر آنچه خدا خواست خواهد شد کن
 تو کل بنات خداوند بہ
 براندند کشتی بدریا سے آب
 یکے روز کردی نظر دیدہ بان
 عجا بہ بہلا جیان گفتہ زان
 گفتند از عادیان ہست این
 چہ کو ہے سے لشکر می بے بلا
 گفت عمر ایسہ با ذوقون

کہ فرزند عادی بودند ہر یکے
 اگر لگ بود تن نیاید فراز
 کہ پس بے مدارند آن عادیان
 شدہ لشکران جملہ نکیسردوان
 کہ آیا چه سان حال آناہ براہ
 کہ آیا چه خواهد شد انجام کار
 تنگا در سے راند همچون شمال
 نشستند آن جملگے بسر فراز
 بقرآن رازی بسر داشتند
 می کرد فریاد شور و فغان
 ای ابرو دل نامہ در تخت ششم
 بے برگ ہر یک بکشم شکار
 کہ ہرگز نشاید نمکین بدن
 درین حرف رمزی نباید زدن
 رضا با رعنائے خداوند بہ
 شدہ حال افسردہ دلہا کباب
 بچشمش یکے کوہ آند عیان
 کہ این کوہ چہ باش کہ گشتہ عیان
 کہ دارند این کوہا جامی لشین
 کہ سائیدہ سر سبزی کاخ را
 کہ من با ابر ہمزہ بودم کنون

بے اندرین کوہ کشتیم ما
 ندیدیم کوہے چنین پر بلا

ز ہنگام این حرف ملاحیان
 کہ اکنون زوریا کنار آمدیم
 بفرمود لب نوش شیرین کلام
 کہ در زیر این کوہ کشتی خشید
 کشیدہ چو کشتی بزیرین کوہ
 بگفت عمر امیہ اسے و لہذا
 کنون گر خرامی بیالائے کوہ
 تماشا شامی این کوہ و صحر اکتیم
 بہ بیغم کہ تا عادیان در کجاست
 کجیل از کفچہ افگند آن غنچہ لب
 شکر از شکر رخت گفتا ہم
 نشد ہمراہ دو نفر آن صنم
 درختے ہریدندہ شاخ درخت
 چو خفتی بدان عادیان زیر آن
 یکے ماندہ سر بزین پائشاخ
 بگفت عمر امیہ گر دیم باز
 تبسم کتان گفت سرور باطن
 کہ از پردے نیست بر کشیم
 کہ تا عادیان را نگیریم بدست
 کہ ہر ہفت را تا بندم فرار
 بگفت عمر امیہ را رو فرود

از ندیا نگہائے خوشی از زبان
 بفرمائیے دگر تاکہ فرمان بریم
 سراپا لطافت بمعنی تمام
 ز پس خیمہ و بارگاہ ہا ز نید
 ہمہ لشکران گشت آنخافروہ
 سرا فرایت باو اسے سرو ناز
 کہ حملہ خرامیم ای لالہ روی
 غمام دل اندک تبر اکتیم
 تماشا لب ازیم فردا صد است
 کہ شد روی آن دشت لالہ خجیب
 برا بید در کوہ ہم چون زمرہ
 بیالائے کوہ شاد و خندان ہم
 یکے شاخ یک شہر اسایش
 ساند زمین پاسوے آسمان
 دگر سر شاخ و قدم بر شاخ
 نگرند بیدار ایشان فرار
 تشعشع لبندان چو صبح فیاض
 ملاقات باید بدیشان کنیم
 بہر یک مکش تا نیارم شکست
 نگر دم و گر من از نیجائے باز
 بکن عادیان را تو بیدار زود

رسیدہ عمر امیہ برقی عجب
 بہ شہرہ نئے دشتہ اش زلف ضرب

کہ قدرے لشد جان عادی فرخ
 یکے سنگ از قہر بداشتی
 زده بر سر عمر امیہ تیر
 کنار سپہ دروغنا رسید
 ز جاہستہ سرد فتر گلرغان
 بالشر اکبر کشادہ دہان
 پھر رخ اندر آوردہ زہر زمین
 بہ پیچید شش اندر کند دراز
 لشد و بگر شش قہر نعرہ زمان
 همچو است تا حملہ آورد
 در نیز بستہ پنجم کنند
 سیم آمد و نیز اورا گرفت
 همچو است تا حملہ آوردہ او
 چو پنجم رسید لشد همچنین
 مع الفقہ ہر رفت عادی چنان
 کہ خیل ملک در فلک آفرین
 خدایش قوی کردہ بودہ چنان
 فتاوند اصحاب در مقدش
 ترا بخت واقبال باوا بلند
 بگفتند آن عاومنان در تناک

سوز خواب برداشت گفت آخ رخ
 تو گوئی یکے کوہ برداشتے
 بگنجد عمر امیہ اندر گریز
 بگفتا کہ اقبال بادت مزید
 پر سی خادش حوریان چاکران
 زده دست بر عادی پہلو آن
 بر آن زور و بازوی او آفرین
 نہ بودہ در عمر امیہ باز
 بیاہشتما بان کتان و دوران
 پر سی رخ درانیز بگرفتہ زو
 برو عمر امیہ اش خستہ بند
 چو چارم رسیدہ شدہ در گفتہ
 درانیز بگرفتہ برداشت زو
 ششم رسیدہ بہ جست منتهین
 گرفتہ بستہ بہ گلرغان
 بگفتا بان مہوشی مہ حسین
 دگر نہ بگنجد بشرح و بیان
 جو پروانہ گشتند دور ہش
 سر سرکشان بادت اندر کنند
 کہ ای حیدر ایار روح پاک

فرمائیے مارا کہ ما ان کسیم
 دو صد جان بروے تو قربان کنیم

از کلمه بود عرضم آن جمله با
 بگفتند و بیدار بنمایند به ما
 لشکر ریخت از چشمه شهر یاب
 بگفتا که در بیدار و بیدار دوست
 بجز دوست که ریخت بدین است
 به بیدار و بیدار و بیدار دوست
 چون گم کرده را تا نه بنیم عیان
 بفرمود با عمر امیه ناز
 چون بکشا و بند از همه علویان
 پس نگر سواره شدند سیم تن
 ماوکان بگشتند بکیر سوار
 ز جاوه بنزد آمدند عادیان
 بدوان شدند بدین ز فرس گیر دوار
 بدو دریا روان گشتند آن علویان
 بدست شهر کی ریخت در با عیان
 بدادند آن مهری ناز را
 بهر چند خواهی ازین گوهران
 بگفت آن پیری دمی مشکین نقاب
 و شک بر نشان و لم را بچوای
 ز کان گهر امد را کفم بود

بخوانند کلمه شده باصفاء
 که بنیم و بیدارت ای مه لقاء
 تو گوئی جهان پر شکر شد نقاب
 که و بیدار جو یایک و بیدار دوست
 نه هرگز سزاوار آن و بدین است
 به بیدار هر آنکس چو در آرزوست
 نگیرم نقاب اندر رخ خود چنان
 کلاز عادیان بند بکشا که باز
 شدند دست از بند بین آن زمان
 تو گوئی که دریا شده موج زن
 چو سیارگان دور آن گل عذار
 ماوکان همه صفت زده مدح خوان
 ز کوه آمدند تا بدریا کنار
 بوده آب دریا تا ساق نشان
 کشیدی ز ما می و جوهر عیان
 که بر گیر این گوهر کا ذرا
 بر ایچم از قعر دریا نهان
 که بر کار ناید مرا انتخاب
 خبر بدین از می پستان بگو
 که آن گوهری دیدم کافم بود

بگفت عادی ای بخت را هم تو باد
 همه نشان دانی یکا هم تو بود

کہ شاہ پر می دختر میست جو
 جمالش نگیند بحسب
 معرفت جانے آن دیار است
 نگفته شنیدیم از بس کسان
 بشده عاشقی آئے زاده
 بیاورده معشوقہ نزد خویش
 بعلم نجوم اندرش یافته است
 نہان دختر کے نادر گلزار
 جدا سازد از وسے دلارام را
 ز معشوقہ اورا جداے کند
 ز سہم و سہر اسان و از اجترق
 خلایق تمامی کند غرق آب
 شدہ مکتے معرفت سال خنین
 نگشتہ درامطلب حاصل مہروز
 چو صحبت تقاعدائی دل می شود
 ندارد بر ایچ سوداے او
 چو شنیدم سر بیکری تند خوے
 وفا کیش در لیش لب نوش سرز
 لب از شک پائیں زخم جگر
 فراغت بر از را مش را می دل
 سیکبا وہ جزیہ عاشقان
 تجمل درو و نفعے گلستان
 فراغت زبانی دل ہوشیار

کہ دوران بندہ ہوش مجھو سر
 عجب شوخ سرکش عیان سیمبر
 بہر راہ بتبادہ چہلین سپاہ
 کہ بہت عاشق آن راہ رشک تہان
 بخود داشت از عشق اورا وہ
 بے تیر عشق زند تقد کیش
 کہ شطرنج حکمت از ویانست
 نیاید درین شہر ملک و دیار
 برو آن سہے سر و گلنار
 جدا گر شود جان را قدامے کند
 شب روز میخواند او الفراق
 نیر سوز کس ماجرا از حساب
 کہ معشوقہ را کشتہ خلوت نشین
 دلش پر ز درد و جگر پر ز سوز
 ز معشوقہ را سبیل دل سے شود
 ندارد بدل ایچ پرداے او
 سمن بوئے سہین بری لالہ روی
 تے نادین دلاراتدر و
 ز لالش جیا تی وہ نیلہ فر
 قناعت بر خواہش پائی دل
 تجرا بر سبہ ز اہدان
 تجیل درہ مجلس ہوشان
 فراحت فرائے دل پر خار

لطافت وہ شوکت شب جوان
 نزاکت وہ بقیاران مہر
 زبا بیاد ہوش تیری دیوان
 شرافت ریاستہ قدسیان
 کہ یعنی فن آرائے فن فنون
 کہ نامش نہ موزوں شدہ ذوفنون
 ز عادی چو بشنید سرح و بیان
 عرق رو تھی تشنمی جہدم
 تو گوئی ستارہ بروی گلاب
 دیا دا بنائے گہر بختند
 چو اندر عرق نازنین تر شدی
 چو ہوش آمدی بعد یک ساعتی
 نہ سوز جگر نعرہ نہ آہ گفت
 ستارہ رحسارہ سے چکاند
 شو و اسی فلک خاتہ تو غراب
 من اینجا سراسیمہ در دید آب
 وی آئی اینجا بدر و ذراقت نزار
 اہی فلک گر شوی در بدر

زوا بندہ رنگ سنگین دلان
 مسلمان کن کافرستان چہر
 پرانندہ گردن سرکشان
 لطافت زوا بندہ از حوریان
 کہ گردون بہ پیش فتوش لبون
 کہ خنیش ز ہر ذو فنون ذوفنون
 کیے آہ زو ہوش رفتش ز جان
 بگر گلش نم نم آہ نہ دم
 زوہ موج چون وانہا می حباب
 بغربال مشکلی فرو بیختند
 از ان نازنین نازنین تر شدی
 بجانش فتاد آتش رافتی
 زیادام تر گوہر تاب سفت
 ز سوز فراق این غزل اینچنان
 کہ کردی ولم ریش و سینہ کہاں
 وی آئی بعد ہمیشہ اضطراب
 من اینجا بہ ہجران ہمیشہ اضطراب
 اگر دی بمقصود دل بہرہ در

غزل

پس آنگاہ وداع کردار عادیان
 بلباب پرستان شد آن مہ روان

کتابہ غلام محی الدین ولد نور احمد قوم قریشی ساکن مڑو کے تحصیل دہری آباد

داستان یازدهم فتن بی بی ذوقنون در ملک پرستان ملاقا کردن با امام

لباط طراوت جهان گسترد
چمن فرش سبز زمر و کشید
همه بے دها یا شده خنده دل
سوی تلخ کمان تو پیغام کن
تلا لایس جنگی تلا لایس
ترنم نما کرده بر در صحاب
کرتا چون سمندر نقش آورم
و هم جان بران شاید مه لقا
نداشتیم افتادیم این جا نگاه
گست از میان اقتباس سخن
که میوه ز پیوند خوش خوش گوار
بفرمان داور فرد و دود
فلاطون فیہمان افسانہ خوان
مفنی عقودان دقیق الحراف
خندند از سر قصه مشکا سر ساز

بدہ سابقا رایگان بر خرید
بدہ سابقا نو بہاران دمید
بدہ سابقا غنچہ ہائے چمن
بدہ سابقا بادہ در جام کن
بدہ سابقا شاید از ہارنے
تقناتی قانون دلالی رباب
بیا سابقا مے بدہ دمیدم
سمندر صفت پر زخم دور ماہ
ز ہنگام آرزوم گشتم جدا
رہا شد ز شہتتم اساس سخن
گستہ بہ پیوند بر شاخ سار
خست آورم باز در جنگ زود
ز قایق نویسان شرح و بیان
مکشف رموز ان رمز کشفات
کشیدہ ترنم ز قانون راز

کہ آن شوخ طناز کردون شکار
پر می روی گل چہرہ گل عذار

ہمیرفت منزل بمنزل کتاب
 بروز چہارم محبت شبت
 سراپدہ و خیمہ آن مجازوند
 گذاریدہ در استراحت ہم
 در آن شب پرمی قریشد یا امام
 سندر صفت چرخ چرخش نزد
 جو پیدا گردید عذر آوردید
 الا چشم و جانے حضور و لم
 نیاز عنت سوخت جان چون سید
 درین صفت سالم ندادی تو کام
 بیامشب اندر کتارم و لیر
 زو صلت مرثا و کن اسے امیر
 کتا صفت پانہایت کتم
 محمد حنیفہ گفت امی پری
 نباید بکت مقصد دل ترا
 کہ ناگاہ تبسم کنان گشت صبح
 چو شد دیوے کشت گم پہی و کز
 غمیان گشتہ شور سپاہ عرب
 چو در قر نہا پیش پیشینہ با
 بجان آدمی گر رسیدے کسے
 گذر زین سخن شنو از زوقتون

چو انجم با غوشش بودش صحاب
 رسیدہ بگردند آن جا شبت
 شب آرام اندر ہمان جا بودند
 شنو از پرمی تریہ یکے مزہ
 کہ در خواب بود آن امام کرم
 کہ آئے بہ گلبرگ برخشش نزد
 کہ اسے خاطر آزاد عمرت مزید
 بدہ مقصدہ عائے و لم
 مراد ہم بکن حاصل امی مستند
 یہ تلخی و غم گشت عمرم تمام
 مراکن تو از با دہ وصل سیر
 مانم بدل داغ حرمان اجیر
 دل و جان و دین رافدایت کنم
 مکن پریشوش دلت ہر گزی
 نہ حل می شود کار مشکل ترا
 چو در خندہ شد دیو شب گشت فجر
 تزلزل کنان شد چرخ فروز
 کہ پر بیان چو دیدند مانند عجب
 کہ دور زمانہ اسے دیرنیہ با
 بدلیسان سپاسی ندید ہی بسے
 کہ آتماہ موزون و گزد و فنون

زمین تن آن بہ رشت مردان کشید
 گل از گل سوا کرد نغوش و زبید

صبا حرمش را بشد پرده ولا
 کہ احسنت احسنت امی نیک او
 تر خست زنانه بسیمین سیمین
 چو مامی که مانی بسر کشید
 که تا قرص مامش پراز نوز کرد
 نصیدی هوا گیریش ساز کرد
 چو دم داد لرزید از روم و رنگ
 مسلسل زنان سنبش شد بپا
 بهر حلقه صد دلی بسته کرد
 که شد دل ازان جلوه چنگ رنگ
 که ماچین و چین راچین چین نهاد
 قمر شد فراهم بخورشید قمر
 که چیران شد آئینه زان حور زاد
 بشد بلبلی بیدل از عقل و هوش
 شد آماده نکیر سر انجام کام
 ز چشم بدان بر کشیده نقاب
 قام شکست وز دستم فتاد
 که از بکشش جهت آواز آه
 ز حیرت تناسل اختر شکست
 ستاره همیر خیت از در گس

خون مقتدیش لشد چون حصار
 ملائک بحدش زبان بر کشاد
 پس انگاه سبر کرده آن نازنین
 چو قرص مه اندر همش کشید
 تکسب تروح بکا فور کرد
 بیا دام ترسیده ناز کرد
 نفوس دو ایروز مثر گمان خدنگ
 چو مشاطه زد بین آن سردوتا
 لیسے طره کرد و بے حلقه کرد
 چو گیسوے بر خساره آورد چنگ
 بهالکے ابرو عرق چین نهاد
 سر چادر بر حریری قمر
 با کینه آراشی حسن داد
 چو گل خنده زد گلستان بکوش
 چو شد بوستان از تخم شام
 چو دریا باغبان باغ خود آخاب
 چو در روی گلش نقاب وقتاد
 خرامان شده تاورے بارگاه
 چو اور در بارگاه نشست
 بابیات خواندن شده نازنین

کہ ای دوست اندر کجانی بیا
 برائے خدا روئے خود را بنا

غزل

نمانوے تا جان لبازم فدا
 کئی باز جانم بغم مبتلاء
 گذشتہ زحمت صبر این ماجرا
 مانند بدل بیج حرمان ماء
 غرق از گلانش ہی کردم جزم
 فتادی پروم جو آن غنچه گل
 کلاه مند کرد بر سر روان
 کمان را نہادہ تر کش روان
 گرفتہ عصائے بکف زان قرار
 برون از نعل کرد خواندہ حصول
 ہمیش بود سراپا لباسل شہان
 ہی بود و روز و شب بصبح گاہ
 کہ افستہ پری در جہان مسج حج
 ترا شاکتان صف بصف جم بجم
 پرسی ہا ز اصحاب حیران بماند
 پری شیفۃ گشت با آدمی
 کہ بر سر سرے دادہ درد سری

کہ اے دوست جان آمدہ بر لبم
 سیاہا کہ سیاہی فراموش باز
 اگر طاقتم نیست ز درد و فراق
 کنون وقت کہ شد کہ بنیم حال
 بد بینان غزل می سراپد نرم
 ز رنگس عقیق آب بر برگ گل
 ز جا عمرانیہ بست آزمان
 مرصع کمر بند زر در میان
 سببست عمامہ زر نگار
 دوان روز فقرات ہفت از رسول
 بعد صورت رست او کرد جان
 چو خواجہ سراپان دوان بارگاہ
 پر ہیا ہے آمدند فوج فوج
 بہ نظارہ مے آمدند و سبدم
 صحابہ زد یار شان خیرہ ماند
 شد آدمی شیفۃ یا پری
 رہے صنم صنائع ز صنعت گری

بقصر میر شاہ پری با وزیر
 کہ بر چیزای کائے خوش خمیر

شد آدمی شیفته یا پرمی
 زہے صنم صنم ز صنعت گری
 بفرمود شاہ پرمی با وزیر
 برو بین کہ در ملک ما آدمی
 وزیر از دربار گاہ شد برو
 چو در شکر آمد بپرید آن
 بگفته صحابہ ز ملک عرب
 امیر کے سپاہ پور حیدر بود
 بگفتا وزیر کے از شما کس بود
 بگفتند بر عمر امیہ چیز
 بگفتا مرا رتبہ آن کجاست
 پس انگاہ شد زید علی اندرون
 کہ اندر نماز است آن پاک زاد
 چو شد از نماز پس بگرد التجا

پرمی شیفته گشت با آدمی
 کہ بر ہر سر کے دادہ درو کے سری
 کہ بر چیز کے کالے خوش خمیر
 سبب آمدن جیت پرش وھی
 روان سوئی مہ طلعتے ذوقنون
 شما از کجا بیدو نام نشان
 از ان مست خاصان محبوب رب
 کہ سرد فتر شاہ کشور بود
 در ان بار گامش خبر را برد
 خبر برد در بار گاہ بروہ تیز
 رود زید علی محرم بار گاہ است
 ز پر وہ درون شد نظر کرد چون
 بیوے کہ نتوان تلم شمرہ داد
 کشاد ہر وہ گفت درو عا با خدا

غزل

کہ پاکا آہا کریا خدا
 بدرد ماندگان زود فریاد رس
 اگر چه نیاید بخواب خیال
 نہادی چو عشقش بیان و دلم
 جدائی فراق ت مرا در گذشت
 چو بر زید علی آن نظر اوقتا

بگردان رخے دست وزی با
 بدہ تشنہ کانی ہم ز آب بقا
 تو بازم ز لطف و کرم کن عطا
 رسان نیز با مقصد دل مرا
 کنون وعدہ و عمل آمد لقا
 ز عارض نقابے مرصع کشاو

مشور شده بارگاه زان جمال
 سراندر زمین بود حیرت درید
 وزیر کے یہی بر در بارگاہ
 بگفتا کہ آرید در این زمان
 وزیر اندر آمد دران بارگاہ
 بمانند خدمت گذاران ستاد
 زر خسارہ برقعہ بنیگین کہ تا
 نقاب از جمالش سوا کردہ چون
 تجھے جو زو آفتابش بروے
 شد حکم بالا بکن سر و گر
 زو نعرہ د کرد فریاد آہ
 بود حور غلمان ترا چاکران
 ز باغے کہ بی امی سہی سر و تمام
 خوش آن باغبانے کہ دور تو کشت
 خوش آن باغبانے کہ کردت لطیف
 کہ زو سنبلت را مسلسل شا
 کہ زو طرہ ات گرہ در گرہ
 جبین هست را کہ افزوده نور
 کہ قوسین ابرو را و سہم زو
 کہ زو سرمہ شہلا می مست ترا
 کہ تعلیم جاو و نیش داد تعز
 کہ قمرگان تو خنجر ناز کرد
 کہ کا فور قامت ز عنبر سست

سراندر زمین زید علی بر حال
 بگفتا کہ زید سست آن بر مزید
 ستادہ چه حکم است می بوالوفاء
 بنیگند برقعہ بر خسارگان
 تعظیم گفتا سلام و دعاء
 بگفتا کہ اقبال و محبت زیاد
 یہ بیخبر جمال تو اے مہ لقا
 تو گوئی کہ خورشیدگان شدیرون
 نشد طاقش او فتادہ بروے
 بگفتا کہ طاقت نمازم و گر
 بہر لحظہ گفتی کہ صد مرجبا
 ز خیل پریت شو ندخا و مان
 کہ در و لر بانی شدی اختتام
 بہر دمیدم با تو دم و دم شست
 بو عنخ لطیفی نہادت انجیف
 کہ مشاطہ زد تا کہ شد مشک سا
 کہ روکا کلت حلقہ زردہ
 کہ ظلمت زردی چہان شد عبور
 کہ قوس فلک را ز بودہ جزو
 کہ صیدش بود ہر یک عنقا ہما
 کہ جا کردہ در ہیانان نشسته بمخبر
 بدل دوزی آمو ^{نقش} ساند کرد
 کہ در گلستان ^{نقش} لطف بکشت

کہ زود عارضت را چین زیر فر
 کہ زود رونقے دوش تو صبح وار
 کہ زود راست قد ترا دلربا
 کہ داوت کف پاکے گلبرگ تر
 کہ موئی میان تو بار یک کرد
 کہ داوت بدینگونه خوشے ہو
 کہ لعل لببت را عقیقے بداد
 کہ گردش بدینسان چنان غنچه تنگ
 کہ ماء البقاء رختش در میان
 کہ دزدانہ ہا کردند ان تو نور
 کہ داوت چین ساعدی سیم سان
 کہ بر سیم جان تو کافور رخت
 بگو نامت ای عننت والجمال
 شد آن نازنین دو چشمان پر آب
 بیان اسے وزیر کے مینر فنون
 بلکہ عرب باشندم جائیگاہ
 نہہ جملہ اصحاب پیغمبرند
 وزیر این چو شنید گفت مر جبا
 ز جا جست قامت تو تا کردہ گفت
 بے مر جبا گفتر رفتہ برون
 چو در نزد شاہ پرسی در رسید
 بگفت اسی شہ ملک اقلیم دار
 خوام آوردیدہ سیکے نازنین

نشدہ خوشہ چینان خمس قر
 کہ ماہرت بنیگندہ در گوشوار
 کہ افراخت سہر ترا خوش نما
 کہ از نیش شرکمان بود نیک تر
 کہ زلف سپاہ تو تار یک کرد
 کہ داوت چین تخت دین آبرو
 کہ اندر عقیقتش لوقیے نہاد
 کہ غنچہ از ماندہ دل جگت تنگ
 کہ آمیزش با غسل داد جان
 کہ در عالم آفتند یکسر فزور
 کہ داوت چین دستہ غنچہ نشان
 کیش مشک سووہ کیش عمارت
 کہ مستی تو سر مشق صاحب کمال
 شکر رخت از غنچہ اندر خواب
 مر نام ماندہ چین ذوقنون
 ہمانجا بود جاکے علی سپاہ
 کہ سر یک نگو زر صد اخترند
 برین کجاست وجاہ این بارگاہ
 روم نزد شاہ بہر گفتر شنو فت
 شد از بارگاہ ثریا فزون
 زمین ہفت جامی بہ تعظیم حید
 ترا باد پائندہ این گیر دوار
 کہ از عارضش خیرہ قرص خورین

بود چاکرش محور و غلمان بتان
 منبر و نور و غورشید ز خوشه چین
 ملک گشته جاردی زین بر سرش
 ز شوکت و فروشان اساس
 نگین لیمه و فخر امثال او
 شکست و غنای باقی و میر
 بگفت شاه که عورت بود یار کمر
 بگفت با بود و نترس در چهار
 بود و نون نام آن گلبدن
 که فرزند شیر خدا باشد آن
 خیر فرود می بر آن شاه پیش
 نعل پیک کرده در این سخن
 که با جمله بر دین آن احمدیم
 بدو خواجیم هر چه آن پاک زاد
 کشیده لبی ز جنت راه را
 بگوین که ز نغمه نغمه ما قدم
 وزیر سے نیگو کار تدبیر دان
 بیاران و با عمر امیہ گفت
 قدم رنجه فرما شوید از کرم
 ز مقام کینید کلبه ام با شرف
 که کیفیت آمدن از چه است

ز خیل پری باشدش خاوانان
 ملک بر سجودش نهاده چنین
 صبا کرده جاردی پروانه ماش
 نگین که بیرون بود از قیاس
 ز حد پیش اجمال اجلال او
 و پیران ز شش کج گردون ضرب
 چو در ناوران زمان ست فرد
 که دور سن مده و چهارش شمار
 گلش روی گلبوی گل پیرهن
 که مهر و مہش باشد از جا کوران
 شد پیران توصیف آن پاک گیش
 پس نگاه بگفت ای وزیر کهن
 بدین مصفائی آن سرمدیم
 بسوئے ولایت ما پا نهاد
 بر زرد پرس این سبب را بیا
 که خاک قدومت بدیده کشم
 شده سوئے آن بارگاه پس روان
 که شاه بس سلامی به تعظیم گفت
 ز گردون بلند تر شود افسرم
 منور ز عارض کنید هر طرف
 بپرسم از ان نهوشی حق پرست

جو در دین اسلام ما تجلیه ایم
 چشمه افتاده و سرانده ایم

دگر چیت عیبری ازین واقعہ
 شدہ عمرانیہ در بارگاہ
 پیام شہ آن گلبدن چون شنید
 ز جا بستہ شد در خرامان نیاز
 چو خورنیم روزے ہی تا ختم
 روان شد وزیرے لشاہ گفت با
 ملاقات کردند در سداہ
 شد مد داخل بارگاہ آن زمان
 کہ یک لحظہ زان گذشت از میان
 نقاب از جمال دلارا بگیر
 منور بکن از جمالت جهان
 زویدار پاک تو فیض بریم
 ز عارض گرفت آن پری جو نقاب
 عجب آفتابے چسان آفتاب
 باطراف آن آفتابش شبے
 چو گاہ گاہ مسلسل فندی پیش بر
 عجب قامتی چون قیامت قیام
 چو نشاء پری دید آن رو پاک
 غنہ نشاہ ز رخسار او خیرہ ماند
 بگفت ای گل بوستان جنان
 شنیدہ بودم وصف حنت نہان

بگو شیم در کوشش واقعہ
 بگفتا ہمہ گفتہ با پادشاہ
 چون طاؤس حمیازہ قد کشید
 فاک بوسہ زن شد رکابش نیاز
 کہ تا سایہ بر شاہ سرانداختے
 کہ اینک ہی آید آن سر یوناز
 سخن کردہ تا برورے بارگاہ
 بیک تخت سرود نشستند از ان
 شش گفت ای سرو نخل خیاب
 کہ ہمیں جمال تو اے بے نظیر
 مراد دل حرمان رویت همان
 ز فیض جمال تو خطے طور ہم
 دوستی ابر شد گشت عیان آفتاب
 کہ عدد آفتابش کم از زہہ باب
 ز وہ چتر سنبل صفت شبے
 جہان را ہم زیر کردی زہر
 کہ حیران قیامت شدہ زان قیام
 بسجدہ سر افگندہ بزوات پاک
 بر زین سپاس خداوند خواند
 ملک چاکرت مہر و ماہ سایہ بان
 چو دیدم کہ صد چند ملی گفت شان

بگروم از ان قدرت ذوالجلال !
 کہ زادت چنین زیب و حسن جمال

بگو امی گل از گلشن کیستی
 بنازت کہ پروردایہ کہ بود
 کشمست یکا فوجت بدن
 کہ روز و شبان در برت می غنود
 کہ اندر بغل و مے کشیت بروز
 کہ مے کرد چشمان تو سرمه سا
 کہ بر بسترات خندہ میداوید
 تو شمعے کہ افراز کے بودہ
 پدر ماورت ماہ بودند ہر
 کہ سکے با علام نام تو شد
 بگو وایہ دہر نامت چہ ماند
 کہ آیین دہن شد ز نامت شکر
 بشہر حے تافت خورشید تو
 کہ باروئے تو عمر خوش بگذراند
 کہ یابید کام از قد دل گشت
 کہ از نخل پر سیہ ات بہرہ خورد
 بے مادر دہر فرزند ناد
 بگو از چہ تشریف فرما شدی
 بگفتا فروز تادہ انجمن
 شکر نرسید شد از زلال لیش
 باہر نہ گفتش کہ امی شاہ بدان

ادا پروردے مسکن کیستی
 کہ عطرت ہی بجیت مشکت کہ بود
 کہ پوشاند حلقہ بر دستین
 کہ رخسار اندر گفت می لبود
 بروئی تو شب کہ می کرد روز
 کہ بر عارضت ماندنا و ادا
 کہ بر رفتیت غمزه میداد باد
 انیس جگر سوز کے بودہ
 کہ مہ طلعتے مستی و ہر چہ
 بحسن بنام اہتمام تو شد
 بشرنیت نام برودہ بخواند
 کہ از نام بیرون شدن بہرہ
 کرا سایہ بان بود امید تو
 کہ اند قدوم تو جان رافتاند
 کہ محرم شدہ از رخے مہرشت
 کہ داعنت بدل برودہ بے بہرہ مرد
 بمثل تو فرزند شیرین نژاد
 مسافت کشدی زین جاشدے
 تے گلرخے لب شکر چہ ذقن
 شکر نوش شدہ شاہ از مشربش
 مرا نشوہرے ہست امیر جہان

محمد حنیفہ است بر نام ادا
 بے نیک روئے و بے نیک

زشت علی است آن صف شکن
 و را آوریدست قریہ پری
 منم و دختر پادشاہ ارم
 کسے زور و بازی من را ندست
 نقاب بر رخ بر فگندہ بودم
 بد بیسان بکرودہ بودم عہد من
 بود شوہر من ہمان شہسوار
 ز دم سرکشان را بروئی زمین
 مراد و فتون نام کردند ازان
 شدم با محمد حنیفہ دو چار
 بماند آخر الامر پشتم زمین
 بود او مرا شوہر کے پادشاہ
 مراد اور خصت شہسوار
 دگر خواند فرزند ہر دو شہان
 چو خواری کشیدم دین جانگاہ
 اسں استماع شاہ و خیل پری
 وزیران و نگل نشینان شاہ
 بگفتند ای شاہ پرہیز ما
 باد بیسان نیاید وفا از پری
 کہ در سہفت دریا از سہفت سال
 درین سہفت سال لیگہ فریب پری
 بہر حید دارد بویے التی
 ز ناکامی اورا برآوردن غار

کہ کردہ بغاوتن قلم و وطن !
 بومی عشق بازی کند ہر گری
 ببرد می جہانتے بہم بر زخم
 کسے طاقت رومی من را ندشت
 سر سرکشان را بکندہ بودم
 کہ ہر کس نہد ہر زمین لشت من
 کنم جان خود را برویش نثار
 ماندہ کسے لشت من ہر زمین
 کہ فن آوران را نداوم امان
 پس آرزوم کردیم ہر دو سوار
 کینزش شدم پس ز عین بہتین
 کہ اعجاب پیغمبر است این سیاہ
 علی نیز کرد ہست خصت ازان
 بود مرحمت ہا و بچوے شان
 رساندیم نزد توالے پادشاہ
 بحیرت فتادند از دلبرے
 گزیدند لب از تخیر فراہ
 بگویند ہست آدمی بیوفا
 کہ کردا و قافا آن جنین آدمی
 بصد خواری آوردہ روی و ہمال
 بیآورد ایجاے نیک آدمی
 یعنی سادہم از کام اورا روا
 کہ تشنہ لب اقتادہ در بحر کمان

ز عشق سیما پگتہ طہبان
 ز ہجران غم و عمل سخت آتش
 بفرمود شاہ آورد قریہ را
 چو آورد اورا شدہ در کنار
 پس آنگاہ بگفت از امیر سخن
 بشاہ کردہ از این حکایت بیان
 پس آنگاہ بپاخواست تعظیم کرد
 کہ ای قبیلہ عالم عنم شنو
 چندین مدتے چاروہ سال شد
 ہم عاشق روئے آن دلربا
 بہر روز از مہفت سالے مصاف
 دہ و دو ہزارم پر ہی ہجران
 چو می دیدمش شاد می شد دل
 ہمین می شدی دل تلی مدام
 ز خیر و شر اورا خبر کردے
 کہ ان غم مرا جان شیرین رود
 یکے روز در چاہ افتادہ بود
 نالستہ بودم از ان حال ہیچ
 دہ و دو ہزارم پر ہی رکیب
 در ایافتہ مضطراب نالہ گر
 چو غنچہ از ان جاش برداشتم
 بیاروش تا بدین جائیگاہ
 کہ بیخہ مرا کام دہ ای صنم

گشتہ بکام دلش بیزمان
 غم و عمل آتش بجان بزدش
 کہ پرکیم ازو کیفیت ماجرا
 ازو کرد مستفسر روزگار
 کہ ای گل نورستہ گل چین
 ز نخلت پر می آپ شد آن زمان
 بہ تریب شانہ تسلیم کرد
 ز رین عرض حوالہ دارم شنو
 کہ از عاشق او قاسم وال شد
 بغمہائے عشقش بودم مبتلا
 از ان مہفت بحر طلاطم عراف
 ہی آدم بحر دیدار آن
 ہی رفت از دل عام و الم
 ہی رفت از دل الام و سقام
 مبادا رسید بروی اندک غمے
 برو جان شیرین در غم شود
 مرا جان و دل در غمش مانہ بود
 مگر جانی زارم ہی کردہ تیج
 شدم بہر دیدار آن نیک صدر
 ولم پارہ گشتہ شدم دیدہ تر
 بکسی ازینش انداختم
 بکردم بوئے عرضہ مدعا
 وگر نہ از نا کامیت جان دہم

نہ افتاد عرض من اور قبول
 شدہ ہفت سال دیگر کین عثم
 بگفتیم اگر مقصود را وہی
 جوابم ہے گفت کامی ماہری
 اگر صد چو تو عاشقے من بود
 یکے دوست دارم بروئی زمین
 کنون بیدلم من مگو این و آن
 ز بیدیل چه جوئی تمنائے دل
 ہر دم تقاضائے و عالم شدے
 بہ بین قبلہ عالم این طاقتم
 بود عشقم افزون چو صد آدمی
 چو شنید شاہ از پری خیر شد
 پس انگاہ طلب کرد شاہ از پری
 چو آمد محمد حنیفہ ز راہ
 گر قدم یک دیگر کنار
 شمش گفت کامی سر و نخل مراد
 پری قریہ صحت کن دیات را
 محمد حنیفہ بگفتا کہ من
 کہ در آدمی دوست دارم یکے
 فراحت وہ جان جانم اوست
 بجز او نباشد دلم بر کسے
 شمش گفت اورا بہ بینی اگر
 بگفتا چگونه نہ نشنا سمش

نشد مقصود ماہ عایکم وصول
 فزون میشود ہر دم دوم بدم
 وہم پائہائے ترا منہ
 مرا نیست اصلا بتو گفتگو کے
 بیک ذرہ زان رغبت نے بود
 کہ دل باشد پیش آن ناز بین
 دل اندر کفتم نیست از این و آن
 کہ میگردد از این تمنا نجل
 سوالم بدنیان جواب آمدے
 کہ جان سوختم یک دش خواستم
 ندارد و صد آدمی این عنی
 تجیر فرودش بسے تیرہ شد
 کہ آید محمد حنیفہ سے
 شاہ از تخت برخاستہ شد پیا
 نشستند بر کسی زہر نگار
 بود بخت و اقبال عمرت دراز
 ورامی وہم مطلب و مدعا
 بگفتیم چو حرفے بدان گل چین
 کہ جز او نہ کردم کہیں رعبتے
 شفا فی وہ درو در ما کم اوست
 کہ نبود او کہدے من کسے
 درانے شتاسی تو امی نیکی فر
 کہ جان و دلم را فدا ساز مش

نفر سود شاه ذوقنون آوردید
 زرد پدیده پس آوردید و را
 بگریش بود جمله کسبین بران
 پس آن نگاه صدا کرد شاه با پری
 که ای ذوقنون سر و ماه ششم
 بدان باش آگاه ای مر حسین
 طلبکار یک دوست این جا بود
 ز بس بس جدائی چو وصل آمدش
 محب وقت دلخواه پس مهر دوست
 همین گفت برداشت شه پرده را
 چو شد پرده برداشته از میان
 چو چشمه یکے برد گرفتاد
 دو خورشید افتند از خوشیتن
 خرابو سے بردن شد ز خیل پری
 بوا حسرتا شارب پریان همه
 گلابی ز دندے جوان هر دورا
 ازان زلف و سنبل شده چتر سا
 از پر بیان روح زنان هر دورا
 چو دیدند و با هم دگر نعره ها
 خوشا آن محبت خوشا عاشقی
 خوش آن دوستان خوشا آن میان
 به پر بیان همی میردندے گلاب
 شده همیشه کسے پر بیا کباب

سیانه یکے پرده بر زمینید
 دران پرده نشست آن ماه لقا
 خودش مر دگر گشته سیارگان
 بود خادمست هر دو مشتری
 که ای غنچه لب طرفه اندام سیم
 که چون تو نیکی نوجوان آدین
 که آن دوست باد دوست بود
 وصال دو صاحب باصل آمدش
 که بنید یکے دوست پس روی دوست
 تو گوئی در خشید شش پاره ما
 دو خورشید شد رو برو آن زمان
 زده نعره هر دو ازان پس فتاد
 فتادند هر یک چمن چون چمن
 چو غرش بدر شد چو نیلو فرمی
 که شد تا بجل فلک ز مزه
 همه می بگفتند صد مر حباء
 مسلسل بر حصار آن مر لقا
 که ناگاه کشاوند پس چشمها
 ز دند و برفته زهوش آن دو تا
 که باشد بدین شیوه و رونقی
 که یک بی دگر زنان بود وستان
 همی می چکاندندانه دیده آب
 ازان اشتیاقی ازان پیچ و تاب

پس از چند ساعت کشادند چشم
زدند نعره مدہوش گشته دیگر
خوشا عاشق صادق و جان نثار
کہ معشوق عاشق شود از یقین
ولا عشق را رسم دین راہ بود
مزن دم ز عشق از ہی آچنان
چہ دانی تو از عشق و عشاق را
درین پردہ ناپاک سمر از نیست
الہی تو نا پاکیم پاک ساز
جگر خونم از ابوالہول می دہر
سخن مختصر مہفت بار آچنان
شد سہراہ آن صد ہزاران پری
شدہ مر جباخوان بکید بگردان
چنین عشق نبود بخدے بشر
چو در عشق ثابت قدم بودہ اند
برون رفت شاہ پس تعجب کنان
گزارید تنہا دو دلدار را
بودند آن دو گلستہ سہ روز و شب
گہے بوسہ دادے بدست سہد گہ
گہے از چرخ دور سہد گہ میزدند
گاہ از جگہ و از کلفت راہ

کہ بروختند باز چہستان چشم
بگشتند از جان و تن بے خبر
کہ او محو باشد بروے نگار
بیک دیگران محو باشد چنین
نہ لایق بہر دون خسر گاہ بود
روائی خرگہان سوئی پادہ دوران
چہ دانی تو این مشق مشاق را
کہ پاکی بنا پاک دمساز نیست
بمقدم پاگان مرا خاکسار
نخوردند شہد و مکیدند زہر
پشدہ مست و مدہوش کیا بگردان
تعجب نمودند بہر دم گرسے
کہ رحمت نثار چنین عاشقان
نہ حدے پری را چو عشق از پنجگہ
تو گوئی کہ باجان و تن بودہ اند
بگفتار آید خورد و کلان
مکاید این بہر دو آزاد را
درانجا کے با اختلاطی عجب
گہے آہ کردے گہے دیدہ ہر
سمندر صفت چرخ دیر میزدند
اہم دیگران گردے از فقہ ہر

بودند آن دو درختہ روز و شبان

برازد و نیاز آن دو دل بہوران

شده شاه اندر غضب رو صغیر
 برمی قریب را زود سازید تقبید
 بگردند اول دران حال بند
 بیکه راز تا کاه آرام کرد
 بیکه را پراز شهید کردند زمین
 بیکه را بدادند وصل نگار
 ز تا شکری و ناسپاسی دراز
 بچه هست تا شکر را تیغ زن
 چو پروانه بر شمع عاشق شود
 از ذوق تماشا بکوشش فروخت
 مگر این نه هم اختیار بود
 به هنگام وصلش ز خود می رود
 در اندام ادب را نگر داشتند
 چو در بند افتاد قریب پرده
 بدل گفت آه چون زمن کار شد
 تمنای وصلم چو نا کام شد
 مرا طبع دانه بیفکنده دور
 باد پیار و بدین نه شاکر بودم
 بدین سان ترانه همیزد سرود
 دیگر شاه گفته برمی ذوقتون
 علاجی بکن و دست را پایها

کجا میدای ما زمان ز حیرا
 که باشد سزاوار ز جر شد بد
 به بند او قتا عاشق مستمند
 دیگر رام آرامی تا رام کرد
 دیگر را بگردند ز مهرش و مین
 دیگر را جدا کردن از وصل یار
 بهانمی بهانمی شده جان گذار
 بود بیخ تا شکر را خود بکن
 بذوق تماشا شاش لاتی شود
 تقاضای وصلیتش جان بسوخت
 که عشاق را بقرار می بود
 ادب گاه حرمت دران کی شود
 عجب باشد از نادرات این سخن
 پشیمان شد از وصل خواهش گری
 ز تا شکری فعل سیرا شد
 طبع داد کردم بیادام شد
 قتا دم ز تا شکره اندر فتور
 قتا دم درین قید اندوه عم
 از ان می کشید از جگر آه ز دور
 که می خاطر گشته بخت قرون
 نعل ندارد مکن کار با

بدو گفت طوطی شکر سخن
 امید است از بخت اقبال شاه
 نفرمود شاه پر می آن زمان
 کنار فلان دجله باشد درخت
 روزان زود معز آوریه کنون
 بگردند حاضران در زمان
 بر شیر شکر کرده عنم هر دورا
 به هفت روز و شب شاه با حشم و جان
 یکی روز شاه و وزیران برون
 بیدیدند اصحاب و یاران تمام
 همه در قدوش نهادند سر
 امیر هر یکی را گرفته کنار
 که الحمد لله بیدار ما
 بگردند هفت روز آنجا می مقام
 یکی روز شاه گفت با خاص خویش
 بگفتند خاغان نگشتند حفت
 نگشتند با یکدیگر بیچ جمع
 شب آفرین کرد شاه آفرین
 شهنش گفت ای پور شیر خدا
 امیرش بگفتان گویم نه دروغ
 که من بوده ام عاشق زوفنون

که ای شاه باشوکت اجمن
 شود صحت دست اینجا بنگاه
 که مغز آوری از درخت فلان
 بود خاصیت طوطی آن نیک بخت
 که سازم بدگیر و او امان درون
 در گروه دوارا بهمراه آن
 نفرمود از مالش پانچائے
 ضیافت بگردند ز حد گران
 شدند در سراپوه با ذوفنون
 جمال امیر کشته نیکنام
 چو پروانه درش زده جمله پر
 دلا سا نمود هر یک قرار
 مشرف دیگر باره کشیم ما
 همه از وزیران و از خاص و عام
 گشتند حفت آن و دریا سینه ریش
 بساکی شان نیک باید بگفت
 ز یکدیگر آزاده اند آن شمع
 به کمال آن پاکبازان دینا
 ندای چرا مقصد قریه را
 که کذاب را ازان نباشد فروغ
 بدگیر مرأسیل نه بود کنون

شہش گفت تو جنت و بی کی شدی
 امیرش یگفتا کہ روزے سخت
 کہ تا نام شاہ ارم را بدست
 نکر دم مبعثوقہ ہم صحمتے
 گرفتہ اگر شادان ملک شہر
 چو شاہ این سخن شنید از امیر
 دو عدد مرجا کردہ شاہ پرمی
 ہے پاک پاک دامن ترا
 پس انگاہ شاہ آورد سوغاتہا
 چو این تحفہ در مدینہ برید
 یگفتا امیر اسے شہ با وفا
 کہ قریب پرمی را کن از بندوار
 شہش گفت تو یہ ز عشقش بدہ
 بنزد پرمی قریب رفتہ امیر
 بکرہ خلاصش ز بند گران
 بفرود پس طبل کوچے زنتد
 زدند طبل کوچ و بکرد با

کہ عاشق بر خیاراومی بودی
 بہستم چو نتوان شکستن درست
 کہ لشکرش را نیارم شکست
 بدان قسم دارم چنان رغبتے
 پس انگاہ فتوم جنت این لشکر
 لشکر یک لصدرا عقادش کثیر
 کہ از عمرت امی نو جوان بر خوری
 ہزاران ترا مرجا مرجا
 کہ باشیر حق پس بر تحفہ ہا
 بہر یک یکے تحفہائے وہید
 بود در دل من یکے مدعا
 نہ لایق بہ بندست آن سر دناز
 پس انگاہ ز بندش رہا کن گرہ
 و را توبہ دادہ شہ بے نظیر
 رساندہ پس انگاہ بلشکر ودان
 سراپردہ و بارگاہ را کنتد
 بہ پشت فرسہا شد ندیس سوار

و دواع کردند از سہد گر آن زمان
 روان شد ہمان لشکر بکیران

داستان دوازدم بازو کشتن ذوقنون و

وامام حنیفه از ملک پستان او

ملاقات کردن یار پادشاه که وعده داده

بودند از دیدار خود را

بلیب تشنگان قطره آب ده
می از خوانی برطل گران
که با ده بپنا بکن لب بلب
ز کلخن بنگن به گلشن مرا
که ایام بگذشته در گلختم
کنم عشرتے چند بادستان
ما نم ازین بیش در غم دگر
با حسان و منت محط کلیم
ندانستم افتادم این جالے گماہ
که میوه از پیوند خود خوشگوار
بقرمان داد از فردو درو
ز زیرک فنونان مشکا فبان
بر آورده از رشته دیگر سری
زوند این تر تم کشیدند طراز

بیا ساقیا با ده آب ده
بیا ساقیا و ہشتا قیان
بیا ساقیا وعده پر طرب
بدہ ساقیا ہرے کن مرا
ازین بعد بگذار در گلختم
گذاریم چندی درین گلستان
بدہ شا دماچی و غم را بر
باریدار یاران شرف کنیم
ز ہنگام آرزوم گشتم جدا
گستاہ پیوند بر شاخسار
نخت آدم باز در چنگ دو
ز روشن دلان دقیق البیان
شنیدم ازین قضیہ آخر گرمی
بہ تدقیق دانش و تہیق ناز

کہ آن روز چشم علی مرتضیٰ
 بروز پہا روم چو شد آن سوار
 شدند عادیان چون خیر انزان
 ز کوه آمدند ہر یکے پیش رو
 شدہ آب دریائے تاساق شان
 محمد حنیفہ چو دید عادیان
 بھل و بقامت بودند عادیان
 بگفتا گوئی عمر امیر جو باز
 ہمیں عادیان چو بینی چنان
 ز وہ ذرفنون ہر یکے بر زمین
 امیر این شنید و بگیت قتاد
 درین گفتگو بدایشان کہ تا
 رسیدند تعظیم و مدحت کتان
 بہا دند سر بر زمین سبده وار
 چو بروا شدند از زمین سرخیان
 جو اسر کشیدے چوارہ جگر و
 ز بس چون کشیدند و انداختند
 بران شد کہ کشتی کشیدند بزیر
 ز دند بانگ ملا حیان انزان
 میاوا کہ کشتی شود غرق آب
 نوازش بدیشان بکرده امیر

محمد حنیفہ شاہ با وفاء
 با طراف در یاب کر وہ گزار
 روانہ شدہ ہر یکے مدح خوان
 بدریاب کردند آن حملہ رو
 زہے قدرت پاک آن مستعان
 ز صنع خدا گشت پس مدح خوان
 تجیر بماندہ امیر جهان
 کہ اسے شہسوار گزین سرفراز
 بدین شکل و قنات تا آسمان
 مسلمان بگردست آن نازنین
 بگفتا صد احسن برین پاک زاد
 رسیدند ہر یک علیحدہ جدا
 شدند جانفشان ہچو پھوانہ سان
 بخوانند علواتِ صدر کبار
 بدریاب زدند دستہا آن زمان
 کشیدی ہمی رختی سر بسر
 کہ کشتی پراز جواہرات ساختند
 روزن جواہر جو پر شد کشیر
 کہ بس کن کہ کشتی بگتہ گران
 میاندازد بگر جواہر شتاب
 کہ لہائے شان شاد شد از امیر

نوازش بدیشان بکرده امیر
 کہ و لہائے شان شاد شد از امیر

بگردند عرض جمال آن زمان
 کنون وعده را کن و قاسم روز
 بگفتنا امیر عمر سے امیہ را
 بگفت عمر امیہ کہ نختت فزون
 چو میخواستند آن زمان
 کنون وعده را یادوار ندیاز
 امیر جهان چو نشیند این سخن
 تو گوئی کہ خورشید از پرده غیب
 نثار بر خد در دو بر بنی
 بران عا دیان عمر امیہ گفت
 کہ این نازمین بخت آن سرد است
 شنیدند دم در کشیدند ازین
 و داغ کرد از عا دیان چون امام
 شدی بعد چند سے پیر یک یار
 پیر سیدہ از عمر آندم امام
 عمر گفت ای داعی زین پناه
 قمر یا دشاہ را بسے مست پناه
 مسلمان بگردہ و طاف و فنون
 بہم پاسخی زین نمودند چند
 قمر شد عیان با سپاہ گران
 چو نزدیک شد پس پیادہ دروان
 رسیدند کہ وہ فرو تر سلام
 ترا تخت و این نختت پائندہ باد
 فلک چاکرت باد و حوران غلام

کہ نما جامے بدین مستگان
 کہ نختت قومی با و در عمرت دراز
 کہ اینہا چہ گویند و گر ماجرا
 کہ با فر و فنون وعده دار و کنون
 برین بازگشتی بشد وعده خوان
 کہ شاداب دیدار کردیم باز
 گرفت او لقیاب از رخ گل چین
 دو شمشیر دریدہ ز خورشید حیب
 برویش بخوانند ہر یک سے
 با ہستہ آہستہ اندر بہرقت
 کہ آن سرد ریحان این صفد ہست
 پختبین بگفتند عمد آفرین
 زور یا گد شتند کبیر تمام
 چو بود از قمر باد یا شہر ایار
 کہ این شہراز کیست در این مقام
 بود ملک از قمر پا و فنا ہ
 لود لک بدستش ز نیل سپاہ
 مسلمان بنورہ است شہرش کنون
 کہ ناگاہ شد آواز غافل بلند
 ہی آمدی بانسکوہ شہرہاں
 سوئے بارگاہ آمدہ اوروان
 بگفتا کہ ای حنیت برقیام
 جمالت چو خورشید تا بندہ باد
 ملک سایہ بانی تو اسے تختہ شہر

کتون و عدہ را کن و فامی عنم
 مما تم بدل اغ ویدار خوش
 امام آن زمان برگفتش نقاب
 بیرون شد چو از زیر آن نقاب
 بیدار شہاب شد با و شاہ
 بہ تجیدتی برکشادہ زبان
 پس انگاہ سرور و شبان یادشاہ
 ز بعد سیم روز گشتہ روان
 امام زمان داد بر بادشاہ
 بگویش تمز عمرے امیہ گفت
 بود جفت این شاہ آن نازنین
 قمر چون شنبہ عفی اللہ عنان
 روانہ شدند بعد از ان لشکران
 محمد حنیفہ بروئے نگار
 ترا باد عدد مرحبا اے نگار
 برین کار مردانہ ات آفرین
 کہ نام دلیری نہادی بدار
 برین کار مردانہ ات آفرین
 کہ نام دلیری نہادی بدار
 بگفت آن سہی سر و نخل و فقا
 کہ ازین چہ آید چو اندر حساب
 ہمہ فتح و نصرت ز اقبال تست
 سخن کردہ گفتند پس مہر دماہ
 بدان مسان ازان نمی بریدند

کہ شہاب حسن و جمالت شوم
 ترحم کن امی مہوشی پاک کش
 ز رخسارہ نغز خورشید تاب
 نخل گشت زین آفتاب آفتاب
 بجدہ فرو بردہ سر بر الہ
 بگردہ بے مرحبا بے کران
 ضیافت نمودہ سرا سہ سپاہ
 قمر را وداع کرد اندر زمان
 یکے خلقی نغز سر تا سپاہ
 کہ این سر و با آن عنم ہست جفت
 کہ مہر و مستند شان خوشہ چین
 بگفت ازہے قدرت ذوالمنان
 تو گوئی کہ شاززلہ در جہان
 بید و بگفت حسن امی گلزار
 بروئے نیکوئے تو رحمت نثار
 نگہدار بادت جہان آفرین
 کہ تا رو بادت جہان آفرین
 نگہدار بادت جہان آفرین
 کہ تا روز محشر نما نہ قرار
 دلارم مہ پیکری خوش لقاء
 بود مرحمت بائی آن ذوالجناب
 ہمہ فرط رفعت ذاکمال تست
 یکے مہر جوئی دگر مہر خواہ
 شد داخل شہر مزاج شاہ

گفتا کہ رو بین کنارے جہان
 نشانی بدہ پس ازان فرودہ شان
 کہ گروے زدہ سبتر بچرخ برین
 کہ پانیدہ بادا ترا تحت و تاج
 زجا زود برخواہ شہنشاہ روان
 تمامی لشکر سوارہ ستونند
 بہ جنبش رسانندہ زمین و زمان
 روان شد بدان شرط با گیر دوار
 بگفتا بود خاندان بر مزید
 کدام عادیت این قومی خرد
 بود لشکرش شانزودہ لک فوج
 بود شہتیش پس بلند و کبار
 زدہ بر زمینش بگردہ ذلیل
 مسخر بگردہ ہمین بوم و بار
 بفرمود آرید خلعت برین
 بپوشانندہ خلعت دلش گشت فنا
 نمودہ تقاضائے عرض حال
 بوعدہ وفا کن ایامہ لقاے
 کہ تنویر حسش چو بیدر منیر
 سبحان ربی شد شاہ مزاج
 بدل دیگرش بیچ الامان نماند

دران روز مزاج بادیدہ بان
 کہ از سوئی اسلام آن لشکران
 چو شد دید بان دید در دورین
 ثنا گفتم آمد بسوے مزاج
 رسیدند پس جملہ مو منان
 بفرمود شاہ تاکہ کرنکے زند
 چو کرنا دمیدند کہ نایبان
 شدہ شانزودہ لک سپاہش سوار
 سراندر زمین بہار آورد
 امیر رولبوے عمرانیہ کرد
 بگفتا بود نام این شاہ مزاج
 ز قبیلان جنگی در ہفت ہزار
 بکندہ ورا ذوقشون ہم ذلیل
 مسلمان بگردہ ہمین نام دار
 بے کرد تحسین امیری گزین
 چو خلعت بیاوردہ اورا بید
 بہ تعظیم استاد آن خوش خصال
 کہ بکشادلقاب و جامہ نامے
 گرفتش ز رخسارہ برقدہ امیر
 بیدیدار او خیرہ شد شاہ مزاج
 نویس نام نیردان برویش بخواند

دوسہ روز کمروا و صیانت ہم

بہ تمکین و بالاین دوم دوم

بگفت مگر امیہ در گوش او
 بود این دو گوهر زن دشو بہر آن
 نقیب بطنع شد اگر وہ شہاہ
 و دواع کرد از ہمہ گنجہ از آن
 بریدند چند روز منزل سپاہ
 چو میعاد شدند پس خبر آمدن
 سوارہ لشد ہمراہ کل سپاہ
 چو اندر رسیدند شد لوح خوان
 پیر سید امام این کرد ام عادت
 بگفتا عمر امیہ میعاد شہاہ
 و را و وقتوں کشد از پشت قبل
 مسلمان بگردہ و را در زمان
 چو میعاد برداشت سر از زمین
 امام از رخ و وقتوں پردہ را
 چو میعاد شاداب دیدار شد
 بگوشش عمر امیہ گفت باز
 بہمان میعاد بودہ ستہ روز
 روانہ بگشتند یکسہ سپاہ
 روانہ شدند پس چو خورد و بزرگ

کہ این مرد خوش روی بود حفت او
 کیے ماہ دیگر چو خورشید گمان
 تاجر لیسے کرد زان عزوجاہ
 سوار شدند و بگشتند روان
 بسر حد ملاک میعاد شہاہ
 ششمن بیار است برو کے چمن
 باکرام و اعزاز با ہر وہاہ
 فرود بردہ سر پر زمین آن زمان
 کہ اندام او حملہ ٹو لادی است
 و را نام است شہاہ آصف سپاہ
 بگوشش و را درودہ مانند میل
 شدہ مدح خوان ہم برین خاندان
 بگردہ عرض دیدار بر تا زمین
 چو برداشت گفت آن اللہ علا
 بہ تمجید کے بہمان دار شد
 بود این جوان حفت آن و لنوار
 از وہم و دواع کرد آن و لغروز
 بگردند کیسر علیہا ہیا
 شہنشاہ ہیان علی بی روم و ترک

چو قدر سے بریدند منزل شتاب
 و گشتند انصاف نہ تیج و تاب

داستان سیزدهم رفتن ذوفنون امام محمد حنیفه در ملک ارم و جنگ کردن ذوفنون گرفتار شدن حالاً اورا که گذشته

ببین من خسترج باخت تنگ
ز بازی گردون شدم دل ز خون
وزان بر کشاء عقده دل مرا
در حرب ضرب و مدار آمد است
فنون و اگر برود از فتون
زراق افکنده بهر لیل و قیس
زند بهر یک نوش صد نیش حال
مداوانی در دل مساجد
ندانستم افتادم این جا که گما
گست از میان اقتباس رس
که میوه ز پیوند خور خوش گوار
بفرمان داور فرود رود
روند زلف معشوقه مشاطه باز

بیا ساقیا باز چرخ فلک
بده ساقیا باز گشتم زبون
بیا ساقیا ده تو ساغر مرا
بیا ساقیا کارزار آمد است
از آن ترس ارم که گردون خون
سبا و جدائی دید آن خیس
کشد انتقام دو روزه و عمل
بیا ساقیا دل تله بکن !
زم گام آرم گشتم جدا
رما شد ز دستم اساس سخن
گسته به پیوند بر خشا خشار
تخت آرم باز در جنگ بود
مهند من فراسان افشانه ساز

پریشانی افکند عشاق را !
که تخریر کرده دو مشتاق را

ز صد پرده بوی که محبت بود
 ز دریا که آتش بیکه موت سید
 چنین پاسخ آوردگان شاه دین
 بفرمود آن دم ببلشکر تمام
 قسم کرده ام تا که آن ملک و شهر
 ازین غم دل لشکر آن شد تباہ
 روانه شدند لا علاج آن زمان
 محمد حنیف شہی با وفا
 ز احوال و کیفیت ما مضی
 زده مهر سرنامہ کردش تمام
 بسوی مدینہ روانہ شداد
 بسے دل شکستہ شدند لشکران
 کہ از ہفت دریا ہفت سالہ راہ
 بدل شاد و بوی ویم کا ناروٹن
 وگر بار این غم سر غم قتاد
 غرض صبر را پیشہ کردند باز
 کہ آن گلین باغ جنت آب
 دارا ہر لصد تالہ زار زار
 بگفتا درینا کہ این مومنان
 بسے گرمی و سردی دہر دون

مشام عزیزان از ان مشک بود
 تو گوئی کہ موروی آتش ندید
 محمد حنیفہ امام گزین
 بلک ارم جملہ داریم کام
 بگیرم بکہ نیایم وگر
 کشیدند ز دل ہر یکے آہ قاہ
 ز غم ہر یکے بودہ بس نوحہ خوان
 نوشتہ یکے خط بشیر خدا
 ز مستقبل و حال تخریب
 بر عمر امیہ بگفت خوش خوام
 بگردند ایشان بدان کار رو
 نہادند بر مرگ دل ما از ان
 گذشتیم و کوتاہ شدہ ماجرا
 سلامت رسیدیم پس آمدن
 کہ شد خرمن عمر مایان بیاد
 چہ حکم است تا باز از بے نیاز
 کہ رشکے قمر فروفتوش خطاب
 ہمیر خیت از دیدہ اشکے مطار
 ہر دنیال گشتہ اندختہ جان
 بسے خوار گشتند زار و زبون

کشیدند بس سختی روزگار
 ازین پیش نہ بود رواگردار

ہمیں گفتہ آمد بہ پیش امیر
 امیرش گفتا کہ من لشتنوم
 بگفت ذوقتون اینہم مومنان
 کتون نیست دیگر ورا از جہتی
 بسوئے مدینہ رویم این لسان
 پس آنکہ بلک ایرم خوشخرام
 امیرش گفتا کہ اے مہربان
 کہ مردان نکرند از گفتہ بیج
 نکر دم من از گفتہ خوش ترنج
 نزد ویم دلاہم خاموش ماند
 گذاریم ایشان درین ماجرا
 رسید عمری امیہ یک ماہ بعد
 قدم چون درون مدینہ تہاد
 گمان ہرکے کرد کان لشکران
 ورا شمع کردند پردانہ سان
 رسید عمرے امیہ بامر تظن
 علا جش چہ گفت کرد گردش کنار
 پرسید احوال فرزند را
 بگفت عمرے امیہ جملہ سلام
 سلامت رسیدیم خوردہ کلان
 ہمہ تندرست و صحیح البدن
 ہمہ قصہ آغاز تا انتہا

بافتا کہ عرض مرا گوش گیر
 کہ تا عرض تو صحبت ای محتشم
 درین سفت سال آمدند جان جان
 کزین بیش دیگر کشند کلفتنے
 نہ بیتم روزے ہمہ دوستان
 کہ دم تازہ سازیم جنگی تمام
 کجا مرد میدان بگرد از ان
 برفتنہ بکارش دو صد گونہ تیج
 چوین گفتہ من دلاور مرج
 سر خوشیتن جانب دوش ماند
 بیاریم باز عمرے امیہ را
 لصد التہاب و لصد جد و جد
 نظر ہرکے را بوسے درفتاد
 ز مہفت سالہ را آمدن پس از ان
 باورش خلاق شدند پر زمان
 بگفتا سلام و درود و عا
 جنیش بوسیدہ فرزند وار
 ز اصحاب و از لشکر و ماجرا
 شمارا رسانند اے نیک نام
 ز فضل و عنایات رب المنان
 ہمہ شادمان دل ہمہ خندان
 بیان کردہ در نزد شیر خدا

بلک ارم باز افشند حال
 بیان کردہ در نزد شیر خدا

بملک ارم یا ز اقتدر حال
 علی در تعلق فرو برده سر
 نکرده خوب اینکه زقتند باز
 چو خلق مدینہ شنیدند این
 کہ این جنگ غالب خواهد شد
 کند کن ازین جای دشمنو گر
 کہ آن در در وانه کی بہا
 بود ہمرہ آن امیر کے جہان
 ازان قطع منزل بروز شان
 رسیدند در ملک شاہ ارم
 رسیدیم اینک بملک ارم
 کزین جگہ داخل مقام
 شب اینجا گذاریم کسیر کام
 سخن مختصر حملہ از لشکران
 ز شاہ ارم شنوا کنون گر
 بگفت اے وزیر نیکو خوش سیر
 کہ اودر کجا در اچیت کار
 بگفتند وزیران کہ امی شہسوار
 شنیدیم مار از سوار عرب
 پر می قریب بود است عاشق فرا
 پیش ذوقنون ہم روانہ شدہ
 خیمیت و بگر ازان رچہ کرد
 شش گفت بس تفرار است ظلم
 رود کس با طراف دکناف و ہر

بگفت امی شہنشاہ صاحب کمال
 بگفتا نکردند خوب این قدر
 بسوئی ارم و رے ترک و ناز
 شد نداندرین سر یک اندو گین
 ہمہ حسد دل گشتہ رودر سخن
 سوئی ذوقنون باز شو جاؤ ہر
 چو آمین کہ جتیدہ نشوؤ نما
 سخن گوئے تو از ویار و مکان
 شتابان ہمیرفت چون کار روان
 دلارام گفت اے شہ مختصر
 منہ پیش ازین دیگر اکتون قدم
 شش رودہ گروہ راہ ماندہ تمام
 بغیر دا بساڑیم حملہ قیام
 غنودند شب حملہ در آن مکان
 کہ بودہ دران شب دلش پر شر
 زگیسو بریدہ ندر سے خیر
 بفری چہ و بہر چہ بودہ کار
 کہ اقبال و بخت بود بر فراز
 کہ بود من محمد حنیفہ لقب
 بسرد است در وادی خود
 سر اسیر آن سوروانہ شدہ
 تباشد ز آثار او وزہ گرد
 کہ بل در درون گشتہ چون سلم
 بیار نماز حال ایشان خبر

بفرموده شاه چندین کسان
رسیدند چو بر لشکر مومنان
رسیدند پس پیش شاه آن زمان
بفرمود شاه تا که لشکر همه
شدند جمله شروه لک لشکران
شیا شب لشخون روانه شدند
رسیدند ناگاه سبر مومنان
از ان میزدند تیغ های در تیغ
مباش ای دلا غافل بے خبر
مبادا پئے خفتگان ہوشیار
گفت غنچہ تخیل باغ وفا
کہ خیزاے امیر اولم خودہ تاب
چو دشمن بود نیز نزدیک
چو یک ساعتی از میان درگذشت
برآمد زمر سوئے عدائے نفر
ز شخون شد آگاہ آن گلخان
چو گر گے ز ندرمہ را در رمہ
کے را با نیزہ شکم می زدید
کے را کہ سر بود پایش نبود
کے میزد از در دسر را بسنگ

بجاسوسی حال گشتند روان
بدیدند واپس شدند زان روان
خبر دادن از لشکر مومنان
بیکجا کے شود جمع ہچو رمہ
وران شب بیک ساعت اندر میان
کہ تیر بلا را نشانہ شدند
کشتیدند پس تیغ های بران
گرفتند و گشتند از ان بے دریغ
مبادا پئے خفتہ مہدیار در
مدان سہل دشوار را مرد کار
ملک سیر سیرت مسیحا مسا
نیاید چشم از ان و ہم خواب
مبادا شب با خون ز نند آن غنا
کہ غو عا لے در رسیدہ بدشت
کہ ای وای کشتیم جملہ اسیر
سوارہ شدند آن دوسر روان
کے کے زوند پائے برس کلمہ
کے لا چو سہم زہرہ کفید
کے را سراقادہ بے تنہا بود
کے سرمست نیزہ بچنگ

کے آہ میزد ز سورد ز دون
کے تا پیائے بود عرق خون

کے گشت بردست کافر اسیر
 کے راقس تنگی آوردہ سست
 کے داشت از خم دل لای لای
 کے بیز دست حسرت لب
 اجل حیلہ دام کتروہ بود
 بہر سوئے تاختی ذوق فتون
 عجب نیروی نازنین حرب ضرب
 حکا نیرہ خون از بول کافران
 بخون تر شدہ پادشہ گل غدار
 چو لاله بر گلزار آن لاریخت
 عریق ترالہ ترالہ چو سیارگان
 کہ تیغش ندادہ کئے را مجال
 نقصد پدر پس دگر حلقہ یزد
 بفرمود شاہ پس چو از ترس جان
 زہر سو سوزان کشتراں فکند
 تر چنداں کندے کندان زہر
 شادند وہ ہزاران از ان مومنان
 شدند وہ بلوکان بہ بند کندر
 پدر وادو شام بدان نوش لب

کے بر زمین گشتہ در خطیر
 کے رفتہ از خویش آمادہ چست
 کے دست بر سر ہمیزد کہ وائے
 تو گوئی کہ دید است یوم الحش
 خزالتش ز پس دور و زدادہ بود
 ہمیراندے از کافران جوئی خون
 چو ہر وہ لک آن نیروی آن بجز
 کہ گشتند آن کافران در فغان
 کہ شد لاله زار سن دگر لاله زار
 سر لاله لاله دگر بارہ بخت
 بر اوراق گلبرگ روید حکان
 کئے را نبودے دم اندر مجال
 تو گوئی از مہیت بارانچو رود
 کت تدبیر باران ہمہ شکران
 دند تیر باران بہر سو کتند
 ز وہ حملہ را کندہ آن شوخ زور
 شہادت نصیب ز برقندر جان
 کہ ہر یک بودند شام اقلیم چند
 کہ گیبوی بریدہ چہ داری تعب

گذشتی تو از دین اجداد خویش
 چہ دیدی کہ گشتی ازین کیش خویش

ہمیں گفت و فرمود پس سپاہ
 بگردن پس تیر باران برو
 ز خود گشت بخود چون پس قتل
 روان بر گرفتش پدرا ز زمین
 بہ بند گرانش کتون دار سخت
 بر دند زان ذوقتون بر درون
 امیری گزین را رسیدہ لیسر
 بگردن شازد لشکر بسوی کنار
 دران غار سر را بجدہ نہاد
 بگفتا کہ سے قادر تو و المنان
 چو در ماندہ ام زود فریادرس
 ایا باد پیغام این ناتوان
 ایا باد پیغام این دل فگار
 ایا باد پیغام این خستہ زار
 ایا یاد رو تو بہر حال ما
 جگر گوشہ ات کشتہ در خاک خون
 بگو بعد از اتش کہ امی پر ہنر
 بشو دست گیرش چو در ماندہ است
 تنم پند عشق و سرم پیموس
 ز جانہ خود قتادم جدا

کند تیر باران برین کیتہ خواہ
 رسیدش بسے تیر بر سر در او
 چو گل غنچہ را کما فگند تندر باد
 کسے را بگفتا کہ بردار این
 کہ فردا بدارش کتم تیز و لغت
 شاشب نمودند بہ بیمار تہ برون
 بسے نہ تم پر خون بدل دیدہ تر
 در امدہ یکجا بیگان بود مار
 بجز و تصرع و زاری قتاد
 تو فریادرس بہر در ماندگان
 کہ غیر تو فریادرس نیست کس
 بزود سے بہ شرب بدان شاہ رسان
 رسان پس بدان شاہ دلدل سوار
 رسانی بزودی شاہ ذوالفقار
 رسان بے توقف شیر خدا
 ز خون گشتہ سرتا بیامی لاله کون
 نداری خبر حال از ان شاہ لیسر
 چو شیر حقی حق ترا خواندہ است
 گرفتہ مراد دشمن از پیش و پس
 من اینجائی قتادم درین جاکی

ز بود من افسادہ اور بلا
 شدیم ہر دو اندر بلا و مبتلا

در نیغا خزان قصده نغما می کرد
 در نیغا که عمرم به باد خزان
 در نیغا نخورم بر از زر نگار
 در نیغا نیا به کیف کام دل
 در نیغا نخورم بر از زر نگار
 حکم پاره سازم زخم عذر شرار
 بشود ای فلک خانه تو خراب
 تر از رحم تاید بر عاشقان
 یا با ویر خیر حق گوئی چنان
 بروقت من گر نیای عیان
 بجزیر بل فرموده رب الجلیل
 کند مرتضی را خیر از سپر
 حکام خداوند شد جبرائیل
 روان گشته صبحی عفا دم زمان
 چه بشنید علی چشم پر آب کرد
 زوی دست بر دست آن شاه سوار
 به تنگی و حسرت تمام سپر
 تار زخم چو اندر کجا جوشش
 ز پس آفت آواز دادش که خیر
 ز تو رفتن از ما رسیدن است
 مخور زخم بشیر شادمانه روان
 ز حاجت بر من سلاح را بستان

ز دیدار جانان مرا ساخت فرد
 بدر رفت بر روی آن جانسان
 باندم چو لاله بدل داغ دار
 ز نا کاشی دل شدم ^{مضمحل}
 باندم چو لاله بدل داغ دار
 و یا بر کتم پس دو دیده زسان
 چو ماهی شوی در کراهی کباب
 جدائی فکندیم اندر میان
 که دیدار با برقیامت همان
 مگر دیده باشم ترا در جهان
 تو رو با در کن خیزن سبیل
 که گرد بسوی سپر جلوه گر
 بصری صفا گفت یکسر بل
 بگوشش علی این همه ز خواهان
 تو گوئی جهان پر درنا ب کرد
 همی خیت از آب چشمش نواد
 من از حال آن شاه سپر بخیر
 کجلی غار صفت را کجا بوشش
 توقف کن شور و ان من و وزیر
 ترا عقده از کشتا شدن است
 بدل هیچ اندیشه را مگذران
 بددل نشست آن شهی حق پرست

بخاتون حشر آمده آن زمان
 بگفتا بمن باد شد جلوه گر
 که افتاد از جنگی بدم حشر
 به بسم الله قفل مدینه سراب
 چون قنجا قریباً بدلدل نشست
 چون اندر بقیه رسید آن زمان
 رکابش بوسیده گفتا امیر
 کجا میردی ای سرفراز فرا
 بگفتا محمد حنیف است چنان
 بنمیخواهم آن جانی روم زودتر
 بشد امری امیر با او روان
 ندان وقت بر امر رب جلیل
 بگو بر موکل ملک از زمین
 که هر کس بمن رومی آرد کنم
 بگوش ملک گفت بس جبرائیل
 طناب زمین را زهر سومی چیده
 رسیدند هر دو در آن دست کین
 نوده نعره آن دم علی غنم تضرع
 بگفتا علی کائے حکر گوشه ام
 محمد با دست کاین قبله نگاه است

بدو گفت خاتون که خیرست از آن
 بدو از محمد حنیف خبر
 در اطراف او لشکران از کفر
 به نصر من اللہ یاد رکاب
 که دلدل بر قنار گر دیده مست
 بشده عمرے امیه اس طرح خوان
 خجل زار زدی تو بدر منیر
 که گشتی تو تنها تو استیزه تر
 شده بند در تنگ تائی جهان
 به بنیم چو احوال آن شاه پسر
 سخن کرده هر دو محبت کتان
 بجریل شد امر ازین قبیل
 که رگها بهم برکشند از کین
 چو در یابند گنازا بیاری رسم
 ملک در تعجب از حکم جلیل
 به پیچیده پیچانده در رسم کتب
 ز مے قدرت قنار عالمین
 محمد حنیف شبنده صدا
 بسے جستجویی کردم هر گوشه ام
 علی ولی شیر رب الکریمی است

بر آمد ز غار و پایش قنار
 که اے سر مقدم تو خاک باد

گرفتیش کتار و پسین بوسه داد
 تو زمینان شدی خسته تا توان
 تو زمینیان خزان و پیر بنجر
 ز شکر پیر سید حیدر یگو
 بگفتا شبا خون چو شاه ارم
 شہرہ لک سپاہ بود شجون زدند
 پس آن ذوفنون را بعد دارو گیر
 دگر وہ ریکان بہرہ چند
 بنودہ دگر چارہ از بہرین
 گبرہ شدند ہر سہ شان نارزار
 دوران گریہ بودند تا صبح دوم

کہ اسکے تو ام زندگانی بہاد
 آیا روشنی دل و دیدگان
 آیا لوز و و دیدگان پیر
 کہ تا چون شدند شکر پر شکوہ
 زمین وزمان را گرفتہ بہم
 ہمہ علی را بہم بر زدند
 شدہ زید علی ہمہ دران نیکو
 قتادند درانجا کے بر قید و بند
 شدم بالتضرع سوئی ذولہن
 بانند گریان چو ابر بہار
 پس آنکہ شدند در نماز ہر ہم

گزارید این ہر سہ را در نماز
 کنون داستان دگر کار ساز

داستان چہار و ہم رسیدن حضرت علیؑ
 و چہرہ لبس وقت امام زادہؑ محمد حنیف و
 نعرہ زدند جنگوں میں رہا نیدن فتوں

وزید علی را از بند و ملاقات کردن
 حنیف با ذوق و فنون گنجین با شمار و م
 آوردن سہر قلاطون المسلمان کو مردم آن
 جا را و تمامی حالات آن سرزمین

بیا ساقیا بخت بیدار شد
 بدہ ساقیا گشت اقبال یار
 بدہ ساقیا غنچہ دل شکفت
 بدہ ساقیا شد فلک یار من
 بدہ ساقیا آرزو شد تمام
 طراوت لبوے چمان رسید
 بدہ ساقیا جام لب ریز کن
 تعلل کن نانی خوش آنجان
 بگردن کن ساقیا جامے

کہ روزی رُخ یار بایار شد
 بشد یار نسرست دیدار یار
 کہ تا صبح دم میزودہ وصل گفت
 بکت دادہ زان قصد دل کار من
 بشد یلخ کامی شدم شاد کام
 جرس زن بہر سو گل دل مزید
 مغنی بیا نغمہ ہمیز کن
 ترخم کن از بہر دندان ازان
 مغنی بزنی نغمہ چنگ و نئے

روش را می بار یک بین طریف
 ز قانون بر آورده ساز
 چه شبها ز خورشید زمین روز
 بفرمود شاه ارم و ارم
 بیک وار سازید آن ده ملک
 پس آن گاه کند تیر باران همه
 بیک وار سازید آن ده ملک
 پس آن گاه کند تیر باران همه
 درین شغل هنگامه شان و گذار
 که آن گوهری کان در با می بود
 علی ولی شاه و لدل سوار
 چو فارغ شده از نماز و رود
 بنگهتا که هشیبا باشید مان
 همین گفته رحبت از جا خویش
 میانرا جویر بست آن نامور
 چو عصام و مقام کرده بر
 چو آویخت بر روش خود زو تقار
 چو پا بردا در رکاب آن زمان
 چو نشست بر پشت زمین آنگزین
 چو دل دل شد آهسته دم در زمان

زمینش یاریان برق تاز و حریف
 گرفت از نخستین این قصه باز
 ز سر زوز مشرق شد دل فروز
 بپا کرده ز اطراف و سپر گشتهها
 ببار و گر و فونون از سلوک
 که ماند بگیتی مرا خاتمه
 ببار و گر و فونون از سلوک
 که ماند بگیتی مرا خاتمه
 شنتو حرف از شیر پروردگار
 چو داماد معشوق رب الودود
 ملک بوسه زن در رکابش هزار
 روح محمد فرستاد و رود
 که من نغره میزنم این زمان
 بیاراست بر قامت سلاح خویش
 شکسته و راورد فلک کمر
 تو گوئی جهان گشته بر زیر سر
 به جنبش شدند روم چین و تار
 زده بوسه بر مقارش کج و کمان
 بلرزید تا هند ایران زمین
 شدار شمس جهت الامان الامان

چو در قلب لشکر سید امیر
 بر افروخته عافش چون منیر!

چو یک نعرہ حیدری در زمین
 بلرزش رسیدہ زمین و زمان
 تو گویں جهان گشت کدو و بہم
 ز تخت اوقتاوہ چو شاہ ارم
 پر می جن و دیوان شدند در گریز
 زنان عالمہ باز پس شد تمام
 چو شاہ ارم باز آمد بہوش
 کہ بر ہم جهان را ہمیک نعرہ زد
 وزیران بگفتند کما کے شہر یار
 علی نام دارد بود مختشم
 نمائندہ است بیت خاتمیت پرست
 بودند اندین احتلاط حدیو
 کہ شیر خلا با دم ذوا نققار
 امان آوریدند ہمہ کافران
 خبر گشت شاہ ارم در زمان
 وزیران شاہ حملہ بگریختند
 بودہ سہفت بلور چو شاہ ارم
 فلاطون بودہ نام اول خطاب
 گذارید اورا چو آمد امیر
 نبودہ چو شاہ ارم در اوقات
 خبر آورد عمر کے امیہ اش

زمین سینہ زن شد بچرخ برین
 لے زہرہ ترقیدہ از کافران
 نمائندہ یکس عقل و ادراک ہم
 علمہائے نگون گشت از ہم ہم
 ملیگان و شیران شدند جت چیز
 بیرون شد خروشی قیامت قیام
 بگفتند کہ ایک چہ بودہ خروش
 نمائندہ یکس ہوش و ہتم و خورد
 بودہ نعرہ شیر پروردگار
 کہ ہر جا گذارید است او قدم
 سر سر کشان را فگند است پست
 کہ ناگاہ بہ آمد صدائے غریب
 بہ آوردہ خیل از و مار کفار
 بسجہ در گریزان بسی سودوان
 کہ کیسیر پاست بیارو ایجان
 بسرخاک غم را فرور بخشید
 کہ ہر یک شہنشاہ ملک حشم
 بشد شاہ ارم کس فلان شوستاب
 کہ شاہ ارم رکند دستگیر
 تھے مانندہ بودہ اوقات از اوقات
 ملک فاطون شدہ تکیہ اش

محمد حنیفہ بسوئے نگار
 تجسس ہی کرد و بود بتقیرار

بد بدست کہ محزون شسته زمین
چنان جان آن برگ گل رخبر
گفتا مگر کہ اے چشم من
سبا و سبا و دو چہرت کہ من
غدا می تو با اول بیقرار
ہم گفست پروانہ سمان دور یار
کہ ز رخیر انبیاے گل رخ کتاد
سیر و برداشت ماہ دگر

ستارہ ہم سے فتیانہ ناز
شکرانہ بر وند سرور بخود
خوش آن بختی ہجر زہر فراق
خوش آن نالہ بلبلی بقدر
خوش است آن شبے طلعتی سخن
خوش آن کلفت وزندہ کمانی بود
خوش آن حشمتہ تشنہ دلکباب
خوش آن سستہ مویان جلالی خند
خوش آن کس کہ بفرخستہ ہر دو
خوش آن فعل سبتہ کہ دارد کلمیہ
ناباشد جو بقلے نباشد کلید
خوش کس کہ شہبازش منزل اند

برنج آمدہ جان آن نازمین
ز آثار زنجیر گشتہ زجر
و یا گلبن نازکے سر و من
ہر بنیم تراختہ ای گل چین
بروے تو بادہ دل جان نثار
زدی چرخ گشتی جو پکار یار
پیری رخ بقدم لوسہ نہاد
کدوش لوتنہ بروے گلبرگ تر

نہے ہر آن ماہ سیمین علقہ
تکبیر محمدی سب دور
کہ و جہلش زہد جان بصدقتیاق
کہ روزے بگیرو گل اندر کنار
کہ ور پئے بود صبحدم خندہ زن
کہ اقل پیش سنا دمانی بود
کہ آید سر چہرہ شہر تاب
کہ عالم سبکداند بفرود خند
بیکشتی بھو دیوار و دیوار یار
بوقت کشان دن بگرد و پدید
موزن نگو پدازان ا پدید
وے صبحدم پس بمنزل رسد

خوش است آنکہ زحمت کشد در چہا
کہ تا یابد اور حے جاو دان

خوش آنکس سوزد بنا رفت
 خوش آن کس که صبرش بود پیشگاه
 خوش آن کس چو دنیای فانی بهشت
 خوش آن کس که خوابت خویے کار
 خوش آنکس بود از تمنای خوش
 خدمت کنم چند بر جان کیچ
 چو لطف عمیش شود یار مار
 چو دریا کے فضلش بود جوش زن
 آبی سخن لطف خود یار ماد
 طفیل شہنشاہ لاک قدر
 طفیل دو گیسوے عنبر شمیم
 ز فضل عمیت مکن بے نصیب
 چو عاشق معشوق خود وارید
 ز شادی بنجیدہ در پیر من
 در روز جدائی پناہ پا خدا
 پس انگاہ شدند آن دو نخل مراد
 رام ساختند جملہ بندیان
 مسلمان شدند خلق شہر آن زمان
 مسخر شدند جملہ شہرے ارم

کہ ناگاہ در یار گرو و شقیق
 بنا گاہ شود آتش رخ نماء
 چو دنیا فانی بہشت رفت بہشت
 کہ با گھر گل بگل ساز وار
 بہ بنید وصال دل آرمی خوش
 کہ بے لطف حق جملہ سچ است ہرچ
 شود سہل کردار و دشوار ما
 مانند بے عصیان کے در محن
 بین جرم و افعال و کردار ما
 طفیل دور خسارہ رشک بدر
 طفیلے دو لعل شکر خواہ مسم
 فنا بقبل و عایا مجیب
 جہان در جہان جملہ گلزار دید
 دو عالم بوسے شد حمن در حمن
 دران غم مہا وا کسے مبتلا
 تجسس کنان سوا صحاب شناد
 ملوکمان و احباب آن زمان
 شکستند بخانہ بت جاییگان
 شد اسلام آباد و سیر دارم

کٹون از قلاطون و شاہ ارم
 گرینہ ان شدہ آمدہ پُر ز غم

خبر شد فلاطون که شاه ایرم
 سواره بشد همراه خاصگان
 فلاطون رسیده گرفتنش کنار
 لشکر شاه ایرم با فغان زار
 بگیرتا همه کیفیت با می خویش
 فلاطون بگفت خاطر حمید
 بگیرم همه زنده سر بهر تو
 بگفتا و رنگ جامه اندر پیش
 بگفت ای فلاطون نداری شرم
 دو صد جان اگر داری ای پرتو
 چو بک فائده جمع سازی سپهر
 نخواهد سیکه زنده ماند از ان
 بگفت شاه ایرم شنوای اخی
 نگر در لباس های نیرنگ او
 نگر در لباس های نیرنگ او
 بگفت کیفیت این چنین رنگ
 فلاطون بفرمود گیرید بان
 نه جنبیده لشکر کین بسیار
 بر اندر لشکر عمر امیر شاه

شنو حرف گویم تو محنتم
 لقبند ملاقات کردن بدان
 بگفتا که ای شاه عم از اول بار
 ازان گریه کردی چو ایر بهار
 چو از مقصد اش گشته سینه پریش
 کنم جمله لشکر پیست من شمار
 مانند و گر در میان گفتگو
 پراز زنگها کرده بود با سرش
 بگفت لب گشته تیز گرم
 خواهی بری جان خود را
 چو بود خلاصیت از دست ما
 بناقد ترا شود غیر از زبان
 گو مشنو سخنها که این کج گنی
 نگر کن سخنها که این کج گنی
 نگر کن سخنها که نیرنگ او
 چو نه نیرنگم اے نیرنگ فر
 الا ای همه لشکران در زمان
 ورا حلقه کردند از مهر کنار
 کلاه سلیمان بر سر نهاد

ز سینه اش همه گشته پنهان چنان
 که جبران جانند در شا می شهان

سوسے صفدر حق بہاری کتان
 بہ تنظیم کردہ سلامی بہ شاہ
 بگفتا چہ آوردہ امغان
 عمر اُمیہ گفتا ہمہ ماجرا
 پس آنکہ شہیدان اصحاب را
 بگردند و فن ہر یکے را تمام
 پس از سہ شب بان روز شیر خدا
 زدند طبل کویج و سواہ شداند
 بہ نصر من اللہ و فتح قریب
 مے پے بریدند منزل ہمہ
 بملک فلاطون رسیدند چون
 پسر پیر شہای جو گل خاستہ
 بیرون آمدند با تمامی سپاہ
 چو راستند میمنہ میرہ
 دو لشکر ہم رو بروی آید
 ہم می بیکر مہ تقا دل نواز
 نمر روی گھوڑے سکیہ موی
 چو لینے بودہ نام او ذوقنون
 چو طاؤس جنت خلائان کتان
 بگفتا مرا رختہ وہ امیر
 بگفتش علی جان منی پس برو

بر نیرنگ بنید و لوق و لقان
 علیکیش بگردہ شہے با و فاد
 زا اخبار آن کافران کن بیان
 ز اول بیان کردہ تا انتہاء
 بخواندہ جنازہ علی مرتضیٰ
 سہ روز سہ شب کردہ انجامی قیام
 بگفتا کہ بز نید طبل صبا
 کہ غرش شدہ تا بگردون بلند
 بخوانند نہادند پاے در کیسب
 تو گوئی شدہ در جہان ز مرتبہ
 فلاطون خبر شد آمد بیرون
 کہ شاہ ارم ہر دو آراستہ
 نہادہ صفت آراے رزمگاہ
 ہمیب و قلب و جناح مدد مہ
 فلاطون بمیدان فرس جلوہ داد
 ملک مشربی مہوشی سر و ناز
 سمندر فکار لب بہشتینہ خوش
 کہ مقصد فلاطون بہ پیشش
 شدہ نزد شیر خدای جہان
 کہ آرام بہشتیت فلاطون امیر
 تعلق بہ حنقہ شدی خوب رو

از آنجا که خرامان بشد سوی یار
 زخم بر فلاطون بکے ضرب است
 بگفتش که ردای منیر شمیم
 زده یا سخته گل رخ اندر کباب
 به تظاره اش مانده خورشیدگان
 شد پرولان را بسے زهره آب
 فلاطون بگفتش که شیرین لقا
 شکر رخت از عتجه اندر جواب
 امر قبله نگاه هم بیا کیدازین
 شام هر دورا می شوم چاکران
 فلاطون شد در غضب تیغ کین
 دلارام رو کرده تیغ ورا
 گرونت از میلان فلاطون بفر
 بجزخه ورا ویده پس چرخ دار
 بیل گفت شاید مسلمان بود
 روان آوردیدش به پیش امیر
 امیرش بگفتا تو کلمه بخوان
 چو کلمه بخوانده مسلمان شد
 مسلمان شدند لشکرالش همه

بگفتا بده رخصت ام ای نگار
 بگرد و چو شیار آن مرده است
 بسیارید مست با خدا کی کریم
 فلک گفت عفاک الله اندر حساب
 شد از تبتش قد کردون مکان
 ز سهم تلا لای آن مشک ناب
 چرا گشته از دین و آئین مار
 بگفتا که دین شما بود خراب
 بدین شمس خاتم المرسلین
 شما شاه دین کترین بندگان
 کشیده زده بر سر نازنین
 بهمیزه اسپ زو پاشنها
 ز دین کرده بر دوش بیالائی سر
 همچو است تا برزند بیضه دار
 ازین بت پرستی پشیمان شود
 به بند سقیم و به زجر سے زحیر
 که تارسته گردی ز دوزخ ازان
 خدا خواستش اهل ایمان شد
 گریزید شاه ارم از رمه

برادر دگر داشت تاملش محیط
 بوده شکرش در جهان چون بسط

بلک محیط او گریزان برقت
خبر شد محیط پس بیک لک سپاہ
بہم چون ملاقات افتادشان
بہم قصد را کردہ شاہ ایرم
مدہ عمر ایتر در آن میان
نداری تو شرم از گریزان شدن
بگفتا بگیرد این مرد را
کلاہ سلیمان لیسر کردہ عمر

لصد تالہ وسوز و افغان برقت
برآمد بسہ راہ او پیشوا
بگردند فریاد و آہ و فغان
کہ گردید جاتے بر اورم بعم
بشاہ ارم گفت ای بادہ بان
چو برمی گریزی وطن و وطن
کہ ستانم از روی دل در و را
تہان گشت از چشم آن حرس سر

خبر را رسانیدہ پیش امیرا

بگفت آنچه بودش بد نصیر

بلک تلاطون غنودہ سپاہ
چو طائوس زرین لشد در خرام
شدرہ طیل کوچ آن زمان کوفتہ
شتابان روان گشتہ آن لشکران
رسیدند صفہائے بیار استند
بود چونج لاک لشکران محیط
بیدان در آمد محیط آن زمان
لشد سردر میان ہمیش برو
محیطش بگفتا کہ اسے سرودند

چو شب رفت زد خندہ رو صبحگام
شدرہ رنگ شب بوادی فنام
کہ رنگش از پر دلان روفتہ
بہ سرگرد شد تا دم کہکشان
سبارتہ ہم دیگران خواستند
سراسر گشتہ جہان بسیط
بگفتا بیایند اعرا بیان
بگفتا چه داری بکن گفتگو
چرا گشتی از دین آبا و جد

چرا دادی بر باد آن مال
پدر را چہا کردہ پائے مال

عسل ریحیت از پسته اندر جواب
 مسلمان بسوزد و یا آن پدر
 غضب شد محیطه زده تیغ و را
 بر می کشد چو رود کرده تیغ و را
 ز بودش چو مرغ به بالا کس سر
 روان آوردش نبرد اسیر
 بهر چند گفتند مسلمان نشد
 ز روش ذوقنون غضب زمین
 خدا از عالم الغیب احسن ندا
 مسلمان بگردند چون آن لشکران
 که یزیدان لشکر باز شاه ارم
 بوده سیمین زده بر او و راه
 ملاقات کردند با هم دیگر
 بود عمر کے امیہ اش در قفا
 بہر ملک بگریزی ای نوحہ گر
 چرا کے نکروی مسلمان پاک
 نباشد اگر تھا طرف و دنون
 گفتند شاه ارم ما بر او غراب
 ندانم کہ این پر جنگ از کجاست
 خدا صی نمی یابیم از دست این

چه دانی تو اے غول خانه خراب
 وگر نہ کشتم پوست تان باز سر
 بفرق دلا رام فرخ لقاء
 زده و مگر گاہ در او پنجه را
 بچرخش در آورده چون چرخه گر
 مسلمان مگر گرد آن قلب خیر
 رضائے ہمہ آنچه بود آن نشد
 چو شد نقشه اش نقش روی زمین
 کہ احسن است ای مہ خوش لقا
 بخوانند ہر یک کلمہ روان
 ہلک غرب رفت و بود مختتم
 خیر شد غراب آمدش پیشوا
 ہمیر خچند از دوویدہ مسطر
 صدا زد کہ اسے بے شرم بیویا
 نداری چرا شرم ای چموسہ
 تن خویش اندازی اندر ہلک
 بیک تیغ ساز ہم ترا من زبون
 مرا طعنے این چو کردہ خراب
 کہ فتادہ اندر ہمیم چون بلاست
 مرا آب کردہ سخنہائے این

همینوقت غراب تا گریزش
 بیک جست برودہ چو از بیخوش

خلاصی بنی یابم از دست این
 پسر است عزاب تا گیردش
 کلاه سلیمان بسروے کشید
 رسید در زمان نزو شیر خدا
 چون غنا و عزاب شت چارده کسپاه
 بود مفت هزارے ز میدان است
 چون شد شمس در غار مغرب نہان
 بسروے زند آن شب سپاہ عرب
 جشن شب بکروہ چورد در گزین
 زدند طبل کوچ اندران مہ سپاہ
 سوارہ شدند بر فرسہائی خویش
 رسیدند چند منزل از میان
 خبر گشت عزاب شاہ جہیم
 صف آراستند ہر دو سوے لشکران
 فرو کوفتند طبل جنگ آن سپاہ
 یکے عادیے را بگفتا عزاب
 ہر آنکس کہ آمد با رزم گکار
 چون شنید شد در فون بن غضب
 بدہ فاتحہ اے امیر گزین

مرا آب کردہ سخنہائے این
 بیک چست بردہ چوانہم و شمش
 ز چشم خلائیق شدہ ناپدید
 بیان کردہ احوال و آن ماجرا
 لک از لشکران کہ چاکب ز پاء
 کہ گفت کردی ہر یک چو تمہیز جست
 ز حبشی بر آمد شب ترہ جان
 کہ زد ناگہان صبح با چنگی طرب
 بر آمدن شغشوی خورشید تیز
 بگردید یکیک علمہا بیاء
 گرفتند رہ ملک عزاب پیش
 رسیدند در سرحدی ملک آن
 بیرون شدہ بدہ لک سپاہ عظیم
 بر آمد زہر سوئی غریب و قتال
 کشیدند کرنا بیان کرد و نار
 بمیدان برد زود تر کن شتاب
 در البستہ او زود یک یک بیار
 بیامد بہ پیش علی فر شیر رب
 کہ می آید این کس بمیدان کیں

علی گفتن اے سرو مثل و قاء
 سپردم ترا بر پناہ خدا

بجلوه در آورد خش آن صنم
 ز شو قش فرس بود پان چو برق
 سر راه عادی چو گرفت تنگ
 ز قهر و غضب عادی کبیته خواه
 مگر تیغ آن گبر شکست زود
 همچو است تا تیغ دیگر زند
 چو تو حمله کردی دگر پایه دار
 زده نازنین پاشته در کباب
 کشیده همان تیغ الماس رنگ
 ز روی غضب دم زود و پس
 بدم داده زود بر سر آن و غا
 بدر رفت از قبه اندر سپر
 گذشتت از زره و لب بر پشت
 ز گردن سر سینه آمد روان
 سر زین نشسته بزین شد درون
 ز پشت فرس بر زمین شد زمان
 غریب عجب از لشکر نجاست
 ز حیلے ملک احسن آمد ندا
 ز هر دو سپاه شد غریب بلند

نو گوئی جهان را بزود او بهم
 همه سوخت از شوق بر چرخ فرق
 زو ماند عادی عجب زود رنگ
 زده تیغ بر فرق آن دل ما
 بدست دگر تیغ و بگر سرود
 ز لب گلبدن گفتش ای بد خود
 ترا که گذارم که سازی مدار
 کشیده ننگ ز در پائے آب
 که ازش بگفتندی تا روم درنگ
 در آمد زهر سوئے در لجا خرس
 شده شرفا مش بسفت سماء
 ز اسپر بدر شد سر خود در
 سرشار روان وز گردن گذشت
 گذشتت از دوبر بلند از دولان
 به پشت فرس در شده تیغ چون
 دو نیمه شدند اسپ عادی آن
 قناده کی نیمه بر چپ برست
 که عدم حیا بر تو فغان و فنا
 که غرش شده تا بروم و بچند

ز سهیم تلالاے آن نازنین
 نیامد دگر کس بمیدان کین

نشتر تہ کس باہر دم ہو گاہ
 در آمد خود اندر میان نبرد
 بگفتا کہ کیسویں بریدہ چرا
 برو پاک دامن بگفتا کہ خیر
 مسلمان لشو ورنہ از من بدان
 چو شتید غراب شد در غضب
 بوزن دو عدد من بودی گرزاد
 ز پشت فرش ناز زمین بر زمین
 چو رو گشته آن گرز چہ تہ باز
 شدہ خاص لب بطن بود
 باللہ اکبر شادہ زبان
 چنان رفت از دیدہ شد نا پدید

جگر خون شدہ ساعرداب شاہ
 مگر در بر کشد از دل خویش ورد
 چنین کار ہائے کئی کے جیا !
 کنون آمدستی بتن مرگ تیز
 کتم مثل عادی دو پر کالمہ وان
 یکے گرز بودش چہ گرز می عجب
 ز روی غضب زو بران خوب رو
 بہ جستہ شدہ گرز او ز چنین
 بہ پشت فرس شد ہماں شاہ باز
 زدہ در کمر گاہ او پنجہ زود
 اورا کندہ انداخت بر آسمان
 کہ لشکر ہمہ کلک حیرت گزید

پس سائے دست بر دل رسید
 سر پنجہ گرفت آن پاک دید

بیامد در در نزد شیر خدا
 بخوان آنچه گوید ترا شیر حق
 چو کلمہ بگفتش امیر ہماں
 سر امیر پیش مسلمان کشند
 گریزان شدہ شاہ وارم در
 بود اورا برادر چو اطلاق شاہ

عمک بگفتا کہ اے نیک خواہ
 ز دوزخ شومی رستہ از این بہت
 مسلمان شدہ شاہ غرانے ان
 ہمہ جملہ از اہل ایمان شدند
 سوئے شاہ اطلاق آن خیرہ سر
 بنا چارہ در سوئے او کردہ راہ

پہ پیش عمر امیہ میرفت روان
 پس و پیش بودند ہر دو روان

خبر گشتہ اطلاق شد پیش شاہ
 باطلاق چون قصہ آغاز کرد
 عمر امیہ گفتش کہ سے بے جیا
 کہ گریانی چون زمان ہر کجا
 باطلاق میگفت شاہ ایرم
 مرا کردہ پس گفتہ او زبون
 ہمخواست اطلاق تا گیروش
 فذا حق برادر وہ سنگے نہاد
 چو در پیش آن رہا کردہ زو
 نشانش بچشمان اطلاق رفت
 بیامد از آنجا کے بہ پیش امیر
 شب آنجا کے بگرد بر صبح دم
 سوئے شہر اطلاق گشتہ روان
 خبر گشت اطلاق از آن سپاہ
 برآمد بہ شہر وہ سپاہی خولش
 کہ ناگاہ یکے نعرہ زو مرتضیٰ
 بہ شہر وہ ککش جملہ از ہوش رفت
 چو ہوش آمدش گفت این نعرہ چیست
 وزیران بگفتند کہ حیدر است
 بہر جا قدمش رسد آن زمان
 نہ زبرد بر زمین نہ لات و منات

ملاقات افتاد نشان پس سپاہ
 ز حال ملاقات خود باز کرد
 ترا شام ناید ازین ماجرا
 گر بیزانی و شرم ناید ترا
 کہ از دست این کس بجان آدم
 چو از گفتہ او شدم خون درون
 شد عمر سے امیہ چو در شمشک
 چو سنکش بہا دند بد و راہ داد
 ترقا زوہ حسرت نافت کرد
 شدہ کو ریک خشم او تیر تفت
 بگرد ہمان شہرہ خورد و گیر
 زوند طیل کوچ آن زمان دمیدم
 سوارہ شدہ جملہ لشکران
 شدہ در تشادیش آن ماجرا
 صفت آراستند لشکرانش ز پیش
 بلرزہ رساندہ زمین و سماء
 برومی زمین او قتادہ ز تخت
 بگوئید نعرہ زنے نعرہ کیت
 کہ گوئید او شیری حق داو است
 بہ بت مانندی بت پرست بتان
 نیاند ہبل نے کلیا نجات

نہ شاہنشہ ونے وکیل وزیر
 بہر را بسازد بکیم اسیر

ندار و کے تاب جنگیدش
 بگفتا شہ اطلاق چون پسویم
 ز جائے حبستہ اطلاق زان شد سوار
 سوارہ شدند ہمہ بادشاہ
 بہ نزد شہنشاہ و کدل سوار
 فزد و آنداز اسیب شاہ وزیر
 کلمہ بخواند علی حملہ را
 مسلمان چو شد لشکرانش تمام
 فکریب پیرسید حال پدر
 چو من قصد اسلام کردم روان
 بشد عمرے امیہ در جست و نیز
 بودہ شاہ قنطر ششم از اخی
 ملاقات ہمزان ہی داشتند
 بگفت عمر امیہ و آن زمان
 ترا شرم ناید چو ملکی بملک
 ہماتا ترا غیرتت آب شد
 از بہت کتون زہر خوردن بہ است
 باسلام آوردنت ہست ننگ
 بفریاد شد شاہ ایرم کہ دایے
 بہر جا روم او اویزان بہن
 اویزان بد اہمال من ہر کجا !

ندار و زمین تاب گردیدش
 بنزد علی مان مسلمان شویم
 وزیران و خاصان چندین ہرا
 بشد شاہ پیش از ہمہ در ققاہ
 یکجا یک رسیدند ہمہ نیدہ واہ
 نہادند سر ہا بہ پیش امیر
 بخواند کلمہ شدند باصفا
 بروئے محمد درود ہم سلام
 حکم گفتش ای گل رخ نخل تر
 بدانت شد در گریز آن زمان
 کہ از شاہ ارم را در انجائے دید
 سگ کافر مشترک دوزخی
 ہمین مصلحت ہائے کین داشتند
 نہا شد چو کوبے حیا در جہان
 بہ سپاہین بتر میزنی سست و یک
 کہ بے شرمیت بالش خواب شد
 بگو این چنین کار از کردن است
 بہر جا رومی پیشوی زرد رنگ
 نمی یا ہم از دست این مرد جائے
 بلب آوریدہ مرا جان بتن
 نمی یا ہم از دست او من رہ

بفرمود منتظر کہ این مرد را
 بگیرد پارہ کندس ہلا

کلاه سلیمان سپر ماند عمر
 پیش امیر آمده گفت حال
 شرب آنجا بیاسوزشکر تمام
 سواره لشکر شاه یکسر سپاه
 رسیدند در شهر قنطر همه
 چو قنطر بر آمد به خیل و سپاه
 صف آرا شدند مرد و سواران
 بمیدان آرزم قنطر بر اند
 بیاید بمیدان منی ذوفنون
 بتا زیده آن شوخ گلگون عذار
 عموهای دیگر مسلمان شدند
 باسلام گشته مشرف ازان
 مسلمان اگر گروی ای محترم
 وگرنه ترا گشته سازم به تیغ
 شده قنطر اندر غضب تیغ را
 دلارام رو کرده تیغ حکم
 گذشت از سپر بر سر آن دوتنگ
 و لشکر از هم دروگر و لک
 زوش پنجه اندر میان گل بدن
 بچرخ اندر آورده افکنده دور
 سر سینه اش عمره امیه حبت

شده غایب اندر زمان از نظر
 ز کیفیت حال احوال قال
 چو شد روز شد طبل کویج از عوام
 سوئے ملک قنطر گرفتند راه
 صف آرا شدند بر زنده دم و دم
 ز گرد سواران سپاه شده هوا
 فرو کوفتند طبل جنگ آن زمان
 صدا کرد بر مومنان هم دو اند
 کشم تار و در دلها برون
 بگفتا چه مردی تو داری بیار
 ازان بت پرستی پشیمان شدند
 فراغت نشستند در خان مان
 فراغت بیانی زانده و غم
 پس آنگاه چه سودت کند آن ریخ
 زده بر سر آن بت در با
 زده تیغ برفق آن حرس لک
 نشد بس خبر جان آن گبر یک
 ز غم قامت کوه ادگشت چک
 زمین در رویش چو مرغ بدن
 بر آمد ز لشکر عجب شر و شور
 کشید از میان تیغ و در دست

همی خواست بر سرش از ققاع
 زوش بانگ آن سو نخل قا

ازین بت پرستی پشیمان شود
 مسلمانان شود گرد او از جا بلے
 مسلمان لشکران سگے کیتہ خواہ
 بیابا را بر بودہ بزود زیرست
 بروئی زمین رختش چاغ چاغ
 مسلمان شدند اہل ایمان روان
 با ملاک مریخ گبرے روان
 شدند ہر دو با ہم ہا مسطر البیخ
 با ملاک مریخ آن دم روان
 بگفتا کہ امی خاندان بر مزید
 ہمان با کہ سازم در اتحاد رنگ
 کہ امی مہوشی پاکدامن لقب
 در اکتاف عالم گرفتہ وطن
 کہ ہر یک شہا تند ہم نامدار
 زدند طبل کوچ و شدند پس روان
 خبر کشت مریخ شاہ چون ز راز
 بہرہ لشکر بیرون رو خرام
 کہ از عرش کبل کر شد پلنگ
 دگر چتر بر فرق مریخ صنم

کہ بگذار ایمان بگرد آورد
 بیازش بہ پیش علی و لے
 سیاورد اورا چودر نزد شاہ
 دلا رام برداشتش روی دست
 کہ مغز سراز راہ گو گوش و دماغ
 امان آورد دیدند پس لشکران
 از ان جا شدہ شاہ ارم روان
 بر اور بودش ہفت ہین آن مریخ
 بشد عمر امیر چاکب خان
 پس از چند ساعت خبر آوردید
 بود شاہ مریخ در فکر جنگ
 بگفتا علی بہر آن غنچہ لب
 ترا چند عمک ہستی بکلبدن
 بگفتا مرا لش عمک شہریار
 بفرمود شاہ طبل کوچ آن زمان
 پس از چند گامے رسیدند باز
 مریخ ہملہ شاہ ارم تمام
 صفت آراستہ پس زد طبل جنگ
 یکے چتر بر فرق شاہ ارم

تما نشان کتان در صفت کارزار
 نظارہ کتا نیبہ بر مہ کتار

بکیران شدہ پہلوان مریخ
 لشکر شقارے و اشیرہ دست
 شد عمر امیہ با دور شتاب
 چو افتاد از اسپ بر زمین
 کہ مغز سرش جوش زد آن زمان
 شہ ایرم شاہ چونکہ مریخ ہم
 چو نبود علاجے بالعدا زین
 روانہ شدہ با تمانے سپاہ
 مسلمان نقتند ہمہ لشکران
 فرو کو قتل طیل شادی ہمہ
 علی مرتضیٰ ذوفنون را تہاد
 زدہ شتابکے پر بوسہ چون
 بگفتا ارم شاہ کہ این دخترم
 برای محمد حنیفہ دُرا
 محمد حنیفہ شاہ ارم
 شاہ ارم عمر امیہ باز
 ہمہ شاہ گشتند کبیر تمام
 سراسر ہمہ شہر اسلام شد
 شدہ مسجد آباد و بتخانہ ہا

دانش چو غارے و دنان چو مریخ
 سخن گفتنش بود و دشوار و سخت
 سنگ فلاحن زوش اضطراب
 وگر سنگ زو بر سرش از کبیر
 بر آمد فتان از ہمہ لشکران
 بگفتند ہر دو برادر ہمہ
 بگردیم با اہل اسلام و دین
 رسیدند در نزد شیر خدا
 چہان حملہ گردید امن و امان
 چہان شد ز شادی پر از زمرہ
 بمقدوم پادشہ بانگ مراد
 پدر بوسہ دو ہم سیر ذوفنون
 چہ تادریود ماہ ذو محرم
 بدادیم کہ او ماہ باشد مرا
 بہ تعظیم قامت فرو کردہ خم
 ملاقات کردند با ہم بتاز
 سخن شدہ جنگ جہاں ختام
 بخوبی عجب حملہ اتمام شد
 چو گلخن شد آباد گل خانہ ہا

بگردند شکرانہ کبیر تمام
 بروے محمد دو ہم سلام

پس آنکہ بکشدند از خاعن عام
 ازان راه بر میدند و شبان
 رسیدند اندر مدینه روان
 رفتند در رفته مصطفی
 بیاید علی ذوفنون هم شهان
 چو فارغ شدند از زیارت تمام
 بدیدار با چون مشرف شدند
 خدا اهل مدینه بشکر خدا
 دلا سا نمود هر یک فیسحق
 پس از چند روز گذشت میان
 که عاشق معشوق در عمل شود
 بکار بگو نیست تاخیر خوب
 بفرمود حیدر خزینہ کجاست
 خزینہ چو آوردند آنجا روان
 نئے آمدی هرگز اندر شمار
 همه داد و حمید بر اصحابها
 همه آل و اصحاب گشتند شاد
 بوقت سعید و به هنگام نیک
 بخوانند اهل مدینه تمام
 چو فارغ و اطعام خلایق شدند

بسوئے مدینه روان اهتمام
 هجوم سپاه بود چون موربان
 بشد شاومان جمله دوستان
 بخوانند درود دعا و شهاد
 محمد حلیقه همه لشکران
 رفتند هر یک بجائے و مقام
 بلطف الهی معطف شدند
 برای شهیدان بگردند دعا
 که با شهید را معنی با حکام حق
 بگردند آن مصلحت آن شهان
 مقصود دل هر یک حاصل شود
 علان عروسی یکے طیل کوب
 بیارند خزینہ درین جا رویت
 چو بودہ پرداز عمل و جوهرزکان
 کہ پس بود دروے گهر بشمار
 ازان جبہ خود نہ کرده نگاه
 بگفتند صلوات از حد زیاد
 نهادند بر مطبخان نیک و نیک
 بدادند و افر همه را طعام
 به پیکار معشوق عاشق شدند

داستان پانزدهم نکاح بنت امام محمد بن ابی ذوفنون

بیا ساقیا باوہ را چاغ کن
 بیا ساقیا مجلس آرا می باز
 تر تمم بکن مسطرب خوش صدا
 بیا ساقیا بزم آماده شد
 بیا ساقیا بزم جوشان شدن
 بیا ساقیا باوہ وہ پیٹھے
 بتائی یگو یک دے کام وہ
 بدہ ساقیا روز تو روز شد
 بیا ساقیا شد جهان چون بہار
 رفت از دل لاله دارغ فراق
 روش را می نازک طراز سخن
 چنین داد فرزانه افسانہ خوان
 چنین داد پادشاخ کہ شاہان تمام
 بگردند چون مجلس عقد ساز
 بستند عقدہ و آفتاب
 شد ہر یک بیرونند سر
 دعا کردہ رفتند ہر یک وان
 روان گشت شاہ و ام با شہان
 محمد حنیفہ شد در خرام
 دران خانہ چون جان جانان بود
 نہ اعیار بستند در خانہ را
 مہی آفتابے در آغوش کرد

سیم صبا بروق باغ کن
 مستغنی بزن از غنوان و لنواز
 بخوش خوانیم زنگیل را رہا
 دیگر نوبت شاید سادہ شد
 کہ شاید عجب مست غلطان شدن
 بکن شاید آواز مہراز نے
 ہم در لب باوہ جام نہ
 سراسر جہان نیک فیروز کشد
 جہان چہرہ افروخت فردوس دار
 شدہ بلبے حستہ و اشتیاق
 شدہ زلف معشوقہ را شانہ زن
 شبیدہ گہرا ز دل بحر گان
 بگردند بر عقد آن دو قیام
 کشادند از عقدہ سربستہ راز
 زہے آفتاب وز ہی ماہتاب
 بگفتہ در روز محمد و گر
 تہ بود ہر یک اپنے کن معراج خوان
 ملک و دیار و بجا و مکان
 سوئے گنج مقصود و رشوق کام
 درون شد دران خانہ چون جان بودہ
 سمندر شدہ شمع پردانہ را
 زلالی لب بر وہ جان نوش کرد

بیان نکته سخنان این فصل کج
بقرص قمر گوهر شتری
بهر درد دل قرص مه جانی کرد
کشیدند مقصود دل را تمام

شده عاشقی کج بر ذوق کج
فررفت در شوق عشق گری
که مه خنده ذولولوی لای کرد
گشتند از مهر گر شاد کام

آبی رسان جمله را با مراد
بکن محفل خسته را نیز شاد

خاتمه الطبع بر غیر منیر گلچینان گلستان معانی مجتهدان که کتاب مستطاب ادب اشرف
صفت ذوق معروف به جنگنازه حضرت امام محمد حقیقه منسیه حضرت محمد عثمان مختص به
محفل توفیق در زمان مقتضای غایتش و در شان این امام جسته فرجام باخذ جمله
هقوق نصیبت بصرف مصارت کفر و این خاکسار میچندان بزرگ طبع پیرا
بخدمت شاه فیض تقدیم می نماید امید که حسن قبول مرین گردید ه
باعث ولایتی اصحاب بصیرت خواهد شد و دیگر واضح باد که کتاب تها
ما خدا بطه حسرتی کتابی نبوده است لهذا کسی از تاجران و کاروان
مطالع قصد طبعش نکند ورنه بجای نفع متحمل نقصان خواهد شد
نویسنده غلام محی الدین ولد نور احمد ساکن مژدیکه تحصیل وزیر آباد تعلیم خود

المشتمل
حاجی محمد عبدالخالق و فضل مالک جبران

نیشاور بازار قصه خوانی

مختصر فہرست کتب خانہ رحمانیہ پشاور

شرح الوقایہ عربی جواز مولانا عبد راحی صاحب لکھنوی

کاغذ سفید عمدہ جلد اول کمال ۱۲-۱-۱-

۱۲-۱-۱- رنگدار آخرین

۱۲-۱-۱- سفید

میرزا ہدایت شاہ جلال عربی -

کتابت طباعت کتابت اعلیٰ سفید جلد ۱۰-۱-۱-

۱۰-۱-۱- ہدایہ اولین کمال سفید

۱۳-۱-۱- رنگدار سفید جلد

۱۲-۱-۱- رنگدار

تاور المعراج فارسی جوگر -

عصہ ہاز سے نایاب تھی -

بہایت عمدہ طریقہ سے چھپوائی

گئی ہے . سفید جلد

۰-۱-۱-

نور

میاں حاجی محمد عبدالخالق فضل مالک قاضی کتب
قائم پور

بازار قصہ خوانی پشاور

